

శ్రీ గిరిజా
కళ్యాణము
(గిరిజా)

53
3-86

891.21
KAL

శ్రీ గిరిజా కళ్యాణము

[మంజరీ ద్విపద గీతములు]

53
3-86

కవికులగురువు

మహాకవి కాళిదాస కృతియైత

కుమార సంభవము

ననుసరించి

వ్రాయబడిన మంజరీ ద్విపద గీతములు

Acc. No. 27349

కూర్పు :

పి. దుర్గారావు, యం.ఓ.యల్.

అక్షయనామ సంవత్సరము
వసంతము - వై శాఖము.

1986-మే.

పర్వహక్కులు రచయితవి.

ప్రథమ ముద్రణము - 500

మూల్యము : రు. 10-00

ముఖచిత్రం : పాతూరి కృష్ణారావు, (B.Sc.) నల్లగొండ.

ముద్రణము : “వెంకటరత్నా” విజయవాడ.

ప్రతులకు :—

పి. దుగ్గారావు, యం.ఓ.యల్.

చెరుకులల్లి పాస్టు,

కేతేలల్లి మండలము (వయా సక్రేట్)

నల్లగొండ జిల్లా.

వి న య వా క్య ము

కవికుల గురువైన కాళిదాస కవి
 రచించి సప్త యా రషణీ మమైన !
 నరస భక్తి “సమారపంధన” మనెడి
 కడు రమ్య కావ్యంబు గమనియమై!
 మల్లినాథుని వ్యాఖ్య మహిమాన్వితంబు
 నొప్ప మహావృత్తి నొరగా నాను!
 పలుకు భావాల బరగ గూర్చుచును
 సప్త సర్గాలు సరిగమల్ రీతి
 పాటగా బాడితి బాగారు బాఁ!

అజ్ఞాపడను నేను సత్యంత జడడ
 మంటలు రానెట్టి మ్రానెట్టి వాడ!
 సంస్కృతాంధులు డక్కగా రాని
 సంస్కార రహితుడ సాగు మార్గముల!
 భుజీకీర్తి నొందిన పూర్వమై నెట్టి
 కాళిదాసుని మహా కల్పంబు నను!
 స్పృశింప దలచితి చిత్రంబు గాద!
 వ్రాసుగా దలచితి వన్నెలను జింద!
 అతి సాహసంబున కలరిన నన్ను
 క్షమింపగా మిక్కి సన్నతి జేతు!
 కవుల బాడితులను గరములు మోడ్చి
 అంజలి ఘటియింతు నెరు మల్లిమిల!
 తప్పొప్పులున్నవి తగ బహుళముగ
 మన్నింప వేడెడి మహిమాన్వితులను

దోసముల్ జూచుచు దూషింపవలదు
 పాండిత్యమును జూప బహునేర్పు కూర్పు!
 జూపగా వ్రాసిన చోద్యంబు గాదు!
 జిదిబిలి బచ్చల జిన్నారి నుడుల!
 భక్తిభావముతోడ భవ్యుబరమేళు!
 ఆలోక భ్యాసి యాశివరాణి!
 ప్రేమ గాథను వ్రాయ బ్రీతి గొల్పగను!
 వ్రాసితి నీ రీతి వన్నెలు జిండు!

ఆ పరంజ్యోతికి యంజలులతోడ
 నతని గాథను నిదే! యర్పితంబనుచు!
 నర్పించుచున్నాడ యాశలు లేక
 మంగళంబులతోడుమాధవ యనుచు!

కవికుల గురువైన కాళిదాసకవి
 స్మరియించుచున్నాడ నన్ను తిమిర!
 నన్నయాది కవుల నపకవి వరుల
 భక్తిని బూజింతు భావనజేసి!

ఏ మహనీయులు నీ కథ వ్రాసి
 తిరియించినారో యా ధన్యులందఱిని!
 నడమల మితితోడ నాష్టాంగములను!
 నర్పింతు! బూజింతు! సందాల పూల!

శ్రీ గిరిజా కళ్యాణము

ప్రథమాశ్వాసము

(పార్వతీదేవి జన్మవృత్తాంతము)

అన్న పూర్ణకు నాద్ది యఖిల సస్యముల
నలరు బంగారుభూమి యా భారతిమున!
ఉత్తరబాహున యున్నతంబయిన
యుత్తరావధముల కునికి పట్టయిన!
హిమ కర్వతం బన యిలను శేరొండ
యిమ్మహిమముల కిందడై వేసె!
పూర్వ బశ్చిముల పొంగు సందముల
బొలుపుగా జొచ్చుక బొడిచిన రీతి!
మహిని గొల్చెడి యట్టి మానదండముగ
మహిమాన్వితుండగా మన్నన వడిసె!
కొండలు హిమనంతు గూర్చితో నవును
గోరూప ధరిణి! గూర్చి వచ్చిముగి!
మేలు కర్వతముగ మేలు గొల్లవిగ
మేలిమి రత్నాలు మేటి యోషధుల!
వృథువు జెప్పెరీతి బిదికించి రవును!
పోగడగా నశమె యా పాలుపొందు గిని!
నకల సదుణముల నారవతునకు
నొక్క దోసంబున్న లెక్కవెట్టుదురె?
కదునాటు గళును జలు జంకని!
గలిగిన మచ్చను గాంచి యెన్నదురె?
రత్నోషధులతోడ రాజిల్లు గిరికి
మంచొక దోసమా మహిమాన్వితునకు?

హిమగిరి శిఖరాన యింపుల నోలుకు
 నీ దూర ద్రవ్యముల్ చించి యాకినము!
 సంధ్య లకాలంబు జయ్యన జూప
 ప్రియ సమాగమవేశ ప్రీతి నాయెనని!
 కిన్నెర కాంతలు కిన్నెర సారి
 దొట్టుబాటున సగల్ దొడ్డిగి మార్చుచను!
 అరాటమూ జెంది యురుదు రెఘడు
 కీర్తింప గం మె యా గిరిరాజు కీర్తి?

ఉన్నతుండైన యా యుద్ధిగర సకు
 మన్యగా దారాడు మహిత మేఘములు!
 చల్లని చరియల జలదాల క్రింద
 సిద్ధులు నివస్గితు సిగ తపంబులన!
 పరమల్ నడిరాగ నదిలి యా చరియ
 లుదా కాంతులు గల యంబరికి ధి!
 గిరి శృంగముల జేరి కీర్తిగ్రతు పరుని
 జపముల దపముల జరిమింతు రిచట!

గజములు సింహముల్ గలవు నా కొండ
 నానాచ్యుగంబుల నాభి గూ గరుల!
 గజముల కంభాలు గడ వేక్క జేరి
 హరుల గోళ్లను రాలు సారు ముల్కములు!
 దారుల బొదురు దండింప హరుల
 వేటాడు బోయలు విరివిగా గలరు!

విద్యాధరుల కది వేడుకొ భూమి
 దివిజ కాంతలు దాని దివిగ భావింతు!

పొలుపారు నెట్టి భూజ క్రమముల
 సింఘార క్రవ్యాలు జితాక్షరిముల!
 విద్యాధిరాంగసల్ వేషక మీర
 బ్రయులకు సంపింతు బ్రేను లేఖలను?
 వరింప గలుగునా వాగీశ్వరుడు?
 కీర్తింప దరమె యీ గిరిరాజు మహిమ?

ఎత్తయిన యీ గిరినింపొందు గుహలు
 మధుర గీతిములచే మాన్మోగుచుండు!
 కిన్నర సతులట కిన్నరల్ మీటి
 గాంధార రాగముల్ కలిసి బాడుదురు!
 కీచక రంధ్రముల్ వీచు గాలులను
 సరిగను కదనిన సవ్యసాచి రాగ
 హినువంతుడను గూడ నమల కంఠమున
 శ్రుతిగల్పివట్లుండు సుందర ధ్వను!

చెక్కిళ్ళ గంఢూతి చెడ్డిరి బొవుటకు
 దేనదారుల చెంత ద్వీకములు జేరి!
 రాపిడి నలుపగా రయమున జెల్లి
 కొమ్మల రెమ్మల, జమ్మినా పాలు!
 మధుర సువాసన మాధుర్యములను
 జరియల్గయు నిండి విరియచు నుండు!

సుందరంబయిన యీ సురుచిరంబైన
 ఎత్తయిన యీకొండ నింపొందు గుహల!
 వనముల జరియింతు వన కిరాతకులు
 వఖులతో గ్రీడింతు సాంద్ర సౌఖ్యముల!

ఓషధుల కాంతులే యొసర దీపములు
సురత సౌఖ్యములను దేలుచు నుండు!
తృణజ్యోతి కాంతులే తేజస్సులగును
గజవంత కాంతుల గ్రక్కచు నుండు

గడ్డకట్టినమంచు కిరిన మౌగముల
నెదురు వెట్టగరాని యతి పల్లవము!
కాల్చి వేళులు మిశ్రమ గలచిన మంచు
బాధ సహింపంగ వలెతురు గాని!
ఉరు పయోధరములు, నున్నత శోణి
బరువు భారములను భరియింప లేరు!
కిన్నెర సతులు నన్నెం జలుక
మండిగమనము వీడ మనినోర్వ లేరు!

నగటికి భయపడి కరుగునవచ్చి
శరణన్న జీకటిన్ జన్మన బ్రోచి!
గుహలందు నిసింప గూర్చి తోడితను
నాశ్రయం బిచ్చిన యమల భావకుడు!
ఉన్నతులైనవా రుర్విలో జూడ
తున్నది లెనిను వేస నార్ద్ర చిత్తమున!
నజ్జలకు బోలె సంరక్ష జేసి
కరుణ బ్రోతురుగదా! కమనీయ గతుల!

చమరీ మృగంబులట నయ్యాట లాడు!
నటునిటు గదిలించి యల్లార్చుకొనెను!
చంద్రకాంతుల బోలు నందాలు జెందు
వాలముల్ వింజామరలు నట్లు దొను!

గిరిరాజు శబ్దము సార్థము నేయ
వింజాయరలు నల్లు పిరుచున్నవోకో!

అకాశమును నంలు నా పర్వతమున
కింపురుషాదులు గ్రీకింతు రచట !
గిరిగృహండున గ్రీకించు నఖిలు
నఖియు జీరెలం జయ్యన లాగ!
కింపురుషాంగనల్ కిక్కిని జూప
లజ్జ బాపగా లాలిత్య ములర!
గుహద్వారములయందు గూఢంబుగాగ
దెరలుగా మేఘాలు దేలుచునండ!

అ మహా నగమున యా కిరాతకులు
వేటాడ మృగముల వెదికుచు నెరిసి!
తూగి గంగానదీ తుంపురు లంది
సరళ నృక్షంబుల నామిష్య మొంది!
బర్హి పిఠంబుల బడి క్షుణ్ణమాగు
మంద మందములైన మధుర వాయువుల
నేవించుచుందురు చింతిలం బాయ
శ్రమ దీర్చుకొందురు నఖియల గూడి!

అ పర్వతాగ్రచుం దా సరిస్సులను
దామరల్ పకిసించు దరుగని కాంతి !
సప్తరి గణము దా స్రయముగా ద్రుంచి
పూడికై గొందురు బొలుపు దామరల !
క్రిందుగా జరియించు జందురు నన్న !
మిగులు పుష్పంబుల మీమిల జూచు !

ఊర్ధ్వ కాంతులచేత నోరజూపులను
విడిసింప జేయుగా వేల దామరల !

ఆ హిమగిరియందు ససమానమైన
సోమ తామలు విమలౌషధములు !
యశాంగ యోనిత్య యశము బరించి
భూరణంబును భూరిశక్తియును !
బ్రహ్మదా నేరుగా సమ్మతి మెచ్చి
యజ్ఞభాగముతోడ నెసలేని స్వపను !
శైలధిపత్నింబు జక్కగా నిచ్చి
పెద్దగా జేసెను బేర్ని హిమవంతు !

బంగారు కొండకు బరచు మిత్రుండు
మర్కాద నెఱిగిన మాననీయుండు !
హిమవంతు డప్పుడు నెసలేని ప్రేమ
పితృదేవతలకు బ్రహ్మమైన పుత్రి !
మునులకు సైతంబు మోడమా బిడ్డ
ఆత్మాను రూపయా సరు మేనకను !
వంశ గౌరవమును నర్జి జేయ !
వేదోక్త శుద్ధి విధి బెట్టి యాడె !

కొంత కాలంబునకు గోరెల్లలివీర
నా పుణ్య దంపతు లా నీటి పాలు !
చక్కని దనమున సరస స్నేహతకు
దాంపత్య విధును ధర్మంబు నడుప !
సవయాననాంగియా నాతి మేనకకు
గర్భ మాయెను జంద్ర కాంతులు వెలయ !

నాగకన్యల ప్రజేమ రాగంబు లందు
వాక్కిలో నశ్శయము వర్తిల్లు వాని !
కోపగించినగూడ గూర్మి దేవేంద్రు
గులిశంపు దెబ్బల గురికాని వాని !
మగువ భూ ధరసతి మైనాళు గనియె
మంద గాలులు వీచె మహిబుల్కరించె !

గత జన్మలో దక్షు గూతుగా బుట్టి !
భవునికి భార్యయై భాస్లిని నతిగ !
తండ్రి నింద జేత కల్గెడ వంచి
వేగ యోగముచేత విడిచి దేహమును !
మఱల జన్మింపగా మహితాత్మ గౌరి
భూధరసతి సంత బొందుగా నందె !

ఉ తను సంతాన మొంద గోరుచును
భూ ధర సతిజేసె బుణ్య కార్యములు !
హిమవంతుడును గూత నింపుగా నతికి
బాసటగా నుండె బరను కార్యముల !
వ్రతములు, నోములు నొప్పుగా జేసి
కళ్యాణి గౌరిని గనిరి బ్రతికగా !
నీతియం దుత్సాహ రీతి నర్థిల్లి
సంపదవలె బుట్టె సఖయ వారిలకు !

ఆ మేనకాదేవి యా మహిధరుల
కా పార్వతీదేవి యవత రింపగను !
దిశలన్ని సౌందర్య తేజంబు వెలిగ
మంద గాలులు వీచె మహి బుల్కరించె !

శంఖధ్వజులు మ్రోగె శ్రవణశేయముగ
పూల వాసలు గురిసె బుడమి సంతటను !
స్థావర జంగమ సకల జీవులను !
సంతతానందముల్ సౌఖ్యము లందె !

దూర పర్వత భూమి దుర్ద్రుబు లందు
తొలికాటు వే ఘాలు దూగాడు చుండ !
ఉటుము సవ్యడిపి యదయించి నట్టి
రత్న శలాశచే రాజ్యములు !
కాంతి మంజు ముచే గమనీయ మయిన
చిన్నారి పార్వతి వన్నెల జొందె !
తల్లి మేనక బొందె దిరగని కాంతి
పద్మంబు విడిసించు బచ్చాకరముగ !

పరమ కళ్యాణి యా పరమేశు రాణి !
పర్వతేశ్వరునకు బ్రభవ మొందగను !
అభిషేకు లండలు నానంద మొంది
'పార్వతి' యని బిల్చి పరవశంబైరి !
“ఈ మహా దశమును నీ గాఢ దీక్ష !
ఓ బాల ! మానము ! నోర్య లేవనచు !”
తల్లి బల్కుట జేసె దిరుణి యాదేవి !
'ఉమ' యంచు బేరొందె నొప్పుగా ధరణి !
ఘన కార్యములు జేయ గలుగదా కీర్తి ?
ఘనులు జేసెరు ఘన కార్యముల్ భువిని !
అందాల నిశలతో నా చందమామ
ప్రతిదిన మభివృద్ధి భాసించు పగిది !

ఆ బాల పార్వతి యలరుచు గళల
 పరివర్త మానయై బటగ చునుండ !
 కమనీయ జ్యోస్నుల గళలొప్పునట్లు
 లలిత పార్వతి యందు లావణ్య మొప్పె !

ఆ హిమవంతున కా భూధరునకు
 కొమరులు గొమరితల్ కొల్లగా నన్న !
 పార్వతి యందుండు బంచ ప్రాణములు
 అల్లారు మద్దుగా నతి గారవించు !
 మధువులు నొలికెడి మధు ననుతిమున
 ఎన్ని పూవుల తీగె తెన్నున దరులు !
 తుమ్మెద బంకులకు దోరంపు బ్రేమ !
 మావి కొమ్మలపై ని మమత హెచ్చుగద !

ఆ శైల నాథుండు నా మహీధరుడు
 పరమ కల్యాణి యా పార్వతిచేత !
 దిశలు కాంతులు దొల్కు దీపంబు రీతి
 గంగచే రాజిల్లు గగన మార్గముగ !
 విద్యచే భాసిల్లు విద్వాంసు వోతె
 పూత పవిత్రతల్ పాలుపుగా జేర !

పార్వతీదేవి యా బాల్యంబునందు
 నాటల రుచి జూచి యారుచున్నట్లు !
 మందాకినీనదీ యందమా దరుల
 నిసుక తిన్నెలయందు నిండ్లు నిర్మించు !
 సఖియలతో గూడి సరస రీతిగను
 బొమ్మల బెండ్లిదు నిమ్ముగా జేయు !

తోడిబాలికతో నాడు బంతులను!

మాటి మాటికి నాడి మది బుల్కరించు!

పార్వతీదేవి యా బాల్యంబునందు

నుపదేశింపల యొద్ద నొప్పుగా జదివె!

కనునీయమగు శెంతాల్లంబునందు!

నలరి గంగను జేస హంసమాలగను!

దివ్యాపథిని తని దీధితుల్ జెలగి

తాత్రివేశము నచ్చి రాజల్లింట్లు!

గతిజన్మ నేర్చిన ఘన విద్యలన్ని

యుపదేశ మాత్రము నొప్పుగా వచ్చె!

ఆ పార్వతీదేవి యత్యద్భుతముగ

పూర్వము వికసించి పుష్పమై పట్టు!

శశిరేఖ నిర్భల్ల చంద్రబింబముగ

నన్నని దేహంబు వన్నెలం జూదె!

అననంబునుగాని యుత్సాహ గుణము

మదనుని బాణమై మడికింపు గొలుపు!

బాల్యంబుకంటెను బహుమైన నయసు

నా బాలలో జేరె నలరు యౌననము!

రంగుల కంచెతో రమణీయమైన

చిత్రకారుడు దీర్ఘ చిత్రంబు భంగి!

రవికాంతి ప్రభువే రాజిల్లుపట్టి

శతపత్ర సుందరి సాభాగ్య గరిమ!

ననయావఃమురాగ సగరాజ పుత్రి!

చతుర్దశ శోభియై చాన దీపించె!

ఆ జగదీశ్వరి యా లోకమాత !
 తరుణ యౌవనమున దగ్గ బవేశింప !
 ఆ పార్వతీదేవి యలరు వాదములు
 భూమిపై నివసతి పొలుపుల జొదు !
 ఒకచోట నిలువక యొప్పులగులకు !
 మెట్ట దామరపూల మెఱుపుల జూపు !
 అంగిష్ఠ నశిములు సరుణగాంత్రును
 గ్రుక్కునెట్లుండును గమనీయ గతుల !

ప్రత్యుపదేశంబు బరగ గాంక్షించి
 వాంసలు శేరిపి యందాల నడక !
 ఆ పార్వతీదేవి యందెల రసలి
 ననుకరి పంగ దను యాశయో యేమొ !
 లీలా విచ్ఛేష్టిత లీత వాద గతి
 హంసలు నేర్చెనా యన్నట్టు లుండు !
 లోక ప్రసిద్ధంబు 'విద్యయా విద్య'
 ఒక విద్య నెర్పి దా మొక విద్య గొనట !

అవురూప సుందరి ! యఖిల కల్యాణి !
 యా పార్వతీదేవి నజమ స్మృష్టింపు !
 తన శేర్పునంతయు దగ నియోగించి
 ముందుగా జంఘల నందాలు గూర్చె !
 పొడిపు కఱువలుగాక పొలుపుల నొలుకు
 ఆదోకినెలెనుండి యందాలు జొదు !
 శేషాంగము నెల్ల జేర్చ ముందుగను
 అజదు దా యత్నింబు నెలిపెన ట్లుండు !

నాగేంద్ర హస్తంబు సయగారములను
రాజ రంభాదుల రమణీ మతము !
నజ్జన హృదయాలు సరసత మెఱయ !
నూర్వులతో బొల్చి నర్జిత గువులు !
కవిచక్రవర్తి శ్రీ కాళిదాస కవి
అథల లోకేశ్వరి యా హైమవతిని !
పాండర్య హృదయాన సంసరి బొగడి
యువమాన రహితము నూర్వులకినియె !

కరమ కల్లాణి యా పార్వతీదేవి
కాంచీగుణస్థాన కమనీయతీను !
కీర్తిపదరమె యా కిన్నెరలగును
నందుకే గిరిసుత కా భగ్గ నబ్బె !
ఎన్నిపూజలు నోము లెన్నిజేసిను
నే సతి బొందని యీశ్వరి నెక !
మీ గిరి సుతబొందె యెట్టి భగ్గంతా !
దపసుచే బరమేశు దగ బడినొందె !

ఆ పార్వతీదేవి యలరు మేఖలు
వర్ణింపదగమె యా వాచస్పతికిని !
పోముడి నటుదాటి పోలుపుల జిందు
నాభి ప్రవేశించు నవరోమ రాజి !
మేఖలా మధ్యంబు మెఱుపుల జింది
యా నీలమణికాంతి యందాల నొలుకు !

నవయావనము పోక నగరాజు పుత్రి
నవ్యపాండర్యంబు నెవకోధలందె !

యజ్ఞవేదిక వోలె విన్ననై యున్న
అ పార్వతీదేవి కలరె నెన్నిడుము !
కటిదేశ మందున కమనీయ గతుల
వశిత్రయ మొప్పెను వయ్యారముగను !
నవయాననముజేయు నవస్మృతి యేమొ
రాము నాహ్వానింప గట్టిన మెట్లా !

నవయాననముజేర నాతి పార్వతికి
అన్యోన్య వీడన మలరె స్తన ద్వయము!
పాండుర వర్ణంబు బఱిగి బెంపొంది
నల్లగల్వల కన్న లమరె శోభలను !
వానూక్షి నింపొందు వక్షోరుహముల
దామరతూటి దారము బొందదాయె !

సుకుమారములునైన సుదతి బాహువులు
దిరిసెన బువ్వుల మురిపముల్ జిందు !
ఔరార ! మదనుడా ! యాశ్చర్య మొదవు
ముందుజూపున కెంతో మోదంబు గలుగు!
ఓడి నే హరు జేత బూడిద నాదు!
నైన నే సాధితు ! హరునంచు మదిని !
పంతాన గిరిసుత బాహువు లట్లు
హరు కంఠపాశమో యనగ జేసితివా!

వ్రజములన్ రాజిల్లు దనరు కంఠమును
ముత్యాల హారము ముదమున గూడ!
అన్యోన్యలంకార మతిశయంబుగను
గన్నుల బండువు గావించు చుండు!

హార మా కంఠము సందాల గూర్చు
కంఠమా హారమున్ గలిగించు శోభ!

కాంతి సుగంధముల్ కాక్షించు లక్ష్మీ
చంద్ర బద్మంబుల చందంబు గాంచ!
చంద్రమణిలో జేరి యుండంబు జూడ
బద్మ సుగంధంబు భాసింపదాయె!
పద్మములో జేరి బరికింప : ష్మీ
చంద్ర జ్యోతిస్సుల హాయి సంఘోదాయె!
మరిపాన గిరికిన్య ముఖ మాశ్రయించి
చంద్ర పద్మంబుల సుందరం బండె!

ఆ పార్వతీదేవి యథాస్థాన మందు
జిందేటి చిఱునవ్వు జ్జితంప విశమె ?
చిగురు పై నుంచిన తెల్ల తామరను
సందా లవెట్టివో చంద మట్లుండు!
కైపు పై ముత్యంబు నింపుగా నుంప
సుందరం బెట్టిదో యుండ మట్లుండు!

పార్వతీ దేవి శ్రీ పరమ కళ్యాణి!
మధుర భాషణము మధురిమల్ జిందు!
మంజుల స్వరమన మాటాడు నపుడు
తీసి దనంబునం దేనెల్లు దొలుకు!
అన్యబుద్ధంబుల హా రు రాగములు
విషమ తెచ్చెతుల వోలె వినిపించుచుండు!

కమ్మని గాలుల గడలాడు నట్టి
నల్ల గల్వల బోలు నలినాక్షి గనులు!

చంచల మగుజూపు చారు నేత్రములు!
 బొంగిన నచ్చెరుగు బొందు లోమది!
 హరిణ కాంతిల నుండి నందెనో యేమొ!
 హరిణ కాంతిల నామె ననుకరించినవో!
 అనిపించు వీక్షింప నా బాల కన్య!
 ఈ చూపు జక్కదన మొదైన గలదే?
 సువతి కన్బొమ్మలు జూడ జక్కనివి
 కాలుక బుకను నీలుగా దిద్ది!
 వ్రానుగా బడెనేమొ వనితి భూ లతలు!
 నాడుత లేఖలై యందాలు జును!
 కాంతులు వీక్షించి కనలి మన్మథుడు
 తనవిటి గర్వమ్ము దగ విరజించి
 తన పూల బాణముల్ దనమిటి సుంచె!
 ననిపించు గుబొమ్మ లందాల జూడ!
 ఆ పార్వతీదేవి యందాలు జును
 కేశపాశము జూచి గింక నహించు!
 చమకీ మృగంబులు నరన వాలములు
 వింజామరము లట్లు విసరుట మాన!
 సిగ్గు జ్ఞు పున్న శీఘ్రమే యెదులు
 వాల ప్రయత్నమున వెలయు గర్వంబు!
 వేయి మాబు లవేల వేయి గాథలును?
 ఆ పార్వతీ దేవి యుద చందములు!
 విశ్వ సౌందర్యంబు విచుల సుందరత
 ఒక చోట జూడగా యోచించి ధాత!

సర్వోకమాద్రవ్య సారముం గూర్చి
 స్మృతిచెనా యన జిత్రముం దోచు!
 కాకున్న యాబాల కిమనీయ స్మృతి
 రూపు వహించునా రూఢి నీ జగతి?

నకల లోకంబుల సంచరించుచును
 నొకనాడు నారదుం డొప్పగా వచ్చి!
 హినునంతు దీవించి యింపులం గులకు
 భార్యతి గని మాని పరగ నిట్లనియె!
 ఈ బాల పాండగల దీశుని బతిగి!
 హరుని శరీరాఠ మందుటేగాక!
 సనతులు లేనట్టి సఖియ యకా జగతి
 సర్వేశ్వరుని బొందు సార్థకంబుగను!

అందుకే గిరినాథు డాత్మ సంతృప్తి
 పూర్ణ యావనవతి పుత్రికై తాను!
 అన్యని వెదుకంగ నాన క్రిమాని
 నిశ్చింత సుండెను నిర్మల బుద్ధి!
 మగ్ర పూతంబైన మహిత హవ్యంబు
 అగ్నిని బొండగా నర్హమా గాని
 ఇతర తేజస్సుల నింపుగా బొండ
 నర్హమా వస్తువా? యాహుతి నొండ!

ఆ హిమ వంతుడు నా మహీధరుడు
 నడుగని బరమేశు శర్థించి వేగ!
 తన గూతు భార్యతి దగ న్వికరింప
 జేయ జాలకపోయె జరసత్యమేగ!

అభ్యర్థనా భంగ మగునేమొ యశుచు
నిష్టకార్యము గూడ నిది మనం దలచి!
మాధ్యస్థ రూపంబు మానభావమున
మాటాడ కుందురు మహితాత్ము లెపుడు!

సుకుమారి సుండరి సుదతి యాగిరిజ
గత జన్మలో తన సరిగ జెల్వొంది!
ఓక్షుని రోషాన దసరి యోగగ్ని
దేహంబు విడిచెనో దివ్య మార్గమున
అనాటి నుండియు నా మహాశివుడు
ముక్త సంగుండాయె ముని వృత్తిచండె!
అపరిగ్రహించుగా నా మహామహుడు
అత్మ చింతనమున నలరె యోగమున!

ఆ కృత్తివాసుండు నా త్రిలోచనుడు
నియతాత్మ చిత్తుడై నిర్మలబుద్ధి!
గంగా ప్రవాహంబు గదిలాడు చోట
దేవదాయిల తోడ దీపించు స్థలిని!
కస్తూరి వాసనల్ గప్పెడి తావు
కిన్నెర గాసముల్ జెన్నగా జెలగు
ఉన్నత హిమగిరి నొరమ్మ చరియ
దపము జేయగ బూనె దప్పయత్వమున!

ఆ పరమేశ్వరుం డటు దపము సేయ
సురపాక్ష బూవుల శిరమున దాల్చి!
భుజహస్త నస్త్రముల్ పొందుగా గట్టి
మణి శిల బూతల మసలు బ్రహ్మకులును!

తాడి ప్రదేశముల రహణీయ గతుల
యాశీయై యందు రాయీకు జెంత!

గడ్డటివ వంచు కిరిమా రాల
గొరజుల క్రవ్యచు విద్యుత్ స్థియము!
అన్న క్షణధురము నాపించుచు!
గవయ మృగంబులు గన్నెత్తి జూడ!
ఆశివు వావానం గా నృసింధంబు
సింహ నాదము వోలె చిద్వలాసముగ
రంక వేసెను న్నది రివల జిదంగ!
కొండతి మార్కొగె కొటి బ్రతుల!

తపసు దానే యగు దనరు ఘోర
కృదత్వి ఘోమును నిపుగా దానె!
స్థితి లయంబులు దానె నృదన కిరయను
ఆ పరమేశ్వరుం డా పురిజ్యోతి!
తన యర్చమూర్తు దానె యకా నగ్ని
నమిధుల నగ్నుల స్వాహా స్వరము!
తగ బ్రహ్మసింహుకుని తపసు దా జేసె!
తనయందె తగ దానె తిస్మయం బుచు!
ఎన్నియో కోరిక నెఱుగ రెవ్వరును!
నా తప మా ఫల మతికికే యెఱుకె!

ఆ హిమవంతుడు నా మహీధరుడ!
అఖిల లోకేశ్వరు నా సాంబశివున!
అగ్ని పాదంబుల నేరి పూజించి
శుశ్రూష గొటకనై సుతిను నెర్పించె!

నఖులతో గూడిన సరసాబ్జముఖిని
తన తనూజాతను దగ నియోగించె!

ఆ పరమేశ్వరం డా షరంజ్యోతి
యాగిరి కన్యక నా కల్వ గంటి!
తన యోగ దపముల దగు విఘ్నమైన
తరుణి నేనలకును దగ నమ్మితింకె!
మనసు నెంచు తకు మార్గంబు లున్న
మనసు నిరోధించి మహిమ్నాల్లముగ!
నిలుచు నాడే గదా! నిజమైన ధీరు
దనిపించు కొనగదా నివనిపై నతడు!

ఆత్రిలోచననకు నా శైల తనయ!
పూజకై కుచుమాలు బొందుగా దెచ్చు!
నియమ వేదిక నూడ్చు నీరముల్ దెచ్చు!
దర్శలు, పత్రముల్ దగ దెచ్చి యిచ్చు!
ప్రతిదిన మీ రీతి బరగ శ్రుశూప
బరమేశునకు జేయు శార్యతీదేవి!
ఆ పరమేశునకు నా రీతి జేసి
శ్రుశూప నలసి చుదతి శార్యతి!
నన్నవి కిరణా వెన్నెలల్ బఱసి
బాలచంద్రుడు వీచు బళిలిల్ దీర!

ప్రథమాశ్వాసము సమాప్తము

శ్రీ గిరిజా కళ్యాణము

(ద్వితీయాశ్వాసము)

(తారకాసురుని కృరకృత్యములు, దేవతల బాధలు)

ఆ పరమేశున కాశైల తనయ
శుశ్రూష జేసెడి శుభసమ యమున!
తారకుం డని నొక దాన వేళ్వరుడు
నజుని వరంబున నఖిల లోకముల!
బాధింప దొడిగెను బలు విధంబునను
దేవత బండలు దిక్కేది యనుచు!
ఇంద్రుని తోడుత నెల్ల దేవతలు
బ్రహ్మలోకము జవి బ్రార్థించి రవుడు!

సుప్త కద్దూబుల శోభిల్లు రాత్రి
భాను ద్భానమున బ్రభవిల్లు నలుల!
దీప్తుల దగ్గిర దివిజుల కివుడు
ధాత బ్రత్యక్షమున దగ ధన్యు లైరి!

సర్వ లోకములకు సకల విద్యలకు
దాసృష్టి కర్తయు దా గురుడైన!
నాలు మోముగల నలువకు మ్రొక్కి
భక్తితో బ్రార్థన బలికి రాసురలు!

సృష్ట్యాది నొడిడవై చోద్యమై యుండి
నత్వాది గుణముల సరసత గూర్చి!
మూర్తి త్రయంబును మోదము నంది
యలరు స్వామివి నీవు! యంజలి గొనుము!

నీళ్ళలో నుంచిన నీ బీజ మహిమ
 సరేల చరాచర సంఘంబు వొడమె!
 నిఖిల విశ్వంబున కీవె కారణము
 నీ చిత్ర రచనకు నీరాజనములు!

సృష్టికి బూర్వమునొక్కటై యుండి
 మూడవస్థ సంది మూడు మూర్తులను!
 సృష్టి సంహారంబు స్థితికి హేతువుగ
 నీరు నీ కివె గొను! శభివదనములు!

ప్రేమ పురుష రూపముల్ చిత్రింప దలచి
 ఆత్మరూపము రెండు మూర్తులం జేయ!
 ఆమూర్తులే గదా యఖిల సృష్టికిని
 తల్లిదండ్రు లటంచు దగజెప్ప బడియె!
 నీదు కాల విభాగ నియమముంది
 నీ రాత్రి బవళులు నిఖిల జీవులు!
 ప్రళయోదయంబులు బ్రహ్మి కంతటికి
 సంహార సృష్టలై సరిసరి బఱగు!

ఈ విశ్వ సృష్టికి యీవె కారణము!
 నీవె లయకర్తవు నీ వాడమూరి!
 జగదీశుడవు నీవె జాగృతివీవె!
 నీవు లేనిది లేదు నిఖిలంబు నీవె!

నీచేతనే నీవు నిను జెలిసి కొనుచు
 నిన్ను నీవే సృష్టి నిర్మించు కొనుచు!
 నీవు లయ మాచువు నీలోన నీవు!
 నీవు స్వతంత్రుడవు! నీ వధికారి!

ద్రవ కఠినము నీవె! నీవె సర్వంబు
 స్థూల సూక్ష్మము నీవె! సురుచిరం బీవె!
 లఘు గురువులు నీవె! లావణ్య మీవె!
 కార్యకారణ మీవె! కల్యాణ మీవె!
 అణిమాదులను నీవె! యంబర మీవె!
 నీవు లేనిది లేదు నిఖిలంబు నీవె!

హెచ్చు తగ్గు స్వరంబు లింపొందు మొదల
 ఓంకార శబ్దంబు యొనరు వాక్యముల!
 కర్మయజ్ఞంబొదు గ్రాలుచునుండు!
 ఫలము స్వర్గంబునై బాసిల్లు చుండు!
 అట్టి వేదములు సభిక్షతి వీవు!
 నీవు లేనిది లేదు నిఖిలంబు నీవె!

సత్త్వ రజస్తమో సంఘమా బుర్రు
 భోగ మోక్షము లిచ్చు మూల ప్రకృతివి!
 నీవ యందొరు మఱి కిది లోకమును
 గాంచుచుండెడి యాత్మగా నెంచుచుండ!
 పితృ దేవతలకు పితరుండ వీవు!
 దేవతలకు మఱి దేవుండ వీవు!
 పరమున కంటెను బరమైవ నాడ!
 బ్రహ్మల సృజించు బరమాత్మ వీవు!
 శాశ్వతుండవు నేవు సర్వంబు నీవు
 హవ్యంబు! హోతివు! సంతియు నీవు!
 భోజ్యవస్త్రపు నీవె! భువి యంత నీవె!
 వేద్య వేదితముల విశదమా వాడ!

ధ్యానించు వాడవు! ధ్యానింప దగిన
దంతయు నీవే నూ! సఖలంబు నీవే!

ఆదేనతానంఘ మతి భక్తి తోడ
ప్రార్థన సేయంగ బ్రణతుల వినియు!
లత్యనుగ్రహమున నా సృష్టికర్త
యా దివాకసులకు నానక్తి పలికె!

ఆర్ద్రత తోడుత నాహ్లాదముగను
నా జతుర్ముఖుడట్లు నలరి బల్కగను?
నాల్గు రీతుల భావ నాల్గు మోముఃను
వేలువడి నటులుండె వేడిక మీర!

ఓ దివాకసులార! ఓ బిడ్డలార!
అజానుబాహువు లమరవరు లార!
వీర విక్రము లార! విదిత తేజమున
సాహర్థ్యమాన మీరు సాధించితి!
అధికారములచేత నలరారు మీమి
స్వాగతం బిదె! మీకు! స్వాగతం! బిదిగో!

ఓ దివాకసులార! ఓ బిడ్డలార!
నుంచుతో గప్పిన మహనీయమైన
నక్షత్రముల బోల్కి నగుపించు చుంటి
దేమి కాగణ మానో? దేమా యే నేమో!
తొల్లింటి దేజంబు జూడరా దేమి?
కమనీయమైన యా కాంతు లెట్లు వోయె?

కాంతుల జిందెడి కమనీయ మైన
ఇంద్రుని యాయుధం బేల నిట్లయ్యె?

వధియించి వృత్రుని వాసి కెక్కినది
వజ్రాయుధంబునకు వన్నెలు తెగె!
మొక్క వోయిన యట్లు మొసవోయినట్లు
కానిపించుట గల కారణం బేమి?

వరుణుడు నటులుండె వన్నెలు తెగి
మోము నేలకు వ్రాలె మోసంబు వోయె!
అరులకు దుర్వారమైన యా పాశ
చుతి కాంతిహీనమై యురుట జూడ!
గరుడమృత్రుంబుచే గతి కొలువోయి
ఫణిదైన్య దీనత కనిపించు చుండె!

ఆ కు బేరుండటు నలతను గుంది
కాంతి దప్పుట గల కారణం బేమి?
భగ్న శాశిద్రుమము బగిదిని నున్న
యురుగద నొదిలిన యుత్తరాధిపుని!
బాహువున్ జూడగా బాధలు మదిని
తెలుపు చున్నది వోలె దేటపడు చుండె!

యమలోకమును నేలు యమధర్మరాజు
కాంతులం దగ్గిన కాల దండమున!
సేని గీటుట జూడ నిర్వాణమైన
కొఱని దీనత్వంబు కొమరొప్ప జూపు!

ద్వాదశాదిత్యుల దశలు మారెనొకా?
ఈ చల్ల దనమేమి? యా విధం బేమి?
ఆ తేజ మాదీప్తి యా యగ్ని శిఖలు
నే మాయెనో గదా! యెందు దాగినవో!

చిత్తర్వలోనున్న చిత్రంబు బగిది
చూడగా దగియుండె! జోద్య మాయెనుగా!

ఈ మరుత్తు లిదేమి? యీ తడబాటు?
గనున వేగము దగ్గి గతిని నప్పింపి!
పెనుబండ డీకొని వెనకకు మఱలు
సెలయేటి ధారల జిత్ర మాయెనుగా?

రుద్రగణంబేమి రాద్రమున్ వీడి
జటముడి వ్రేలాడు జగద్రథేఖలను!
హుంకారములు వీడి శంకల నుదిని!
నీ గతి నుండుట కేమి కారణమొ?

నామాన్య విధి నొక సవిశేషవిధిని
సంకోచ మొందిన సరళిని మీరు!

బ్రహ్మపతిష్ఠలు లావైన వారు
అట్టి వారలు శత్రు లాక్రమింపగను!
ఇట్టి పరాభవం బొందిరా యేమి?
ఇట్టి వేన్బాటున గందిరా యేమి?

కొమరులారా! మీరు కోరున దేమి?
కూడినచ్చిన పని కోరిక యేమి?
లోక సృష్టియు మఱి లోక రక్షణము
నాయందు మీయందు నయముగా గూడు!

అంతట వాసవుం డా బృహస్పతిని
వివరింప ధాతకు వేడుక మీర!
కనుసైగ జేసెను గలత బాటునను!
కమలాకరంబుగా గనులు వేయింట!

కన్నలు వేయింటి కన్నలు మిన్న
సర్వ కార్యములందు సరసత నెపుడు!
ఆలోచనలు దెల్పు నాచార్యనరడు!
వాసపు గనుపై గ నాచన్పతియును
ప్రాంజలి నిల్లనె బ్రహ్మ తోడుతిను!
వివరింప దొడగెను వేదనను సురల!

నీవు చెప్పినదంత నిక్కమే తండ్రి!
మాయధికారముల్ కూడు తేజములు!
అరివీర బలమున హరియింప బడియె
సర్వ సృష్టి స్థితి సంహారకుడవు!
సకలము దెలియును సాధు సంరక్ష!
ఐనను దెలిపెద వినుమయ్య కృపను!

నీ వరములచేత నిండు గర్వమాన
తారకాసురుడను దాసవు డివుడు!
లోకనాశమునకు గాక జేయుచును
తోకజాక్కకు బోలె దూలుచు నొండె!

తారకు భయముచే దల్లడిల్లుచును
భానుండు దీవుల భాసింప మానె!
తారకు బురమందు దా భయంబడుచు
బావుల కొలకుల బహు సరస్సులను
కమలముల్ వికసించు గాంతులు దగునొ!
అంత మాత్రము సూర్యు డందించుచుండె!

నేదించు జన్మదుండు జరదాస్య స్థితిని
సర్వకాలము తన కళలతో గూడి!

హరు జటాజూటముం దా లేఖ దక్క
అన్నింట బచరించు నా దైత్య పరుని!

పూ దొంగ యుంచును బూలదోటలను
వాయుదేవుని బిల్చి పరుస దారకుడు!
తన బ్రక్కసే నిల్చి తగ వీచనలను
వీచున ట్లీచగా వివరించి నిలిపె!

పర్యాయమున నచ్చు బద్ధతిన్ మాని
నయ్యారములు మాని నయ్యాట మాని!
ఋశువున్నీయు దాము నొక్కటై వచ్చి
పుష్ప సంభారంబు బూచినేయ!
ఉద్యాన పాలుర నొప్పగా గూడి
సేవించు చున్నవి చేరి రక్కసుని!

ఆ సరితాంపతి యా తారకునికి
రత్నాలు ముత్యాలు రంజిల్లు నొసగి!
దయను సంపాదించ దా జూచు చుండు
వెదుకు చుండును నీచ వెతనంది మదిని!

మాణిక్య దీపముల్ మాన్యత నొంది
వాసుకి మున్నగు నెవగు సర్పములు!
స్థిర రాత్రి దీపముల్ వీరునబొంది
సేవించు చున్నవి చిరదాస్య వృత్తి!

ఆ తారకునిదయ సందగా గోరి
కల్ప పృథ్విం బట గవక భూమలను!
మణులను, ముత్యాలు, మాణిక్యములను,
పట్టు వస్త్రములును భవ్య వస్తు తతి!

మాతలతో సంపి ప్రీతిపాత్రతను
అడుగుల మడుగులు నర్పించు చుండె!

ఈ విధంబున బూజ లిట్టి మర్యాద
లందుచు నిలవడు సర నిముసమును!
భువనత్రయంబును బూనిక తోడ
తాధించు చున్నాడు బలుడు రక్కసుడు!

నందన వన తరు లందముల్ మాసె
మోక్షులై బీడులై మొఱయుచునుండె!
ఆకాశగంగ నీ రంది పుచ్చుకొని
యమర వధూ నదయ హస్తాలచేత!
చిదిమెడి తీగలు జిన్నారి తరులు
చేద పాతములను భేద మొందినవి!

ఆ తారకుడు నిద్ర యలరిన యపుడు
చెఱనున్న దేవతా చేతులు వగను!
భావ్య శీకరముల బ్రభవింప జేసి
నన్నని గాలుల జల్లులన్ తడిపి!
విసురుచు నుందురు వింజామరలను
గుములుచుందురు మది కుహరము లందు!

ఆ తారకుడు భువి నపురూపమైన
సూర్యాశ్వముల గాఢ గోరియుంచేత!
చూర్ణములై నట్టి సురుచిరం బయిన
మేఘ పర్వత శిఖర మెఱవుల దెచ్చి!
క్రీడల ననువుగా గ్రీడింప దలచి
అని నివాసములను దగ నిల్పికొనియె!

బంగారు బద్మాః ప్రభలు శూన్యముగ
 దిగ్గజ కలకల వీసమై యున్న!
 ఆకాశగంగ వేడలకై కలపితము!
 బంగారు బద్మాః ప్రభలెన్న బద్మ
 ఆ తారకామును నెవురూపమైవ
 అందలు కోలకులు, నారు బావునా!
 తారకు భీతిచే దగ భయం బంది
 దివ్యులు తను దివ్య తేజంబు లొదిలె
 ఆకాశ మార్గంబు లంఠించినవి!
 దివ్య విమానముల్ దిరుగుట నొనా!
 భువనముల్ చూచెడి బుద్ధిని విడిచి
 నీలుగా మానము బాటించి రివును!
 యజ్ఞయోగముందు జెప్పుగా మాకు
 నాహుతి నీయంగ నమర మాయావి!
 అగ్ని ముఖంబున నట్టెలాగికొను
 నారగించుచు మేము నలరి జూడగను!
 ఆ తారకుని గర్వ మంతంబు లేదు
 నేమిజేసిన గూడ నెదురేమి లేదు!
 ఉచ్చైశ్రవంబును నున్నతంబైన
 యింద్రుని హయమును నిలు దొంగిలించె!
 దిరకాల మార్జిత సురల నత్తిరి
 హరియింపబడియెనా యశ్నట్టులండె!
 క్రూరుడౌ దారకుని గూరట్టి మడప
 మోయుపాయములన్ని నున్నున గలిసె!

వీర్యనంతములైన వివిధౌషధములు
సన్నిపాతంబును జక్కజేయ నొకొ!

అంతియే కాదు మా కలరె సమృద్ధము
హరిచక్రమందున యాశలు గలవు!
కాని యా చక్రంబు గతివ రక్కసుని
కంతహారం బాయె గలదే? చిత్రంబు!

విరావతానుల యాచ గట్టింది
తారకు నేనుగులు వీరత్వమునను!
పుష్కరానర్తక పాలుపు జడముల
నప్రకీరణయందు నగ్గిలుచుండె!

కావున హే శ్రవణ! కిర్మబంధముల
విడివడు వాడెట్లు వినుల జ్ఞానమును!
కోరునో మాదొక కోరిక న్నామి!
మాతొక్క మన్నించి మమ్ము క్షింపు!
ఆ తారకాసురు హత మొనర్చుటకు
నేనాని నొకినిని సృజియింపుచుయ్య!

సుర రక్షకుండయి శోభిల్లు వీరు
డుదయింప నిర్మదండు ముదముతో వాని
నేనాధి: తిజేసి జేకొని పోయి
శ్రమిల దెట్లాన్చి శౌంభుతోడ!
జయఃక్రి గొనిదెచ్చు జయజయ ధ్వనుల!
సృజియింపు నొకినిని నేనాని నిపుడు!

దేవగురు డిట్లు దేబదెల్లముగా
వలుకగా నా బ్రహ్మ పలుకు లిట్లుండె!

గర్జనలో తరువాతి గలుగు వర్షముగ
నొదార్చు ధైర్యములో నొడగూడు నటుల!

ఓ దివోకసులూరి! నోర్చునహింప
గోరిక సిద్ధించు గొలదీ కాలమున!
ఎదురు జూడును! గాలి ధూరితి గొంతి!
కాని నే నీ కార్యమును జేయజాల!

ఈ కర్మమును పృథ్వి నింతగా శ్రీని
నా చేతిలో నగా నయముగా నొందె!
అట్టి దైత్యుల నాటి యిట్టె నాజేత
హరిమా! బాడియా! యెరసి చూడగను!
విషవృక్షమునుగూడ బెంచి తా దానె!
నటనట న్నాయమా! నయమిది గాదు!

ఘోరమా దళముచే గొమరొక్క నన్న
బ్రాహ్మణు జని వాని బ్రశ్నింప నలేదు
చేసితల జేరిను దివ్యులజేతి
మణింబు లేకుండ పరము దా నడిగె!
జగముల గాల్చెడి శక్తి గట్టి
యాతపం బాపితి యావరం బీచ్ఛి!

రణరంగమునున రహిమించునట్టి
పీర విక్రముని యా విజిత తేజసుని!
క్షేత్ర భాగంబును న్రనియింపబడిన
యీశ్వర తేజోంశ భవ్రుడైన గాని
ఆ రక్తసుని బరిమార్చగా దగను!
అన్యులు నెవరింప నువిగా దతని!

తనుసుల కావలదకసియై యున్న
యా పరంజ్యోతికి నంత సాధ్యంబు!
విష్ణువు జేతను వెలయు నా జేత
నతశయ మహిమను నందగా నతడు!
పొండజాని పూర్ణ పురుషుండు నతని
కలవి కానిదిలేదు నంత సాధ్యంబు!

కార్య కుశలురు మీరు గల్యాణ గుణులు
సంయుమ స్థితినున్న శంభుని మనసు!
శుశ్రూష జేసెడి సుకుమారి గిరిజ
సౌందర్య గుణముచే సాహిప్య మొంద!
తగ నయస్కాంతము దగులు లోహముగ!
ఆప్త యత్నము నలరుడ వేగ!

బ్రహ్మ రుద్రులమైన బరమమైనట్టి
మా బీజములు దాల్చి మహితు లీ బుడమి!
ఇరవురు మాత్రమే నింపుగా గలరు
శంభుతేజము దాల్చి శక్తిమా యమకు
ఇతరులు జాలరు నీ సృష్టియందు!
నా తేజమున దాల్చి నయముగా శివుని!
అష్టమూర్తుల యందు నలరెడినట్టి
జలములు మాత్రమే సామర్థ్య మగును!

ఆ యాశ్వురుని పుత్రు డంతట మీకు
నేనాధిపత్యము జెప్పు గాదాల్చి
కౌర్వ విక్రమముల శత్రువుల జేల్చి
దివిజ కాంతుల జెఱ దీర్చి గాపాడు!

విబుధుల కీటు దెల్పి విశ్వవిధాత!
 యంతరి తుండయ్యో! నాశీర్వదించి!
 మనసులో గర్వ మహిమ నూహించి
 దివిలోకనాసులు దివికేగి రపుడు!

హరుని స్వాధీనంబు నందు కార్మమున
 మారుని సాహాయ్యు యర్థింప దలచి!
 పుష్పధన్వని మని బొలుపుగా దలచె
 పాకశాసను డంత బహు వేగముగను!

ఆ దేవతానాథు డలరి వేవేగ
 మనసులో మర్మముగ మస్మధుం దలప!
 రతి పడ వలయముల్ రాజిల్లునట్టి
 లలిత సుందరులై న లావణ్యవతుల!
 సుందరభూలత లందాల కొనలు
 గల చాపమును దన కంఠమున దాల్చి!
 మావి చివురాస్త్రముల్ మధునకు నిచ్చి!
 ప్రాంజలి తోడుత ప్రభు శతమఖుని
 బుష్పధన్వడు జేరె పూలవాసలను!

[ద్వితీయాశ్వాసము సమాప్తము]

శ్రీ గిరిజా కళ్యాణము

తృ తీ యా శ్వాసము

(శివుని కంటి మంటచే మదనుడు భస్మమగుట)

పుష్పధన్వడు రాగ బుల్కరించుచును
నా నా హేమద్రుం డంత నాదరంబునను!
ఎండతో దేవత లండటి నొదిలి
మదనని గాంచెను మాధుర్య మొలుక!
క్రభువ్వ హృదయముల్ బాదరసములుగ
సెలలుగా జుచుల మాశ్రితులందు!
కార్య ప్రయోజన కరణిని బట్టి
గౌరవ తిరస్కార గతి గల్గుచుండు!

అంతనా నాశవుం డతి మన్ననలను
తనదాపు గూర్చుండ దగు నానందంబు!
చూపగా మడిచుండు జూరలు గొనుచు
‘నిదే బ్రసాదం’ బంచు నిటు వల్కసాగె!

ఓ దివిజాధిపా! యో మహాపురుష!
సెలవిమ్ము నేదైన జేసెద క్షణము!
ఈ లోకముల యందు నేమి జేయగను
నాజ్ఞ చే నను జేయు! ముర ధన్మాత్ము!

ఇంద్రద్యమును గోరి యెవడై సగాని
దీప్తమా తకముల దేదన్సు కలుగ!
నీ సూయగనుండి నిలిచెనా యేమి
కలుకము నా పూల బాణముల్ వేసి!

నా విరిటి బందీగ నయముగా జేతు
నికడ నుంచెద నీవాసు జేసి!

ఉశనుని నీలిని యొప్పుగా జదివి
యశురుడై ననుగాని చురివీడుడై న!
విషయాభిలాషలు వేగబుట్టించి
నీ పగవానిని బలుపు నొంచెదయ!
కెరకువలల్ నది యొడ్డు విటివిన రీతి
నగ ధర్మాదుల నణచివేసెదయ!
తెలుపుము వివరించి తీరుగా వాని
నా పూలబాణముల కలిపి వేసెదయ!

నీ కిష్టముచు తేలి విను ధిక్కరించి
మోక్షమార్గమునకు మోకరిల్లుచును!
నంసార మార్గము సారంబు వీడి
యాత్మి దర్శనమున కలపడినాడు?
ఇదె జూమ వానిని నేమి చేసెదనో?
సుందరీమణులచే సుసమూరమైన!
కడగంటిచూపుల గల్గునడ జేసె
సుదతుల బంధాల ప్రుక్కగా జేతు!
పతిశీల! పతివ్రత! పదతి గౌరితివ?
యలులై న పిలుము నా యక్షలిత శక్తి!
సిగ్గు లెజ్జల వీడి సింగారములను
నీ దాసియై వచ్చు నిను స్వీకరింప!
మరతాప రాధాన సుడిపడి తంచు
బాదములంటిన బలుకక యున్న!

నిను దిరస్కృతిజేత నీరస బటంచు
కోపన యెప్పుడో కూర్చి బేర్కొనుము!
ఆ సుదతి నా పూల యలగుట గురిని
జగురు సెజ్జలకు నే జేర్చున వేగ!

ఓవీర! ఓ ధీర! ఓ సురనాథ!
నిశ్చాంతి గొననిమ్ము! వీర వ్రజమును!
అలరి సన్ దయచేతి నాశీర్వ దింపు
నీ పగవాని నే నీరస బటతు!

దైత్య కానవులలో దాగియుండినను
ధయపడునట్లుగా బాధింతు వాని!
నీకు మ్రోము గాదు నీరజ ముఖుల
స్ఫురితాధరములకుం సుడివడ జేతు!

కుసుమాస్త్రధను నైన గోళాదిని నై న
నీ యస్మగ్నిహమున నిఖిలంబు గెలుతు!
ఒక్కవాసంతుని యొప్పు సాయమున
నలరి పినాకిని హస్తాన గాల్చు!
హరునైన యెదిరింతు న్నబము గాదు!
నితరులు లెక్కయా? యే ధనశ్రుకులు!

హరు నిబ్బరమునైన యలరి గెలునని
బలికెడి మదయని శారవశ్యము!
మనసున గోరిక మఱి మూర్తి గట్టి
అవతరించిన యల్లు నా సురేంద్రుండ!
మది బుల్కరించుచు మధుర భావణను
పుష్ప ధన్యునితోడ బొలుపుగా ననియె

నీవు బల్కిన దంత నీయందు నుజము!
 నాకు రెండుప్రతులులో నయముగా వినుము!
 ఒకటి ప్రజాయుధ మొక్కటి నీవు
 ఈ యాయుధములచే నే నిల్పి యింటి!
 తాపసు లింకను దత్తవేత్తను
 నీ మహా యాయుధ మెందును గాదు!
 నీనన్న నో! సఖా! నిఖిలము నొదు!
 సర్వతోమఖమైన సాధన మీవు!

నీ సత్త్వ మెఱుగుదు నీ మహా బ్రహ్మ
 నా సముండవు గావ నయముగా నీపై!
 గురుభార ముంచెడ గూర్మి నేయగను
 భూభార నాహాన భూరికార్యమును!
 జూచియే గాదటే! సురుచిరంబైన
 శేషుని బాన్పగా జేకొనె హరియ!

ఓ సఖా! మన్నథ! నివుడె బల్కితివి!
 హరు నిబ్బరమనైన డెతు సంతినిగ!
 దేవ కార్యము నీవు దీనిగా నివుడె
 పూనికొన్నట్లయ్యె బొలువుగా నీవు.
 దైత్యుల బాధల దీనించుచున్న
 దివిజుల గోర్కెను దీర్పు! నా వినతి!

దైత్యుల గెలువంగ ధర్మంబు నిలువ
 శివశేడ ముత్సన్న నేనాధికతిని!
 గోరుచు నన్నార గూర్మి దేవతలు
 ఆ మహాశివు డివు డాత్మ సంయమము

పూనియున్నా డిదె బొలుపుగా నీవు
నీపూల బాణాల నిలుపు మాలినిని!

ఆ హిమచంతుని యదు వృత్తిను
చత్వరేష్టము నున్న యా నహ శివుకు!
నిఘ్రాలిని జేయు కష్టంబు నొద్దు!
హరుని తేజోవర్షి మురి ధరింప!
పార్వతి మాత్రమే భరింపఁగ శక్త్య
మని బ్రహ్మ జెప్పగా నుడిటు నిడరె!

కొండ పైభాగంబు గూర్చుండి శివుడు
దశమునంద న్నాడు తిరగని నిష్ట!
హిమచంతు నాజ్ఞచే నిష్కండా గిరిజ!
నేలించుచున్నది శివుని శుశూప!
నాడు నేగులవారు నాగు యన్యరలు!
జెప్పగా వింటిని! చెవులార నిజము!

ఓ సఖా! వెలుము! నొకమారు వినుము!
దేవ కార్మము జేయ దీక్ష గైకొనుము!
ఆతైలహత చేత నగు కార్యమై!
నీడు కర్తవ్యము నింప వేలెమ్మ!
బీజాంకురంబులు బెంపొండ భవని!
జలమనసర మెప్పు నంగతి విసేవా!
నీ పూల బాణాల నిండు శోభలన!
ఈ కార్యమును దీర్చి యింపొన గూర్చు

దవిజుల కష్టాలు దీర్పంగ నీవు
దేవ కార్మము జేయ తేజంబు వెలుగ!

హరున్నై పూవుల ములుగుల నీవే
 వేడలుచు నాంటివి విచిత్రములను
 నీదె భాగ్యముగదా నీవే ధన్యుడవు!
 అనితర సాధ్యమా యశమందె దీవు!
 సాధారణులైన నహజ కర్మము
 బుడమిని నత్కైరి బొందుచు నాడ
 ఘన కార్యముల జేయ నలగదా కీర్తి?
 ఘనులు జేతురు ఘన కార్యముల్ భువిని!

వేడుచుండెడి వారు వినము! దేవతలు
 ముల్లోకములందు మోదమా కర్మ!
 నీ బాణ మున్ననో నిండు సాత్త్వికము!
 నీ కర్మాక్షణ మన్న నీకదే సాటి!

ఈ వసంతమును నీకా నవ్వుచూ నఖిమ
 నీకా నహయైదై నీతోడ నుండు!
 అగ్నికి దోడుగా నా సమీరణుని
 బ్రేణ జేయచు శిశిచి బంధుని?
 దివిజుల కార్యము దీటుగా జేసి
 మన్నన నేయుమ మహి నాదు మాట

అని వల్కు నొందెందు నా మస్మధుండు
 'నటులనే' యన వల్కె నతి విషయమున!
 దేవ కార్యము జేయదివిజులు మెచ్చ
 ప్రభునాజ్ఞ కైకొని బయలు దేరంగ!
 ఐరావతము జటచు హస్తంబు తోడ
 సుర తాజా దీవించె సుందరంబుగను!

అంత నా నుదనుడు సతి సోయగమున
 ప్రభు దీనెనల నంది బ్రభలు జిందుచును!
 సఖుడు వసంతుండు సతి రతీదేవి
 శంకతో వెంటను జనుదేర గాను!
 ప్రాణంబు వోయిన ప్రభు కార్యసిద్ధి
 జేయు సాహసముతో జిలు వగచ్చెను!
 హిమ పర్వతంబున నింపుగా నున్న
 స్థానాశ్రయమునను జయ్యన వచ్చె!
 ఆ శివాశ్రమమున యల వసంతుండు
 తపసుల దశమున దగ ప్రతికూల
 మైన తన నిజహువు నలకంగ దిశలు!
 నుదనుని కార్యంబు మదియందు దలచి
 చివురుల బూవుల జెన్నాఁగుచుండ
 గొండింత వ్యాపించె గోటి యందాల!
 వానంతు డావిధి వన్నెలజింద
 వాసంత ఋతువును నలవుల జిందె,
 ఉత్తరాయణమును నుదయంబు నందె
 దక్షిణ పవనముల్ దరికొని వీచె!
 చిగురుల పూవుల చిత్రముల్ వెలసె
 తీగలు పొడలను దీర్చ సొంపులను!
 ఆ వసంతుని స్పృష్టి యతి నిచ్చితంబు
 నవ చూత బాణంబు లానన్యముగను!
 పల్లవాంకురములు బలముల్ గాగ
 తుమ్మెద బంకులన్ దొలకంగ జేసి!

మదను నా మాక్షరాల్ మర్మముగ జెక్కె
ననిసించు జిత్రమున సందాలు జింద!

ఆ యశోకము బూచె యారి శోభలను
నన పల్లవములను నన పుష్పమును!
పారాణి యందెల బాద తాడినము
దోహదమే లేక దొలుకాడుచుండె!
శవ సనంజీము రాగ నవరాగ రుచుల
నా యశోకము బూచె యతి సువాసనల!

వాసంత ఋతువున వన్నెలం జిందు!
కర్ణికారము బూచె గనునియ ముగను!
వన్నెలా యథోకము! వాసన జిన్న!
మనసున భేదంబు నుసలుచు నుండు!
ధాతృ సృజనమున దగ నెందు జూడ
నెద్ది యో లోకంబు నెద్ది నట్లుండు!

అవికాస భావము నతి యెఱుఁగెన
చంద్రవంకల శోభ జిందచు నుండు!
మోదుగ పుష్పాల మురిపాల జూడ!
మనసున మంజూ భావముల్ వెలయు!
ఆ వసంతుని తోడ నా వన స్థలులు!
నఖక్షత లందిన నవ్యతల్ దోచు!

తుమ్మెదల్ రాగాలు దూలి పాడగను!
తిలక పుష్పము బూచె దీరుగా లతల!
బాల సూర్యుని భంగి బ్రభలు జిందుచును!
లతుక రాగాల లావణ్య మొప్పె!

మామిడి జిగురించి మధురమల్ దొలుక
వానంత యిష్టికి వన్నెలు జొదె!
తొన బుచ్చును గూడ దలంబు నయ్యె
నామ్ర పల్లవ చుచి యధరంబు నయ్యె!

వానంత రాగాలు నన్నెలన్ జొద
నుత్సాహ మదమున నురకెన్ శేఖరు!
ప్రపంచ తీర్థంబుంకాబ పూలు
పుష్పాదల్ చాల్చుచు బొసగె నా ననము!
దృష్టి నూతిము గాగ దిరిగి జూచుచును
రాతన గూడ రవరవ ధ్వజంబు!
నానికి యెచుకెగి మా శేటి శేఖరు
ననమంత భాసింఁచె నయ్యారముగను!

మాతాంకురంబులన్ సుష్టుగా మేసి!
మధుర కింతములను మనసులు జొదె!
బ్రణయ కిలహంబుల బరిహరించుబకు
బుంస్కోకిలలు నెట బొల్పుగా బాడె!
మన్నెను నాజ్ఞయో మదచని బలుకొ!
యన్నట్టలున్నది యతి సుందరముగ
మంచు పోవుటచేత మధుననంతమున
యూ హిమసగ రాన యందాబు జొదె!
కింపురుమాంగసల్ కెంచుల బూయు!
ముఖమున పెదవుల మోహనమైన!
కుంకమ బూతలన్ గూర్చి విడివంగ!
బాంబుర పర్ణంబు బ్రభవించె నంత

మకరికా పత్రముల్ మధురిమల్ నిండ!

స్వేదోద్గమము జేతి జెరిగెను గొంత!

ఆ స్థానము ననిముస యలరి యున్నట్టి

తామ్రుల్ బుష్పములు దగ మోగెనులు !

ఈ యుకాము నందు నీ నన తమున

మనమన బట్టి మధుర భావములు !

యత్ని బూర్జియగా నలు నిరోధించి

శ్రిరమిగా నాండిరి ధీర చిత్తములు !

ఆ పుష్పధన్వండు నా రతిం గూడి !

పూ బాణమునెత్తి బొమ్మగా రాగ !

స్థావర జంగమ సకల మిధునంబు

ప్రేమ రసమున దూలె బ్రీతి యుప్పొంగె!

శృంగార భావముల్ రంజిగా నపుడు

క్రమముతో బ్రకటించె గ్రీవల గూడి !

పూతేనియొత్తోడి బొలుపుగా నున్న

మందార బుష్పమును మధుర పత్రమున !

తుమ్మెద బ్రయమరాలు నెమ్మదిం ద్రావ

యనినదిం చెను బ్రయ నానందముగను !

తాకు నాననే దన్మయ మంది

యరమోడ్పు గన్నుల నాయూడు మృగిని

కృష్ణసారం బంత శృంగార మొప్పు

శృంగముతో గీతె నంగ రాగమున !

కొలనిలో నున్న యా కూర్మి కరేణు

బంజర రేణువుల వానల జెందు !

గంధూష జలముల గజమున కిచ్చె
వలపు జూపులు జూచి నన్నెలం జిందె !
చక్ర వాకంబును సగ మాహరించి
తామర తూటిని సఖము కందించె !
అనురాగములచేత నాప్రియరాలి
జక్కిలి గింతల దన్మయము జేసె !

శ్రమచారి బిందువుల్ సఖమోము పైని
మరికా పత్రాల మాధురి జెలుప !
పుష్పసవంబుల బొలుపుల జిగు
ఆఘూర్ణితంబులౌ యలరు నేత్రముల !
కిన్నెరి మీలుచు గీతము బాడు
సఖయ మోమును జూచి సరసత జిలుక !
ఆపలేకను బ్రేమ యలరి కిన్నెరుడు
చుంబనం బొనరించె జూటలం గొనుచు !

పూగుత్తు లనియెడి పొలుపు బాలిండ్ల
చివురులను బెదవుల జెన్నొందు కాంతి !
వసంతాంగన లవుడు వలపుల జిది
సంగిన గొమ్మల వ్రాలెను బ్రీతి !
వృక్ష నాయకులును విచ్చిన బ్రేమ
కొమ్మ లనియెడి దీర్ఘ కూర్మి బాహువుల !
కొగిలింతల నంద కాంతల గూడి
యయ్యాళిల లూగెను నయ్యారముగను !

ఆ నసంతము నందు నా మహేశ్వరుడు
అప్పుర గీతము లాట పాటలను !

ఆత్మాను సంధాన మాస క్తి మునిగి
వినిపించు కొనడాయె వేసుక బడదు!

ఆత్మాను సంధాన యోగీశ్వరులకు
స్వాధీన చిత్తుల నాధు పురుషులకు !
అంతరాయము గల్గి నగచాల్చ బడరు
నియమ నిగ్రహముల నీతి గోల్పోరు !

ఆ శివశ్రమ మందు నా లతా గృహము
ద్వార మందున నిల్చి యరసి బ్రహ్మలను !
బంగారు బెత్తము బట్టె నొక చేత
కుడిచేత తగ్గని గొవరొప్ప నెత్తి !
చాంచల్యమును వీడి చపలత మాని
శాంతి వహించంగ సైగను జేసె !

ఆ నందికేశ్వరుడు నటుల శాసింప
బ్రహ్మలే కాదు వశ్రాణి కోటియును !
కిదలదు వృక్షంబు గలికి తుమ్మెదయు
ముని సంఘ మంతయు మునిగెను శాంతి !

కోకిల బలుకదు కులుకదు నెమ్మి
ఖగనమూహం బంత కలకిల మాన !
చిత్రకారుడు వ్రాయు జిత్రంబు బగిది
ఆ వనం బంతయు నటు మారిపోయె !

శుక్ర గ్రహంబును సూటిగా బోయి
పయనం బొనర్చుగ భయపడు రీతి !

ఆ నందికేశ్వరు నటు వేగ దొలగి
ప్రక్క ప్రక్కల నున్న ఫలపుష్ప తరుల !

పువ్వు ధన్యుడు చాటి బొలుపొంద జూచె
ధ్యానాస్పదంబైన తగ భూత పతిని !

అటు దేవ కారున నలరు వేదిను
బలచిన శార్దూల చ్ఛంబు మీద !
సంయము క్షేపణలో దగ్గమున్గి దేలు
యాశీర్వాదై యన్న యి కృత్తివాసు !
అనంద మూర్తిని యా శరణ జ్యోతి
ఈశ్వరు ! బరమేశు ! జగదీశు ! శివుని !
చావు దగ్గఱకొచ్చి తగ క్షిప్తనిగు
మదనాడు బొడిగించె మహానియ జ్యోతి !

వీరాననమునందు వినుల భావమున
కరముల దొడలపై గ్రమ్మిన దాల్చు !
అశివు గరిములు నలు సొంపు లూరి
దామర పూవులు దగ బూచినట్లు !
ఆ పరమేశ్వరు ! నా సదాశివుని
పంచ బాణుండంత గాంచె గన్నులను !

కాల సర్వంబుతో గట్టెత్త బడిన
హర జటా జూలంబు నలరె కాంతులను !
అక్షసూత్రము జెవి నలరారుచుండి
వింత కేదనును కదజల్లు చుండె !
నీల కంఠము లోని నిగ్గులను దొణుకు
లేడి చర్మము చాల్చి లీల యోగమున !
అలరెడి బరమేశు నా సదాశివుని
పంచ బాణుం డంత గాంచె కిన్నులను !

కాంతి నైశ్చల్యంబు గనుగొన్న భయము
 కను బొమ్మల్ స్థిరములు కంటి రెప్పలును!
 అరమోడ్పు కనులను విరియు కాంటులను
 గ్రోద ముఖంబునం జిందెనో యనగ!
 ముక్కున లక్ష్యంబు ముడివెట్ట బడిన
 యోగము నెందున్న యోగీశ్వరాత్ము!
 ఆ పరమేశ్వరు నా సదాశివుని
 బంచబాణుం డంత గాంచె గన్నులను!

మెఱుపు లుఱుకులు లేని మేఘంబు నలెను
 అలు దొల్కని నీటి కొలని భంగిగను!
 నిర్వాణ స్థానమున నిశ్చలం బయిన
 దీపంబు మార్కిని దేజరిల్లుచును!
 ప్రాణాది వాయువుల్ బట్టి బంధించి
 ఆత్మసంయమమున నలరి యున్నట్టి!
 ఆ పరమేశ్వరు నా సదాశివుని
 బంచబాణుండంత గాంచె గన్నులను!

శ్రేత మధ్యమునుండి నిడివిగా జనుచు
 బ్రహ్మ కపాలంబు బై కేగి యెగసి!
 జ్యోతి ప్రసోహముల్ కాంతి వ్యాపింప!
 శిరమున దేజంబు జొడగా నెపుడు!
 తామరతూటి దారము సున్నితంబు
 బాలచంద్రుడు గూడ వాడె ననిపించు!
 అట్టి దపసున యున్న యా సదాశివుని
 బంచబాణుండంత గాంచె గన్నులను!

ననరంధ్ర ద్వారముల్ నయముగా గట్టి
మనసును హృదియందు మహిత సమాధి!
నిలిసి క్షేత్రజ్ఞులతి నిర్మల భక్తి
యే నాశరహితుని యే పరమాత్ము
తెలిసికొం చుందురో తేట తెల్లముగ
యట్టి యా పరమాత్ము ననలోకనమున!
సన్నట్టి యాహరుని యున్న తోన్నతుని
బంచభాణుం డంత గాంచె గన్నులను!

అట్టి యా పరమేశు నా త్రిలోచనుని
గనగొని మదనుండు గటగట పడియె!
చూడశక్యముగాక జూడ్కులు జలింప
భయమున నడకుచు బట్టు దప్పచును!
శరచాపములు చేయి జారివం గూడ
తెలియకబోయెగా గలయంగ మనసు!

తన మనోధైర్యముల్ దగ వ్యర్థములుగ
వీర్య దేజంబులు విగతమై బోవ!
సౌందర్య గుణముచే నందముల్ జింద!
తన నాదుకొనగ దా దరలివచ్చినదొ!
ననదేవతలు వెంట ననుసరింపగను!
నకలలోకేశ్వరి సౌందర్య రాశి
ఆ పార్వతీదేవి యచటికిన్ రాగ
బుప్పననుండంత బొలుపుగా గాంచె!
కెంపుల శోభల సొప్పిల్లు చుండ!
నా యశోకపు బూలు నలరారె గురుల!

బంగారు కాంతులు బొంగారుచుండు
 కర్ణికారము జేరె కర్ణంబు లందు
 ముత్యాల శోభల మురిపెముల్ జిందు
 వావిలి బూదఁడ యొప్పె హారముగ!
 వాసంత ఋతువున వనముల విరియు
 బూవుల ధరియించి పూబంతి వోలె!
 పరమేశు సన్నిధికి శార్వతీ రాగ
 పుష్పధన్వంతుడంత బొలుపుగా గాంచె!

స్తన భారమున బహు సరసత నొప్పి
 లరుణార్క రాగముల్ సతిశయం బొప్ప
 వస్త్రముల్ ధరియించి వయ్యారముగను
 పూలగుత్తుల బర్హ బొలుపుగా నొంగి!
 చిగురుల యందాలు చిత్రముగ వెలసి
 లాలిత్యగతి బోవు లతయేమొ యనగ!
 పరమేశు సన్నిధికి శార్వతీ రాగ
 పుష్పధన్వంతుడంత బొలుపుగా గాంచె!

పార్వతీదేవి కటి విరిసిన పూల
 పొగడ దండకజూడ బొలుపులం జిందు!
 స్మరుని బూవింటికి సంతోష బడెడి
 మఱియొక మార్చి యన నుహి గోచరించు!
 మాటిమాటికి జారి మాధుర్య మొలుకు
 అవలంబమానయై యల్లరు నుందరిని!
 పరమేశు సన్నిధికి శార్వతీ రాగ
 పుష్పధన్వంతుడంత బొలుపుగా గాంచె!

సురుచిర నిశ్వాస సుందరత గోరి
 బింబాధరము జెంత బ్రీతి జరించు!
 సగ్రహమ మగుదృష్టి సరసలోలతను
 మసలెడి తుమ్మెదను మాటి మాటికిని
 లీలార విందంబు లీలగా విసరి
 వారిండు చున్న యా వనిత కల్యాణి!
 పరిమేళు సన్నిధికి బార్వతీ రాగ
 బువ్వధన్యుం డంత బొలుపుగా గాంచె!

రతియైన సిగ్గువడు లావణ్యమూర్తి
 సర్వావయముల సౌందర్య మొప్పు!
 అందాల రాశియకా నేరు బార్వతీని
 వదనండు జూచి తా మది నిశ్చయించె!
 దర్శయండైన యా శివుని కార్జమున
 తన గార్వసిద్ధిని దగు నాశ జెండె!

ఆ పార్వతీదేవి యా శైల తనయ!
 కాగల పతియైన కల్యాణమూర్తి!
 ద్వారప్రదేశమును దరిజేరె నంత!
 పీక్షింప సాగె నా విభుని యాజ్ఞలకు!
 పరమాత్మ యనుబేర బరగు నా జ్యోతి!
 యాశ్మను దర్శించి యానంద మయ్యడు
 యోగము జాలించె యోగీశ్వరుండు!
 తపసును జాలించె తగ నీశ్వరుండు!

బుధించి వాయువున్ బరగ నా శివుడు
 తపసున నున్న పుడు దగ దేలికగను!

తన పక్షాగ్రము తో ధర మ్రోయుచున్న
ఆ యాదేశేషుడు నా నవాస ఫణి
ధరను మోసినవాడు నిగంత శివుడు!
దపసును వీకంగ ద కష్టమాయె!
శివుడును నుచ్చాస నిశ్శాసములను
వీరాననము వీడ వేకక మీర!

నాగభూషణులను నందికేశ్వరుడు
వందంబులు జేసి జుది వినయంబు
శుశ్రూషకై వచ్చె సుతతి యని నలికె!
బలుకగా గమనన్న జలికె నిశ్శరుడు
ఆ నందికేశ్వరుడు నా శై సుతను
యనుమతించెను లోని కలుగ శుశ్రూష!

ఆ పార్వతీదేవి యా సభివసము
చిగురులు నానంత చిత్రిమలైస!
తోరంబు గిరిజ దా మ్రుంచిన పూలు
నా పరంజ్యోతికి యా సదాశివుడు!
పాదపన్నిధియందు క్రణశుల మ్రొక్కి
వెదజల్లినా రవుడు వేకక మీర!

పార్వతీదేవియు బరగ నా భవుడు
ఆత్మపరస్కార మర్పించె నవుడు!
నీలాలకము లును నిండు శోభను
నవకర్ణి కారంబు నయముగా జార
కర్ణమం దుంచిన కాంతి కల్గనము
జారునటు వంగుదు దర్శించి మ్రొక్కె!

మ్రొక్కిన శైలజన్ ముదముతో శివుడు !
 నాశీర్వదించెను నలరి శుభదృష్టి !
 “నవతులు లేకటి నతివి గమ్మంచు !
 ఉత్తమ పతిదేవు నొందుమా !” యాచు
 ఆమాట నిజమాయె నటులెయ్యా గాద !
 మహితాత్ముగు వారి మానితంబైన
 వచనముల్ శృంగావు వశ్య వాక్యములు !
 బరగ సత్యము లామ బాటిల్లు ధరను !

పూలబాణము నేయ బూని మశ్మఘమ
 నెదురు జూచుచుండె నేడ కవీంద్ర !
 అగ్నిబడి మిడత దా సంతమా రీతి
 పోగాల మొచ్చిన పురుషుని వోలె !
 పరమేశ్వరుని యొద్ద పార్వతి యుండ
 గమనించి నడచుడు గ్రమ్మనన్ శరము
 ఎక్కువెట్టివ వింటి నింపుగా మూర్ఖి
 మాటిమాటికి ముట్టె మది దొట్టునడగ !

మందాకినీ యందు మెండుగా బూచి
 వికసించు దామర విత్తుం దెచ్చి !
 సూర్యకాంతుల జేత శుష్కింప జేసి
 యక్షసూత్రము బేర్చె యాశైల తనయ !
 ఆలోక కల్యాణి యాగిరి పుత్ర
 యా మహా తపసికి యాత్రిలోచనుకు
 ఆరుణారుణములైన హస్తాల చేత
 నర్పించె జపమాల సతిభక్తి తోడ !

ఆశ్రిత రక్షకుం డా మహాశివుడు !
తావళంబును గొన దగ నమ్మితించె
అదే ! నమయం బని యా మస్మధుండు
సమ్మోహనాస్త్రము సమ్మోదముగను
విడువగా నుంకించి కేడుక మీర
తనవింట సంధించె తడబాలు వసుచు !

మదనుడా బాణంబు మఱివేయ నపుడు
హరుని ధైర్య మొకింత యట్టిట లూగె !
చంద్రోదయారంభ సంద్రంబు మాడ్కి
గాలికి గవలెడి కలువపూ విధము !
బింబాధరోష్ఠయా నెబ మోమునను
తన విలోచనములు దన్మయంమందె !

ఆ సమయంబున యాశైల తనయ
శృంగార భావాన దులకించె నపుడు !
అప్పుడే పూచిన యందాల కడిమి
పులకించి నటులుగా బులకరించుచును !
సిగ్గుతో నిండియు నిగ్గు లొల్కించు
బెరిసిన కనుజూపు బేల తనంబు !
ముఖమున గాంతుల ముత్యాలు గురియ
తల నడ్డముగ ద్రిప్పె తరుణి యా గిరిజ !
అంతట నా శివు డా జితేంద్రియుడు
మనసు వికారమై మది నెలించుటను !
తనకు దానే మది తన నింద్రియముల
తనవశమును జేసి తగ నివారించి !

ఈ చిత్ర కల్లోల మీచంచలతకు
కారణంబును గన గలయంగ జూచె !

నాలుగు దిక్కుల నరయంగ శివుడు
ఒక ప్రాంతమున గనె నొకరంగ నదను !
కుడికిటి జీవము గదరుగా మట్టి
నారి నారించుట నయగారమున !

ఒంచిన భుజములు నొప్పగా నుండి
యెడను కాలునా నంచి ముండలాకార
ముననున్న ధనవును మూడమున నంచి !
పూలబాణమును బొలపుగా వేయ
ఊపిరి బిట్టి యుత్సాహ గరిమ
నువ్వుకుడై యున్న ఎదనుండు బొడమ !

ఆ శ్రీలోచను డంత నా స్మరు జూచి
యత్యోపమును జెడి యలరె శ్రోధమున
తపసు సంస్కర్మచే దగ వ్వి నొంది
కోపము దాపము గొమర్చి గూడి !
చూడశక్యముగాని జూహ్ను తోడ
నతిధయింకరుడయ్యె నా త్రయంబుడు !
మూడవ కంటిని వెడలె నెన్నులను !
జ్వాలలు మెఱుపులు గాల సర్పముగ !

ఓ నభూ ! ఓ స్వామి ! ఓ మహాదేవ !
ఆశ్రితరక్షణా ! యానందమూర్తి !
శాంతింపు ! శాంతింపు ! శాంతింపు మనుచు !
ఆకాశ మందుండి యా దివౌకనులు !

పలుకుచుండగ నంత బంచబాణుండు
 భవునేత్ర వహ్నిచే భస్మంబు నాయె!
 మదనుని భార్యయౌ మాధుర్య మూర్తి!
 ఆ రతీదేవి యదంతయుం జూచి!
 భర్త భస్మంబౌ బ భరియింప లేక
 మూర్ఛన నందెను మోహంబు గ్రమ్మె!
 భర్త వియోగంబు బాధింపకుండ
 సుషకారమే మోహ మొప్పుగా జేసె!

ఆ తపోనిష్ఠుండు నాత్రయంబకుడు
 తన యోగ దపముల దగ భంగముచు
 విడుగు నృక్షము గూల్చి యడచెడి రీతి
 మదనుని సమయించి సరుక్షణ మందె!
 (స్త్రీ) సన్నిధిరంబు ఛేదించు నిచ్చ
 బ్రమదలతో గూడ పరమేశు పుపుడు
 జనె నెటా దూరము గనించకుండ!
 ఆ కొండ నొక చోట నలరె ధ్యానమున!

ఉన్నత శిరస్కుండు సుర్విభారకుడు!
 తన దండ కోరిక దగవ్యర్థులుగుట!
 తన యందచండముల తన మనోరథము!
 భంగము లగుటచే భరియింప లేక!
 ఈ యవమానంబు నీ పరాభవము!
 తన చెలు లెదు టిల్లు దారిసబడుట!
 కడు సిగ్గుతో గారి కీతభావమున!
 భవనాభిముఖియౌచు బయసమై పోయె!

ద్మద కోపంబుచే యద్రుదిజ యపుడు
 కలతను భయపడి కనులర మూసి!
 చింత జెందుచు నున్న జిన్నారి జూచి
 హిమవంతు డపుడు దా కొమరిత జేరి!
 చేతులం బట్టుక జేరదీసికొని!
 దంతలగ్నబైన తామర దూటి!
 నైరావతియు వలె నటు కొని పోయె!
 దీప్తికృతాంగుడై దిశ తన గృహము!

తృతీయాశ్వాసము సమాప్తము

శ్రీ గిరిజా కళ్యాణము

చతుర్థాశ్వాసము

పతి వియోగముచే రతీదేవి విలపించుట

ఆ మన్మథుని భార్య యారతీదేవి
యాత్రయంబును జేత నటు తన భర్త!
భస్మమాటను గాంచి పడెను మూర్ఛలను!
నటు కొంతనేపటి కలరి తేడకొని

ఆ మహా నతి రతి యడలి గొంతెత్తి
నూత్న వైధవ్యంబు వెలను శోకించె!

మూర్ఛ దేరిన రతి మోహముం బాసి
యవధానబరముగా నటునిటు గాంచె!
తన విలోచనములం దశదిశల్ బటపె!
గనబడడయ్యెగా గాంతుండు మరుడు!
తన పతి గాంచగా దత్తర వడుచు
వేదనా శోకముల్ వెంబడించగను!

ఓ జీవితేశ్వరా! ఓ ప్రాణనాథ!
జీవించి యుంటివా? జీనంబు తోడ?
అని లేచి దుఃఖాన నాయాన బడచు
కట్టెమట గాంచెను కలికి యా ధరణి!
హరుని గోపానల నాహుతిం బొంది
పురుషాకృతిని యున్న బూడిద ప్రోవు!
మఱు నేలను వడి మది మోహమంది
భూమిపై బొరలుచు భోరున రొదను!

భూసర నర్తంబు దూలు సంగముల
విరిసి వేలాడెడి కురులతో గూడి!
ఆ శివాశ్రమ ప్రాంత మంతెనుగూడ
సమదుఃఖ భూమిగా సఖియ వే జేసె!

లోకోత్తరమునైన లోకాన లేని
సుందరంబైన నీ సుకుమార దేహ!
మీగతి నొందెనా? యెట్టి చోద్య మిది?
హా ప్రాణనాథ! నిన్నరసి యీ విధము!
బ్రతికి యుంటిని నేను భాగ్యహీనతను!
కతినులు స్త్రీలంద్రు గడు నిక్కువంబు!

నీరము లేకున్న నీరజం బెరుల
వేయి రేకలతోడ వికసించి మించు?
నీమ స్వాధీనమై నిలిచి జీవించు
వదలి నన్నెటు బోతి వెదుకుదు నిన్ను?
ఆ స్నేహ మా భాన మా ప్రేమ లెను
ద్రుంపి వేసితివిగా దుత్తూలికలుగ!

నీకు నేనును నాకు నీవును గూడ
సప్రియంబులు గాని యకృతింబులును!
జరిగిన సంగతి జాడలు లేవు!
మఱియెందు కిట్లుల మఱత బాసితివి!
నిను జూడ దుఃఖించు నీ రతి నిటుల
దపియింప న్యాయమా? దర్శన మీన?
రాత్రి వేళలయందు రతివేళ లందు
ఆనందమున దేలి యలరెడి యవుడు!

గోష్ఠిలో ముగ్ధుల గోపంబు వది
మొనూలితో నిన్ను మెలివి పెట్టగను!
నల్ల గల్వను గొట్ట నాథ! నీ కనుల
బుప్పొడి వడి బాధ నొందిన మతిని
ఈ విధి నను విడి యెరుకు బోయితివా?
యీ తిప్పలిక జేయ సంక మన్నించు!

“ఓ రతి! ఓ కథ! ఓ ప్రియా! వినుము!
శివు నా హృదియందు పలిచి యుంటివిగ!”
అని బల్కితివి నామ! ఆ మాట కల!
మాసిగతివి నేడు మమతల ద్రోసి!
ఆయిల నీవై పోన నెరువలె నేను
జీవించి యుంటి జీవితేంద్రుడ?
నన్ను రంజింపంగ నాథ! బల్కితివి!
యిది నీకు దగు నేమి! యోజుమకొనుము

నను శోకమున ముంచి నా ప్రాణనాథ!
పరిలోకమునకు వే పయనమైతివి!
అనుసరించెద నిన్ను నాలసింపనుగ!
నే విచారింప నశ! నేను నా కొఱకు!
ఆ విధి వ్రాతచే నటుల వంచితిరు!
సర్వ జీవులునై సంతాప బడెద!
నీ యధీనము గదా! నిఖిల సృష్టములు
జగతి గతేమాను? జనుల గతేమి?

రాత్రి జీకలులచే రాజ మార్గములు
ఘన మేఘ గర్జన గలతల వడెడి!

కనునీచు ముఖులైన కాంతల వేగ!
 బ్రతులను జలగూర్చి బీతి పొదిరిండ్ల
 పంపెడి నాథుండు బరగ నింకెచరు?
 ప్రియసమాగమముల బెంచువా రెవరు?

అరుణ నేత్రములను నటు నిటు ద్రిప్పి
 మాటలం దొట్టిల్లి మాటికిం దూలు!
 ప్రసుదల యానంద వారుణీ మదము!
 నిష్ఫలం బాయెగా నీవు లేట్టి!
 జగతి శూన్యముగదా సకల జీవులకు
 నానా విలాసముల్ నటనలౌ గాడ!

ఓ నాథ! నీదేహ! మొందిన గాథ!
 సఖుడైన చంద్రుండు చలియించి మదిని!
 తన వాల వెన్నెల తగ వ్యర్థ ముచుచు
 కృష్ణనక్షము దాటి క్రొంగొత్త వెలసి!
 తన కృశత్వంబును తనదు దుఃఖముగ
 గ్రమముగా నొదులుచు గలత నున్నాడు!

పసుపును యెఱుపును బాలు బంచుకుని
 తొడిమతో గూడుక దోరంపు సొగసు!
 పుంస్కోకిలచేత బొలుపుల జిందు
 రాగాల భావాల రసములం దేలు!
 సవచూత ప్రసవము నాథ! నీ శరము!
 యెవరి కార్దుక శర మికమీద నగునో!

నాథ! యీ యలిపంక్తి సయముగా గనుము!
 యడలుచు నున్నవి నటునటు దూలి!

పలుమారు జేసితి బరిగ నీ ధనువు!
నాతి కృత్యమునను నయముగా వీని!
దుశ్చర శోకంబు దురపిల్లు నన్ను
ననుకరించెడి నట్లు నగుపించు చుండె!

ఓ నాథ! లే లేమ్ము! ఓ నాథ రమ్ము!
ఆ మహాదేహ ముల ధరించి!
మధుర కూజితముల మత్తు గల్గించి!
ప్రేయసీ ప్రియులకు బ్రിയ మొనగూర్చు!
కోకిలాంగప నిదే! గూరిమి మెచ్చి
రతిదూతి పదవిని నయముగా నిమ్ము!

ఓ ప్రియా! ఓ సఖా! ఓ రతీనాథ!
మధురమా స్మృతు లెట్లు మఱచి నే నుందు?
ఆ వేడుకొనుటలు నా వందనములు!
కంపముతో గూడు గొగలింతలును!
ఆ రహస్య క్రీడ లా విలాసములు!
దలచిన నాన్పుది తల్లడ మందు!
శాంతి యెక్కడిదిక? సౌఖ్య మెక్కడిది?
ఈ జన్మ దుర్బల మొన రింక దిక్కు?

ఓ నాథ! యొకసారి యోరగా గొంచు!
నా యంగములయందు నవ పుష్ప రచన!
నీవుగా జేసితి వింపు సొంపును!
నది యట్లె యున్నది యందాలు జిలుక!
చారు సుందరము నీ సరసమా రూపు
కనిపింప కున్నది కనులకు నెచట!

కలినులు రక్తసుల్ గాద దేవతలు?
 ఆలుమగలను జీల్చి యాటలాడుదుర?
 ఒక పాదమందు నీ నొసర బారాశి
 దీర్పగా నింతలో దేవతల్ బిచ్చి!
 దేవకార్యము దీర్ప ధీరత్వమునను
 నెలుబోయితివా నాథ! వేగ రా రమ్మ!
 దక్షిణ పాదముం ధన్యతం గూర్ప
 రాగర జితముగా రంజిల్ల జేయ!

ఓ నాథ! వచ్చెడి! నొక ఊణ మాగు!
 స్వర్గలోకము నెందు జాణలొ స్త్రీల!
 వలడకుండ నే నచ్చెద నిదిగొ!
 నీ సుండిరాంకాన నీటగా నుండు!
 నహగచునము నంది సరగున వత్తు!
 అగ్ని మార్గము నెందు సరఃముసమున!

ఓ నాథ! ఓ స్వామి! యొక మాట వినుము!
 అనుసరించియు నిని నైన నీ దాన
 మడినుండు లేకుండ ఎఱి రతీ దేవి
 ఊణము జీవించెనని దనలాడు కొనర?
 ఈ లోక నింద నే నెటుల భరింతు?
 నీవు లేకుండ నే నెట్లుంటి బ్రదికీ?
 ఓ జీవితేశ్వరా! ఓ రతీ నాథ!
 యూహ కిందిని గతి నొంది పొందితివి!
 కరలోకమున కేగి భస్మమై యున్న
 అన్య ముండన మెటు లెరి నే జేతు?

జీవ దేహంబులు జీర్ణ మాయె గద!
 యీ స్థితి నొందితి మెదైన గలదె?
 ఉత్సర్గమున ధరు మౌఘ్వుగా నుంచి
 శరమును దిన్నగా జక్కజేయుచును!
 వాసంతు దోషత వన్నె లొల్కుచును
 మధుర వాక్యములతో మాలలాడుచును
 తిరిగించి క్రిగంట దేలించు నెన్ను
 మధుర మూర్తి నిన్ను మునున దాతు!
 నా హృదయంమా! నా ప్రాణనాథ!
 నీ కామ్యమునకు నిండు దొసకలు!
 పూలను నెంచించు పుణ్యనంతుండు
 నీ కిష్టడైట్టి నీ ప్రాణ సఖుడ!
 వాసంతు డెచ్చట వన్నెల రేడు!
 కనిపింప దాయెగా గానంగ రాడు!
 హరుని గోపాగ్నిచే నాహుతియైన
 మదనని గతి నొంది ప్రాగ్గతిదు గద!
 ఆ రతీదేవి యట్లొరి శోకింప!
 బరిదేవితా రొంది బరివిని జెరల!
 వినులిప్త ముఖములై వేయిగాణాలు
 హృదిని గ్రుచ్చిన రీతి మదివంత నొంది!
 వాసంతు ఉదవిని వచ్చె వే వేగ!
 ఆ రతీదేవిని యలరి యోదార్ప!
 ఆ ననంతుని జూచి యా రత్యదేవి
 గొంతెత్తి శోశించె గోటి వేదనల!

ఉరమాను మోముచు నుద్వేగ గతిని
 ఘోరిని బొరలుచు దరుణి రోదించె!
 దాళితులగువారి దురపిల్లు మనసు
 బాధు మిత్రుల జూచి బైకుబుకు లేచి!
 తెఱచిన వాకిలిని బరుగున వచ్చి
 అడ్డు లేకుండగా నంతటం దొరలు!

ఆ ననంతుని తోడ నా రవీంద్రుని
 భోరున నేడ్చుచు బొసగ నిట్లనియె!
 చూడు ననంతుడా! సుకుమారుడై న!
 నీ మిత్రు నితీగతి నిలిచి యొక్కొంత
 పారావతము రంగు భస్మముం గనుము!
 గాలిక నెగురుట గంటివా యెదుట?

ఓ నాథ! యిటు జూడు! నొసగు దర్శనము!
 ఇదె మాధవుడు గను మిష్ట నఖిండు!
 నిను జూడ నానక్తి నిలిచి యున్నాడు!
 నతనినైనను గను మానక్తి తోడ!
 అశ్రుములై యుండు నతి చంచలములు!
 బురుషుల స్నేహంబు పొలకుల యుండు!
 మెలిపడు త్రాడుగా మిత్రుల యుండు
 స్థిరముగా నుండునా ధీరత మెఱసి!

బినతంతువుల నారి బ్రయమొప్ప గలిగి
 కోమల కుసుమముల్ విను బాణములు!
 అట్టి నీ ధనువుకు నఖిల లోకములు
 యాజ్ఞానువర్తులై యణగి యుండెడినా!

హా నాథ! యట్టి నీ యతుల శక్తికిని
 గారణ భూతుడై గడు స్నేహ రక్తి!
 నీ పార్శ్వ వర్తియై నిలుచు వాసంతు
 సతని కైసను నిమ్ము సలరి దర్శనము!

ఓ వసంతా! విను! మొక మాట యొసరి
 నీ ప్రాణ మిత్రుండు నీదు చెలికాడు!
 గాలి ప్రేటున సోలి తూలి దీపమ్ము
 నారిపోయిన విధ మ సమయమొందె!
 తిరిగిరా డిక నుమ్ము! దేరి జాడు నను!
 ఆరిన దీపమ్ము నా మన్మధునికై
 ధూమ మను దుఃఖాన దురషిల్లుచున్న
 వత్తిగా నుంటిని వంది గుందుచును!

ఆ విధి చైదంబు నాశ్చర్య కరము
 గాముని వధియించి గడగి నన్నాడ!
 వధియింప కుందుట నొప్పుగా నేను
 సగము జచ్చినయట్టి చాన నైతినిగ!
 అనపాయమని ద్రుమ మౌశెయ మంది
 యున్న లే లతకూస నుద్వేగ గజము
 ఆశ్రయ ద్రుమమును సటు వెల్లగింప!
 తీగ కూలిన రీతి తీరాయె బ్రదుకు!

ఆ పంచ బాణుతో సలరి నే గూడ
 మరణించితిని గాన మాధవ! వినుము!
 కాపున తదుపరి కార్య మూహించి
 నా చితి బేర్చుమా! సయముగా నీవు!

అగ్నిప్రళయశంబు నానంద మేల?
 అగ్ని కార్యము జేసి యాహుతి నమ్ము!
 నతి బతి జేర్పంగ జిత్తిని వే బేర్చు!
 బంధు కృత్యము దీర్చు బరగ వే దయను!
 చూడునితో జను జారు జంక్షయ
 మేఘముతో బాటు మెఱుపు నశించు!
 ప్రళయదలు జనుచుండు పతిమార్గ మందు!
 అండటి కిది తెలియు నవివేకులకును!

తెలియు నండటి కిది తేటతెల్లముగ!
 ఇదె జూడు! ధరణిపై నిగు లింపారు
 బ్రయగత భస్మంబు బ్రేమ మీరగను!
 నా శరీరము సంత నలరి బూసికొని
 సుందరంబై నట్టి సుకుమారమైన
 చిగురు బాన్పిన జేర్చినట్లుగను!
 నా చితాగ్నుల యందు నలరి యుంచెదను!

ఓ పూల వాసంతి! ఓ ఋతురాజ!
 ఓ సౌమ్య! ఒకమాట! యొప్పుగా వినుము!
 పూలవాన్పలు మేము బొసగ గూర్చుటను
 సాయంబు జేసతి సరసత నాడు
 అంజలితో నేడు సర్థించు చుంటి
 అగ్ని శయ్యను గూర్చు మతి శ్రీఘ్నముగను!
 వేగ నా చితియందు నగ్ని సర్పించి
 దక్షిణ వాయువుల్ తగ పీచు నట్లు!

చేయుమా! వాసంత! చెప్పగా నే?
 నీ ప్రాణ మిత్రుండు నీ ప్రాణ సఖుడు!
 క్షణమైన నన్నిడి చక్క నుండడిని
 దెలియుగా వాసంత! చెలికాని మనసు!

ఇంతియే కాదయా! యింకొక్క మాట!
 యీకోర్కె దీర్పుమా యిష్టమిది మాకు!
 నా చితి నగ్ని యిడి నయముగా నీవు
 నొక జలాంజలి నిమ్ము నొప్పగా మాకు!
 పరలోకముల యందు బరుగు నీ సఖుడు!
 అపి భాద్యముగ ద్రావు సలరి నాతోడ!

అంత మాత్రము కాదు! యాలింపు వినతి!
 బరలోక విధులను బాటించు నవుడు!
 పిండోదక క్రియల బొందుగా మాకు
 చిన్నారి చిగురుల జట్టి బూవులను!
 ఆమ పూ గుచ్చంబు లతి ప్రేమ నిమ్ము!
 నీ సఖు రుచు లేహ నీకునం దెలియు!

అటుల శోకించెడి యా రతీదేవి
 దేహ త్యాగమునకు దివిరి పూనుకొనె!
 వినవీధి యందుండి వినవచ్చె సంత
 యశరీర హక్యము లలరించు రీతి!
 మడుగెండి తడబడు మత్స్య కన్యకలు
 తొలకరి వాసలం బులకించు రీతి!

ఓ నతి! ఓ రతీ! యోర్పును వహింపు!
 శోకంబు మానుము స్రుక్కకు మదిని!

నీ భర్త జీవించు నిజముగా నమ్ము!
మిత్రగా నెగురుచు మిలమిల నాడి!
హరుని నేత్రాన్ని నావలతిం బొందె!
కలికిరో! దెలిపెద కారణ మేమి?

అనాడు మన్మథు డా ప్రజాపతిని
బూల బాణంబుల బులకింప జేసి!
కూతుపై మోహంబు గూర్చినా డకట!
యది గని యా బ్రహ్మ యాగ్రహం బండ!
శపియించె నీ పతిన్ శంకరు కంటి
మంట మాడు మటంచు మదను డిట్లయ్యె!
చేతులారగ జేయు జెడు కర్మ ఫలము
ననుభవింపగ దీర దనుమాన మేల?

మదను శాపము దీరు నద నెప్పు డనుచు
నా ప్రజాపతి ధర్మ డడిగె నా బ్రహ్మ!
పార్వతీ దవమున శర్వండు మెచ్చి
పరిణయ మందునో విరియును శుభము!
మదనుడు సుఖ మొందు మతి రతిం గూడు
బోయిన దేహంబు బొందును మటల!
అలరి జితేంద్రియు లంబుధరములు
కోప ప్రసాదాల కూడలి కాద!
నామరూపములేక నెలియింక జేయు
ప్రేమతో గాపాడ ప్రియములు గూర్చు
డిటుములు మెటువులు పిడుగున్ రాల్చు
అమృత బలంబుల నాహ్లాద బరుప!

అనాడు జరిగిన యాగాధ సంత
యా కాశవాణి దా సలరి బల్కినది!

ఓ రతీ! కల్యాణి! యోర్పును వహింపు
మదనుడు జీవించు మది శోక మొదలు!

నీ శరీరంబును నిండు ధైర్యమున
గాపాడు కొనుమమ్మ! గలుగు శుభమ్ము!
ఎండకాలము నందు నెండిన నదియు
వానకాలము నందు వరదలై రాద!

శుభవాక్యముల నిట్లు నుదతి నా రతిని
మరణ ప్రయత్నంబు మళ్ళింప జేసె!
అదృశ్య మాయె నా యా కాశవాణి!
ఆ వసంతం దంత సలతి ధైర్యమున
సురుచిరాక్షము లైన సుందరం బైన
స్మరునతి నోదార్చె సరస వాక్యముల!

పవలంత! జన్మదకళ బలు కళల్ మాసి
రాత్రి రాతకు నెల్లు రంజిల్లు చుండు!
అటుల నా పతిశ్రీ యా రతీదేవి
కుమిలెడి మనసుతో గ్రుంకు శోకమున!
ఆపద దొలగుట కా శుభోదయము
వీక్షింపగా దా నిరీక్షింప సాగె!

[చతుర్థాశ్వాసము సమాప్తము]

శ్రీ గిరిజా కళ్యాణము

పంచమాశ్వాసము

పార్వతీదేవి తపసునకు బూనుకొనుట

ఆ త్రిలోచను జేత నా మనోభవుడు
దగ్ధమాటను గాంచి తన మనోరథము!
భగ్నమాటను గౌరి భరియింపలేక
నిందించుకొనె! తన యందచందముల!
సహజమే గుణరూప సౌందర్య ఫలము
గోరిన వల్లభు వరియించు టేగ!

అంత నా గిరిపుత్రి చింతలం బాసి
యపురూప సౌందర్య మాత్ర దా గోరి!
తపసుచే బరమేశు దా వరియింప
దపమాచరింపంగ దగ నిశ్చయించె!
కానిచో నారీతి యనురాగ ఖనిని!
యా మహిమాన్విత సందునా పతిగ?

ఆ గిరిపతి సతి యా మేనకయును!
తన వృత్తి పార్వతి తగ త్రయంబకుని!
తపసుచే వరియింప దగ నిశ్చయింప!
యని విని మేనక యావేశ బడుచు!
కూతు వక్షస్థలిం గూర్చితో జేర్చి
మునివృత్తి మూనుమం చనియె నిట్లును!
“నా కుమారీ! పుత్రి! నా ముద్దు బిడ్డా!
తపమొద్దు! తపమొద్దు! తపమొద్దు! తల్లీ!

పూజింప దలచిన బూజింపు మమ్మ!
 ఎందఱో దేవత లింట నున్నారు!
 తపసుల కఠినమా తప సెచ్చటమ్మా?
 గిల్లిన బాల్లారు తల్లి నీ వెచట?
 అతి కోమలంబైన యా శిరీషంబు
 భ్రమర పాదంబును భరియింపుగాని!
 పక్షి పాదము వెట్ట భరియించు నెట్లు?
 తపమొద్దు! తపమొద్దు! తపమొద్దు! తల్లి!"

ఆ గీతి మేనక యలరి వృత్తికను
 దపసు మాన్పింపంగ దగ బ్రయత్నించె!
 సీర నిశ్చయంబైన గిరిపుత్రి మనసు
 వారింపగా నామె వశము గాదాయె!
 నిమ్నాభిముఖమైన నీటిని మఱు
 మర్చింప శక్యమా? మహి నేరికైన?

స్థితి తుర్రాలైన ధీర యా గిరిజ
 తన కోర్కె నెఱిగిన తన తండ్రి కవుడు!
 కోరిక ఫలింప గొనదాక శివుని
 తపసు జేయంగను దగ నుండ నడవి!
 దృఢమైన కోరిక ధీరచిత్తమును!
 తన సఖిచే వార్త తండ్రికిం బంపె!

అంత నా హిమవంతు డలరి వృత్తికను
 ధీర చిత్తంబును ధైర్యంబు మెచ్చి!
 తపసు జేయంగను దగ నుండ నడవి
 ఆడతో బాటుగా నాశీర్వదించె!

గౌరి శిఖరం బిలు గారవంబునను
మనచేత నేమను మన్నన నందు!
ఎచట జూచిన నెమిల్లింపుగా నుండు
నాకొండ కేగెను నాశైల తనయ!

అడ్డు పెట్టగరాని యా గౌరి దీక్ష
యాకొంప శిఖరాని యా మహాదేవు!
ఆ భక్త వత్సలు నా పినాకినిని
బ్రాహ్మింప నాగెను భక్తి తోడుతను!
తన మెడ గంధంబు దారాడు చుండు
ముత్యాల హారాలు మోదమా నగలు!
తోలగించి వేసెను బాలార్క ప్రథల
నారచీరలు గట్టె నయముగా నవుడు!

తపసున నున్న యా తరుణి శైలజను
జడలు గట్టెను గురల్ నరన శోభలను!
భూమి తాలకి తో బొలుపుం జేసిది
యందాలు విరిసెనో యా మోము నేడు!
జడలు గట్టిన గూడ విడునడు సాగను!
నాటి సుందరములు నలునాలు నలువు!
సహజమే! తామరల్ నరిసుల యందు
దుమ్మెద బారుల సొంపునే గాదు!
శైవలాంగమ సరసతం గూడ
యందాలు జెందును నతి సుందరముగ!

ముప్పేటలను గల్లు ముంజి త్రాడువుడు
ధరియించె యమ కిటిన్ పరిసెను నెగగ!

ఒరిసిన యవుడెల్ల యెడలు బుక్కెనను
రోమాంశములతోడ నొప్ప నాగిరిజ!
ఆ మంజుద్రాటిచే నటు కటి నొరసి
యరుణాగుణ ప్రభలందె శోభెను!

ఆ లోక కల్యాణి యాశైల తనయ!
తపసున దామునై దస్మయము తోడ!
అథరోష్ణములయందు నా లాక్షరసము
బూయుట మానెను బొలుపుగా నపుడు!
అంగరాగములచే నటు యెట్లు వడెడి
కందుకమును బూస ముందె మానినది!
తేత దర్శలు కోయు లే సూర్య కాంతి!
అక్షుస్మాత్రము విడి ధంగుళుల యందు!

చిన్నారి చిరుగుల పొన్నారి శయ్య
బవళించు సమయాన బడి జడరాలు!
పూలచే సహితము బూను క్లేశమును
అట్టి యా సుకమారి యలరు నీ నాడు!
బాహువు దిందుగా బరగ జేసికొని
నేలపైని బరుండు నేల గూర్చుండు!

సవిలాస చేష్టలున్ సవిలోల దృష్టి
తపవృత్తి కా రెండు దగవని దలచి!
మఱల గైకొనుటకు మాధుర్య మొలుక
నారెండు నస్తుప్రల్ నటదాచె నేమొ!
సన్నని తీగెలం సరస చేష్టలును
హరిజాంగవల యందు నా చపల దృష్టి!

అన్నట్టలున్నది యా శైల తనయ!
తాపనవృత్తిని దగ మన్నిపోయె!

తన తపోవనమందు దని యాశ్రమమున
బొలుపొందు తరులకు బూల తీగెలకు!
స్తన్యపానము వోలె దగ నీరు పోసి!
పుత్రవాత్సల్యము బొలుపుగా బెంచు!
సంతాననతియైన తరువాత గూడ
తానుగా బెంచిన తరుల తీగెలను!

మురిపాలు జిందగా మద్దుగా జూచు!
సుత్రపేమ మఱలదు సుతయు గూడ!

ఆ తపోవనమందు నా శైల పుత్రి
హరిణమును బెంచు నాప్యాయముగను!
నీవార దాన్యముల్ నింపుగా బెట్టు
అడవి ధాన్యంబుల నండించు బ్రేమ!
వెంటాడు హరిణము లంటుపాదములు
ఒడియందు గూర్చుండు విడిని మచ్చికను
గిరిజయు తన కనుల్ హరిణ నేత్రములు
నొత్తుకృత్యమున గొల్చు నలరి చెలు లెదుట!

స్నానాది జపములు సరసత నొప్పు
అన్ని కార్యములందు నలసత లేక!
వల్కలంబులు గట్టి వల్లించు స్తుతులు!
అట్టి గారిని జూచి నరుద్రేషు ఋషులు!
ధర్మ నృద్ధాయంచ ధర్మ జ్యేష్ఠును
వయసెన్ని రాదన్న వచనము వినమె!

ఆ పార్వతీదేవి యా తపోనవము
 పరమ పావనతను బటగి పె పొందె!
 గో-వ్యాఘ్రములు నలు గూడి జీవించు
 చిలుకలు పిల్లులు స్నేహంబు నుండ!
 తరువులు తీగెలు తగ బూ తోడ
 అశేధి సత్కృతులచే నాదరించునగ!
 నవ వర్ణశాలను నయముగా నెఱలు
 యగ్ని కార్యమునేను నాహ్లాద మొదవె!

తా గోరు ఫలమున దళిట్టి తపము
 చాలదంచు దాంచె చా యా గిరిజ!
 కుసుమ కోమలమెవ కూర్చి దేహంబు
 సుకుమారతను పడి సుదత వే వే!
 కఠినమా వపమును గడగి జేయగను
 కృతనిశ్చయంబయ్యె నతి శైలతనయ!

కందుక లీలన్ గవ్వంబునందు
 అట్టి పార్వతి నేడు నెలనట లే!
 మునులన్మృత్యు నేడు మోదంబు నంది
 కఠినమా తపసుల కార్వంబు బూనె!
 ఆ గిరిజ నేర్పులు నబ్బరంబు గె!
 కాంచన వడ్డంబు గాబోలు తనువు!
 వడ్డస్వభావంబు బంగ మెత్తనయు
 గాంచన భావంబు గతి మై నదియ!

గ్రీష్మంబు గురియు నా గ్రీష్మకామున
 బంచాగ్ని దపమును బరగ జేసెనది!

నలుదిశల్ వెలిగడి భ్వలితగ్ని శిఖల
గూర్చుండి పయముగా శిరము బై కెత్తి!
విదవ యగ్నిగా నా మండు సూర్యు
తేజమున్ వీక్షింది తేజస్సు నందె!

ఆ లోక కల్యాణి యాశిపు గొఱు
నా మహా దపమును నలరి జేయగను!
సూర్యుని కిరణాల సురువిరం బై న
కమలకాంతుల నొప్పె గలికి ముఖంబు!
నేత్రాంతముల చుండు నెమ్మ నెమ్మదిగ
శ్యామల వర్ణంబు నరసత్వ మొప్పె!

ఆ దేవి శైలజ యట్టి యా దపము
ఘోరమా నియమముల్ గూర్చి పాటిండు!
అడుగక లభించు నా వర్ష జలము
చంద్రకాంతుల దేలు పాండ్ర లేఖలను!
ఆహారముగ గొని యా విధి నుండె
వన వనస్పతి వోలె యొప్పుల గులికె

తపియింప బడినట్టి తిప్తమై నట్టి
సూర్యకిరణాలచే స్పృశి యున్నట్టి!
తొలకరి నానలం బులకలం గలిగి
భూమాత యావిరుల్ బై లేచు రీతి!
పంచాగ్ని దపమున బరగిన సెగల
పతిత ప్రమై నట్టి యా శైల తనయ!
బరగు దేహము నుండి వై శేచ నూవ్వు
మాతేజ మంతట నల్లుకో సాగె!

తొలినిర్మ బిందువులు దోరింపు భక్తి
తపసును దున్న యా తర్కి పార్వతీని!
కనురెప్పల బడి కడలి యా చోటు
బెరువుల బడి యంత హృదయముం జేరి!
మదియందు గల శివు మధురపు భక్తి
నభిషేకమును జేయ నెరిగినట్లండె!

ఆ వర్ష ధారల యా గాలు లందు
దళము నేయగ బూనె తర్కి యా గిరిజ!
ఆశ్రమంబును విడి యాశ్రయం బొడలి
బండరాళ్ళ నెసిచు బయలై ప చొట్ట!
ఆ పార్వతీ దేవి యా ఘోర దళము
సాక్షులా యప్పుట్లు సాంధ్రమా నేతలు!
మెలుపు తీగల తోడి మిలమిల మింట
గంటి జూపులతోడి గనుచున్న వనగ!

మంచు కాలమునందు మించుగాలులను
చల్లని రాత్రుల జలిగాలు లందు !
నీటిలో నివసించి నిఖిలేశు శివుని!
తపము నేయగ బూనె తరుణి యా గిరిజ !
అన్యోన్య మెవబాసి యా చక్రవాక
మిధునంబు నెఱుపులు హృదయంబు గదల !
చూచుచున్ రాత్రుల సుడివడి మనసు
కొంతకాలము గడిపె గాంత దళమిట్లు !

వద్ద రేఖల వంటి పెదవుల గలుగు
బద్ధ సుగంధియా పార్వతీ దేవి !

ఆ మంచు కాలమున యాకీటి యందు
దపమునేయుచు నుండి దగయిట్లు లుండ !
హిమవృష్టి గ్రుంగిన పద్మ సంపదల
దరిగిన శోభలం దగవృద్ధి నేయ !
నీటికిం గూర్చగా నీడ శీతి
తపము నేయచు నున్నదని యనిపించు !

రాలిన జెట్టాకు రహి జీవనముగ
జేకొని దుముచు జేసెడి విధంబు !
తాపన వృత్తి దుకొనువారు
ఉన్నతమగుదా ! యెన్ని కీర్తనాత్ము !
ఆ పార్వతీదేవి యదియును వదిలి
తపసు జేసెను బహు దిగవి భక్తి !
అందులకే యందు నూరి కోవిదులు
అమె 'నక్షర'గా నతులిత భక్తి !

కుసుమ సమాసమా కోమలం బైన
దేహంబు గలిగిన భీర యా గిడ !
అగ్నిన్ జాస్థు మంతల గలిచి
తపసు చేయగ బూనె దాపన వృత్తి !
కఠిన శరీరలౌ కాసన మునులు
జపముల తపముల సాధించి నట్టి !
ఆ తపా ఫలముల యా దివ్యతేజ
మధ్విమించెను నును యతిశయంబుగను !
ఆ పార్వతీ దేవి యటు నేయ దపము !
అంతట నొకినాడు నా తపోవనము !

లేడి చర్మము దాల్చి నిండు తేజమున
మోదుగ 'జ్జు' ముదమునం దాల్చి !
బహు తేజస్సిం బ్రజ్వడిల్లుచును
బ్రౌఢ వాక్కుతోడ బరిధవిల్లుచును !
ప్రథమాశ్రయం బిట్లు బరగ మారెనన
యొక జటాధరు డట నొప్పుగా వచ్చె !

అతిథులు భక్తిని యాదరము సేయు
నా వాఙ్మతేదేవి యాజటాధరుని !
బహుమాన పూర్వక బహు సహర్యలను
అతిథిపూజలు జేసి యాదరించినది !
సరిసమోనుల నైన సాధువుంగవులు
నాదరింతురు గదా ! యతి గౌరవమున !

అతిథి పూజలనంది యా జటాధరుడు
నాయాం బహులిక సలరి దీర్చికొను !
విధమున సటియించి విమల దృక్కులను
బాంధ్విం జూచుచు బరగ నిట్లుపయె !

హోమాది క్రియలకు సమిధలుం దర్శ
లొన్నగా గొరుకుచు నున్న వా తరుణి ?
స్నానాది విధులకు సరస జలంబు
లభ్యమగుచున్న దా లానన్య దెలుపు !
శక్తిని దపమును రక్తి జేయచుచు
'శారీర మాద్య' వను సామెతం దెలిసి
ఆమాట వటులక ననుసరింపుచును !
నుంటివా? గుణవతి ! యొప్పుగా దెలుపు !

స్వగముగా నాటిస సరస నీరమున
 బెరిగి పల్లవ బ్రతుమైన లతలు !
 చిగురులు బొంబొంది చెన్నొందివిను?
 తాపన న్నత్తిచే దళణి ! నీ పెదవి ?
 తుం బూజుక లితారుణిమలు !
 బాబుల నల్లంబు బరగిన రీతి !

నీకు కన్నుల బోలు నిండు చుచలత
 యనురించుచునున్న హరిణ కూసలును !
 విశ్వాస దృష్టిచే వెన్నంటి నచ్చి
 దర్శ జిప్రుల నోట గఱచిన యవుడు !
 కోపం బోవుగా కోవలీ ! నీవు !
 లలితబసము తోడ నాదరితువుగ !

ఓ పార్వతీ ! విను ! మొదల సా దర్శ
 మిల పాపకర్మముల నలరి చేయదను !
 మాల సత్యము సుమా ! మఱి నీ వె సాక్షి !
 ఓ విశాలాక్షి ! ఒక మాట వినుము !
 నదను నదస్పర్తి దాహసులకను
 ఆకర్షణ వియ్యై యలరితి వివుడు !

సప్త గణముచే సరసతం బలుల
 వెదకల్లు బూవుల విమలతం గూడ !
 అంతరిక్షమునండి యటు జారి నడెడి !
 గంగా ప్రవాహంబు గతిచేత గూడ !
 ఆ హిమవంతుండు నా మహీధరుడు
 నంతటి పరిశుద్ధ మత డొడ లేదు !

నిష్కలమందైన నీ చరిత్రలను
వంశ పాననుషయ్యె నొప్పగా నతడు !

ధర్మార్థ కామముల్ ధర్మ మొక్కటిని
స్వీరించితీ వీవు స్థిరకాంక్ష తోడ !
నీ విలు గావింప నిరజముఖి !

ఇదియె నిక్కునమని యింపుగా దోచె !
అర్థ కామములై నటు నిటు బోక
నిలవితీ వీ దృష్టి నిండు ధర్మమున !

పాండర్య రాశి ! యో సన్నత గాత్ర !
నీదు పూజలచేత నెంతయో నేను !

ఆత్మ సంత్వప్తిచే నెరితి నన్ను
అన్యుగా భావింప నర్హంబు గాదు !
సత్పురుషుల తోడి నాగత్య మిలను!
సాప్త పదీనంబు సఖ నీకు దెలియ !

ఓ తపోధనురాల ! యో చామశీల !
ఆ స్నేహ హేతువు నట్టి మక్కువను !
బ్రాహ్మణ చాపల్య భావముం గొంత !
నదుగుచుంటిని దేవు ! మంబుడ ! వదన !
గోప్యంబు గానిచో గోమలీ ! నీవు !
బ్రతుకైతరం బిమ్మ ! బరగ స్నేహమున !

పరమ పాననదైన బ్రథమ వేదసుని
వంశముం జనియించి వాని కెక్కితివి !
మూడు లోకంబుల మోహనన్యంబు
ఒక చోట నుదయించి యున్నట్లు దోచు !

విశ్వరూప భాగ్యమా యడుగంగ నేల!
వయసు నూతనమును వాసిగా నీకు!
వీని కంటెను వాటి వేని సాధింప
దక్షమాచరించుటో తగ వివరింపు!

బంధులచే గాని భర్త జేత
భరియింపగా రాని బాధల వలన!
వీరకాంతలు నిట్టి ధీర తపంబు
జేతురు యగమందు స్థిర చిత్తములు!
అట్టి విచారముల్ నెలబడి లేదు
ఓ శ్రీశోదరి దెల్పు మొప్పుగా నాకు!

ఆపురూప సౌందర్య మందచందములు
శోక మదెందుకు? సుమఖి! నామాట!
విశ్వ స్పృహంబుల బొందుగా నీకు
బంధుదనంబుల బాధయు లేదు!
కథరిలచే నైన యదుములు లేవు,
పన్నగరత్నముం బాహువున్ సాచి!
ఎవ్వడు గ్రహియింప నిచ్చున గోరు?
గాన నీ దక్షమున గారణం జేవి?

ఈ యశావనమునందు నింపు సౌందర్యము
నాధిగణంబుల నటు త్యజింపితివి!
వార్ధక్య శోభిత వల్క్లెంబులను
ధరియింపబడియెను యిది! నీచేత!
చంద్ర తారకముల సాంద్రమా రాత్రి
అల యనూరుని జేర యారాలవడునె?

కావునదెల్పుము! కలికి! నీచునను
మాబను వివరింపు మధురిమల్ జివ!

దినమును బొందగా దివ్య తకంబు
జేయుచు నుంటివా; చెలి! యది శ్రవయ్యె!
నీ తండ్రి స్థలములు నిరుపమానములు
స్వర్గ భూముల మించి సౌందర్య గరిమ!
మను బొందగ నిల్లు దక్షిణి; దక్షంబు!
జేయుచునుంటివో చెలి! యింక చాలు!
రత్నంబు వెదకునా రమ్మంచు జనల!
రత్నముం వెదుకంగ రంజిల్లు జగము!

నీ నేడి నిట్టూర్పు నిశ్వాస జేత
నంశయం బొక్కడు సరగున మదిని!
తోచుచు నున్నది తోయ్యలీ! నీవు
గోరిన ఎరుకై కూర్చి యీ తపము!
చేయుచున్నానంచు జిదె నా మదిని!
ఈ మూడలోకాల నిందు నందఱను!
కొరగా దగువాడు కోమలీ! గలడ?
కనిపింప దెందునుం గమలాయతాక్షి!
కొరగా బడియును గోరిక మీర
బొందజాలని వాడు భువియందు గలడ?

ఎంతటి చిత్రంబు! నెట్టి వింతయుకొ?
నీవు గోరిన వాడు నిగయుండు గల!
కొపియ! కత్తివాండ! క్రుద్ధుండ! స్థిరుడు!
చాల కాలమునుండి సరిసత్య ముడిగ!

కర్ణశ్రవణమును గరము దొలగించి
వఁ మొక్కలనబోలు పసుపు రంగులను!
చెక్కిళ్ళ యందున జిది వ్రేలాడు
జలైతో నొప్పిడి ఛాండసుం డేమొ!

మునినృత్తి నరియించి మునిగి తాకసిగ
కృత్తియించి దేహంబు కూర్చి భూహను!
ధరియించి తావుల సూర్య కాంతును
కవిలి శ్యామలములై కాంతుల వీడె!
పగటి చంద్రుని వోలె బరతాప మొందు
గనికలం బెరికి గాదు నిన్నాడ?

సౌందర్య గర్వాన సాహసుం డైన
నీయిష్ట నఖుని నే నిఁ సీఁతు సుమ్మ!
వంఁజితుం డైన నీ నల్లభుం గౌరి!
మందచుతఁడు నే మునుఁం దాతు!
అండమా చూపుల నెరు నీ ముఁకము
కనబొమల్ ఎల్లంప కాంత! సాధ్యంబు?
నీకు లభ్యముగాక నిను ఎరింఁకను!
దూరిము నున్నట్టి దుర్లభుం డెంద?

కన్న మెందుల కిలు గాంత! యో గిరిజ!
కరిఁమా న్నతముల గంది పొయెదవు!
పూర్వాశ్రమము నందు బూని నే దకము
బ్రోవుచేసిన ఫలము బొందుగా గెదు!
సగభాగ మిచ్చెద సౌభాగ్య గరిను
నీ కాంక్షితంబును నెఱవేర్చు కొనము!

ఆ నరుం డెవరోకో! యతనిబే రేమి?
తెలియ గోరెద సఖ! తేటతెల్లముగ

ఆ జటా ధారిచే నావిధిం గౌరి
ప్రశ్నంప బడినదై బహు నాదరమున!
తన మనోరథమును దగ విప్పి జెప్ప!
యత్నించి విఘ్నమై యురిన సిగ్గు!
తన వార్జ్యనర్తిని దగ దెప్పు మనుచు
గనునన్న జేసినది తన మది మాట!

ఆ వార్జ్యతీదేవి యాప్రియ సఖయు
బ్రహ్మచారిని జూచి బరిగ నిట్లయె!
ఓసాధు! చెలికథ! నొప్పుగా పనగ
నాసక్తియున్నచో నయముగా విచము!
ఉష్ణవారణమున నొప్పుగా గొడుగు
శమలముం జేసిన కథగ మా సఖయ!
తపసును సాధింప తన శరీరమును
బరికరంబును వోలె బరగ జేసెద!

ఇంద్రదాణి మున్నగు చంద్రలేఖలను
మించిపోవంగను మిన్నందు కొనె!
ఇంద్రదాది దివిజుల సాంద్ర దీధితుల
దిక్పాలకు గూడ ధీరత నొదలి!
మదను జయించిన మహనీయ మూర్తి
రూపాన నశపడక రూపించువాని!
ఆ పరమేశ్వరు నా నదా శివుని
గోరుచున్నది సఖ! కూరిమి బతిగ!

శివుని హుంకారముం జెడికి భస్మబై
మదనని బాణముల్ మది గ్రుచ్చు కొనక!
వజ్రలింప బడటయు మదనడు వ్రాగి!
భస్మమైన గూడయూ స్మరు నలుగు!
బాల! లాల! సుశీ! భవ్య మాసఖి!
వేధించుచున్నది హృదయంబు నాటి!

నాటి నుండియు చెలి నలతలం గూడి
త్రాడి గృహంబునం దపియించు చుండ!
తి. కము ధరియించి దీరుగా నుదుట
యలకల ముడుచును గంతెం నెలిగి!
మంచుతో గూడిన మధుర సుందరము
శిలైపై గూర్చుండి జి. కించు చుండ!

గానకేశల యందు వీణ మీటుచును
హర చరిత్రము బాడు నాలాపమున!
శివనామ వర్ణముల చెలినోట బల్కి
గద్గన స్వరమున గమన నీరొలుకు!
మూలం దడబడు మానమం చాల్చు
నదిజూచి యటగల యస్పరాంగనలు!
కన్నెరి కాంతెలు శన్నులై వదిని
బొటబొటం గన్నీరు బొంగించి రవుడు!

లంతియే కాదనును! యేరు మాసఖియ!
శివనామమను మది జి. కించుచుండ!
రాత్రు త్రిశాగముల్ రనుణి వేల్కొనియు
నాగ రూమున నాతి నిద్రించి!

ఆక్షణమే మేల్కొంచి “హా! నీలకంఠ!
ఎచటి కేగెద?” నందు వచనముల్ బల్కు!
కలలోని యా శివు గొగలింపగను
నిదుర మేల్కొని జూచు బెరుగు చూపులనా!

సర్వవ్యాకులడవు! సర్వాత్ము ననుచు
బుధుఁడే కీర్తించు బూజ నీయుడవు!
నిను మదిం దిచ్చుచు నీవాన నైతి
నన్నేల గానవు? నాథ! సర్వేశ!
అనుచు దావ్రాసిన హరుని చిత్రముచు
నేకాంతమున బల్కు నీర్వ బెల్లుబుకి!

అంతియే గాదు సుమ! శని శేషు శివుని
బొందగా యత్నించి పాతి చింతించి!
వేరొక మార్గము వెలది గానకను!
తనను చేయగ బూనె! దరుణ! శిశ్నిత!
తండ్రి యాజ్ఞను బొంది తగ చెలల్ గూడి
తనను చేయగవచ్చె తరుణి యీ వనము!

నాటిన వనలతల్ ననకోమలములు
చిగురులు పూవులు చిత్ర శిల్పములు!
ఫలములతో నిండె బన్నగా దిరులు!
కాని మాశని కోర్కె కథ యట్టులుండె!
పూలు పూయుట లేదు! మోక్షము లేదు!
ఫలముల వెప్పుడు ఫలియింప గలవో!

ప్రార్థిత దర్శభు బరమేశు హరుగు
సుంతయు దయలేదు నెంత వేడినను!

తపసుచే దపియించు తరుణి మా సఖిని
జూడగా మది పొంగు జమ్మలు జాట్లు!
ఋతేమిని గుందు వసుధ నిండ్రుడు
హర్షము దేలించు నా విధింబునను!
శివుని మా సఖి నేపు జేకొని కరము
లాలించునో గవా! లలిత పుష్పముగ!

పార్వతి మది గాంచు పతితి యా చెలియ
సఖియ హృద్గతభావ సారమంతయును!
దాశరికము లేక దర్శనీయముగ
యా పరికిని దెల్పు హర్ష లక్షణము!
ప్రకటించుండగ బాటు డిట్లయె
“ఓ శారి! నిజమే? యొప్పుగా దెలుపు!
నీ చెలి నచనంబు నిండు సత్యముల?
పరిహాస జన్యమో! బరగ విన్పింపు!

అంతట పార్వతి యతి ప్రసన్నముగ
సంజలి ముకుళించి యక్షమాలికిన!
ముంజేతి యందున మోదంబు నుంచి
యా యద్రె తనయ యట్లాడి తోడ!
తన భావమును దెల్పు తగ సిగ్గు నొంది
బరిమితాక్షరముల బరగ నిట్లయె!

విన్న దంతయు నిజమ! విక్షణశ్రేణ్య!
నా చెలి పలుకులు నయముగా నిజము!
ఉన్నతి లాభంబు సచ్చమా పడవి
నొందగా నే దప మొసరించు చుంటి.

ఆ మహాఫలమును నందగా నెట్టి
 స్వల్పమా తపదీక్ష యుష్మే గాద!
 మనసు కోరికలకు మాటి గతి గలద?
 ఎట్టి వాంఛలకును నెక్కబాకుచుండు!
 అంతట నా నర్థి యలరి యిట్లనయె!
 ఆ శివు నెఱుగిమి! సతివ! ఓ మాల!
 అవమానముచు జెంది యతినిసే మఱల
 గోరుచుంటివి గా! కోవలీ సేవు!
 అట్టి యమంగళు నాచార రహితు
 యా భవుం గోరుచు నాసక్తి బఱపు!
 నిను బ్రోత్సహింపంగ నే బూకొనను!
 నిను మెచ్చుకొనజాల నీరజశక్తి!

చెడ్డ నస్తువునకు చేయి జాచితివి
 హరుని ఎరించితి వందాల బాల!
 పెండ్లి కంకణముతో బ్రీతి నీ కరము
 శివు డట్లు గ్రహియింప న్నేహశీతను!
 వలయాఘ్రింబైన వన్నెల ద్రాచు
 గరమందు నుండు గద! గల్యాణమందు!
 ఎటుల నహించెదు బటు భయంకరము!
 కుసుమ కోమలముగా గూర్చి నీ మనసు!

ఓ గారి! సుకుమారి! యొప్పుగా వినుము.
 నీకు నీవే మది నిజము యోజింపు!
 కల హంస చిహ్నిత కన్న చీకను
 శోణిత బిందుల సాగ గజచ్ఛ్మ

ములకొల్ల పొంతన మోహన రాగ
యర్హతి గ. దేమో! నటయు మొకసారి!

సుందర గృహముల పందాలు చిందు
పూవులు బటచిన భూమిని! నీడు!

లాక్షారసములందు లాలింప బడిన
పాదము లుంచెను బార్యతీ నీవు!

అట్టి పాదము ను నా స్మృతానిమిల
నెలుల జరించెను? ఏడాక్కి! నీవు!

శత్రువు గూడను జెలియ! యా పనికి
నంగీకరింతుడు న్నడిజా! వినుము!

అత్రిలోచన నక్ష మందుకో గెవు!
ఇంతింటె నయ క మింకేమి గలదు?
హరిచందనాస్పద మగు న్నన ద్వయము
చితి భస్మ రజముల క్నేహముం జేయు!

సంస్కార పంతుల సాటి వారలను
నటమొక నగుబాలు మాటను వినుము!

పరిణేతురాలై కట్టపేనగును
నూరేగు దానవు నుత్సాహ గరిమ!
ముసలి యెద్దును నెక్కి పాదమున దిరుగ
చిటునవ్వు జిడరా జేరి యా జనులు!

అపినాకిని బొందు నట్టి యత్నమున
రెండ నస్తువు లివుడు మెండు దాక్షిణ్యము!
బొందెను నును! నవి చూడలేఖయను
నీవు ద్వితీయపు నీరజ క్షేత్ర!

నిఖిల లోకములును శత్రు కౌముదివి!
 ఆనందనందని నఖిల లోకములు!
 ఎటుల జే. పైను నింపుగా నెత్తి!
 మాను మీ యత్నంబు మా మాట వినుము!

ఆధవు రూపంబు నెత్తి కరూపంబు
 పుట్టుచు తెలియను బూర్వోత్తమును!
 భిక్షాధ్యముల లేని వారిను డనుచు
 దీని మొల లోడనే దెలియంగ నచ్చు!
 పరలక్షణములలో వాసిగా నొంటి
 యరసి జూపగ లేదు నా శివుడందు!
 ఎటుల జే. పైను నింపుగా నెత్తి!
 మాను మీ యత్నంబు మామాట వినుము!

ఆ యభీప్సమును నెత్తిన! వే విధువు!
 నా మహాదేవుని యాశ న్ నడలు!
 అతిన! నీ వెచ్చుల? అట్టివా డెచట?
 బంగారు బొమ్మవు! భాగ్యుల గనవి!
 సాధుజనంబులు నెచ్చ నమితి
 కాటిలో గాలి నెచ్చ కేరె!
 వేదోక్త విధులును ఎము మృతముల
 యూప నెత్తియలను నొరి జేయుదురె?

వటుకిల్లు ప్రాతిపూల నచనముల్ బిక్కి
 ఆ పావ్యతీ దేని యతి కోపనుండె!
 నాకెడ బెదవుల! నంగిన బొమ్మలు!
 యుగిడిమల్ దొలికేటి యా కను దుడలు!

కోపంబు సూచించు గోపన బోలె
మాటాడ బూను మానము దాల్చు!

ఎట్టకేకకు నెల్లె యిట్లుల గౌరి!
“ఓ నర్సి! యా శివు” ఓ కారయుతుని!
యాదార్థ తత్త్వాబు నరయంగ లేవు!
అందుకే బలికేత నరమిడి తెలివి!
యతిలోక సామాన్య సచిన్త్య హేతు
లగు మహాత్ముల లోక మరియంగ లేదు!
మరుబుధులు వారి మది గాన లేక
దూషించు చుండుదు దూరమునుండి!

ఆపదల్ దూరము సంపగా గోరు
నైశ్వర్య సంపదల్ నందగా దలచు!
జులు ధరింతురు సహజంబు గాను
గంధ మాల్పాది సుగంధ నస్తువుల!
లోకశరణ్యండు! లోక రక్షకుడు!
కొరికల్ లేనట్టి కూర్మి చిత్తుడు!
ఈ మంగళములచే నేమి లాభంబు!
ఇట్టి వాంఛల చేత నేమి ఫలంబు?

దారిద్ర్యదై నను ధరణి సంపదలు
ప్రభు వారిడే గదా! బ్రభన మొందుటకు!
పితృ భూముల చుండు శ్రేమికుండైన
ముజ్జగంబులకును మూలంబు గాద!
అతి భయంకరుడైన యతి సామ్యు డంచు
విరులు గీర్తించెడి వేవేమ్యుండు!

అట్టి పరంజ్యోతి నా పిరాకినిని
నిజరూపమును గను నిర్జరుల్ లేరు!

ఆ విశ్వరూపుడు నా శివు దేహ
మూరియుండి ను నెల్ల నన్ని వస్తువుల!
భూషణంబులు గాని భూరి భుజంగ
గమి జేతనై నను గట్టి ముందునుగ!
గజచర్మ మై నను గడు మృదువై న
పల్లవబులచేత జుట్టి ముందునుగ!
వృక్షంబు ధరియించు బుహరుం డలరి
తా తిందు శేఖరుం బరగ ధరించు!
నిర్ధారణము జేసి నిది యని జెప్ప
నేందు భువియందు నేర్పరుల్ గూడ!

ఆ శివు డంటుగా నాకాటి బూది
పరమ పవిత్రమై భాసిల్లె జాతి!
అబ్బులనే కిది! యొక నా యహోదేవు
స్వత్వాభినయములన్ నేలను రాలు!
ఆ ధూళి ధరియింపు నా దేవతలను!
తను కీరీటములందు దను శిరస్సులను!

ముసలి యెద్దును నెక్కి ముదమునం బోవు
సంపదల్ లేనట్టి సర్వేశు హరులు!
అఖిల సంపదలచే నెరారు నట్టి
విరాటతము నెక్కి యరుగు నిర్మడుండు!
శివుని పాదములను శీరముకొనించి
పాదాభివంజన బరగజేయుచును!

మాళిపై నున్నట్టి మందారపూల
రదముచే నరుణముల్ రంజిల్ల జేయు!

ఆ పరమేశ్వరు నఖిలేశు గూర్చి
దూషణంబు నెన్నొ దూరితి విపుడు!
పుట్టు పూర్వోత్తరాల్ బొరయ రాదంచు
నొక సాధు భాషిత మొప్పు బల్కితివి!
ఆత్మేశ్వరునకును యాతిడే మూల
మనుచు జెప్పగ నాత సరసెన వెటుల?

ఈ వివాదము జాలు! నింక నో వర్ణి!
ఆ శివు గూర్చి నీ వనిన వాక్యములు!
నిక్కమే యాగాక! యొకమాట వినుము!
అతికెను నా మది! యా శివునంద!
శృంగార రసమున సింగార మందె!
భావైక రసమున బ్రబలుచున్నదియు!
స్వేచ్ఛా విహారికి సిగ్గుగ్గు గలదె?
తన్మిత్రోప దా బోవు నినిడేరి మాట!

ఓ చెలీ! నిలుపుము! నొప్పుగా వటుని!
మాటాడ వలదని మర్యాద దెలుపు!
మహితాత్ములను గూర్చి మన్నన లేక
అపభాషణము జేసి యలరెడి వారు!
వారికే కాదుసూ! యొకరు బాపంబు
వినువారు సైతము విధిని బొందుదురు!

ఇటుల గాదేని నే నిటనుండి వేగ
వెడలి పోదును చెలీ! వినుము! నా మాట!

అనుచు బల్కుచు లేచె యా శైల తనయ
అలరి పై నున్నట్టి యంశుకము జార!
వృషభధ్వజుండను వే నగభ్రాతృ
చిటునవ్వుతో నిల్పె జ్వాలాసముగ!

నిజరూపముచు బొంది నిలిచిన శివుని!
పార్వతి వీక్షించి బరవశం బంది!
గలిగిన స్వేదంబు గంపంబు గదుర
యెటు బోన జాలక యీశుని యెదుట!

ప్రవహించు వాహిని బన్నుగా నెదుట
కొండడ్డు నచ్చిన గూడిన సుడుల
తొట్టిల్లు చందంబు దూగి యా గిరిజ
యబోక యిటుబోక యుచటనే యుండె!

అంతట పురహరుం డా నదాశివుడు
అపఠత దేహియౌ యా గిరిపుత్ర!
“నీ మహా దపముచే నీ భక్తి చేత
నీకు నే వశుడను నీజన్మేతి!”
అని నల్కు నీకుండు నా శైల తనయ!
గత క్షేత్రమును విడి కలకల విరిసె!
క్షేత్రము ఫలముచే ఖిన్నత్వ మొంది
నవ నవోన్మేషంబు సర్పించు గాన!

(పంచమాశ్వాసము సమాప్తము)

శ్రీ గిరిజా కళ్యాణము

షష్ఠా శ్లాసము

[పార్వతీదేవి తక్షము ఫలించుట]

అంతట నా దేవి యాశైల తనయ!
యా మహాదేవుని యహహ మంది!
అట్టి విశ్వాత్మకు నా మహాశివుకు
సఖియచే బలికించె సత్కృతిమీన
తన దగ్గడి హిమవంతు ధన్యుగా జేసి
దాతగా హియించి ధర్మయుక్తముగ
నీకరింపు మటంచు స్వీయ ప్రార్థనను!
జెలిచేత బలికించె జెంతనే యుండి!

అటు సఖి ముఖమున యటుల బలికించి!
యాప్రియు విషయాన నందె నిశ్చింత!
మధు సంతమానందు మాధుర్య మొలుకు
నాకు కోయిలజేత నందాలు జిందు!
మావికొమ్మకు వోలె మధురిమల్ జింద
చెలిచెంత నిలుచుండె జిఱునగవు తోడ!

ఆ స్మర శాసనం డాత్రిలోచనము!
'అయిలనే!' యని బల్కి యాశైల తనయ!
కమనీయన్నేహంబు గాఢాపరాగ
మొలులనో యొదులుచు నీస్మితం బొంద!
జ్యోతి స్వరూపులు ప్రీతిపాత్రులున!
నన్ను గణమును స్మరియించె నవును!

ఆ హరుండుడు బిల్వ నా తపోధనులు!
తను కాంతులను వింగి తను బ్రకాశముతో!
ఆ నసిష్ఠుని కాంత యా యుగుంధతితో
హరుని ముందున కొచ్చి యగుపించిరవుడు!

ఆకాశ గంగకు నటనలు మన్న
మందార తరువుల పథుర వృష్ణముల!
విరజిమ్మ నలలతో నింపులోప్పారు
ఓజ్జ్వలములు మన్ని దేదరిల్లుచును!
మదగంధముల జేత మాధుర్య మొలుకు
నా నీరముల మన్న నాదేవ ముఖలు
హరుడు భావమునందు నలరి బిల్వపురు
హరుని ముందున కొచ్చి యగుపించి రవుడు!

ముత్యాల జండెముల్ మదమున చాల్చి
హేమ వల్కలముల నింపుగా గట్టి!
రత్నాక్ష మాలికల్ రంజిల్ల బట్టి
వాక్రస్థము నందు వలనొప్ప నుండి
కల్పస్థములుగా కల్యాణస్థదులు
హరుని ముందున కొచ్చి యగుపించి రవుడు!

నక్షత్ర మండల సరిసత దిగువ
సూర్య మండలమున సూటిగా రవియు!
తన రథ కేతనాల్ దగులునో యుచు
గ్రందికి ఓంపుచు నంద దీవెనలు!
యిత్నించుచుండును! నట్టి యా ఋషులు
హరుని ముందున కొచ్చి యగుపించి రవుడు!

ప్రళయంబు నందున బెన్నాధి వోలె
నా మహావిష్ణువు నా క్షణమందు!
ఆది వరాహంబు నవతార మెత్తి
భూదేవి రక్షించె బొలుపుగా దప్త్ర!
ఆ న ప ఋషులను నటులె గోరలను!
గరుణతో రక్షించె గారుణ్యమయుడు!
ఆ చిరంజీవులు నట్టి శాశ్వతులు
హరుని ముందున కొచ్చి యగుపించి రవుడు!

శేషస్మప్తిని జేసి చిరయశ మంది
బ్రహ్మ యంతటి వారు బ్రహ్మ లటంచు
ప్రాచీన విదూరే బ్రస్తుతి గనిన
యట్టి రిపోధనుల్ నా మహితాత్ము
లా నశిస్తుని కాంత యా యరుంధతితో
హరుని ముందున కొచ్చి యగుపించి రవుడు!

గతజన్మ క్రియలచే గాఢమా దశము
నిర్మల కరిపాక కర్మలకు ఫలము!
అపవిత్రించుచు గూడ యట్టి కిర్మాను
మఱల జేయుచు నుండు మహనీయులైన!
అట్టి వుణ్యాత్ములు నట్టి నిస్సృహులు
హరుని ముందున కొచ్చి యగుపించి రవుడు!

నప్తుకు మధ్య సంధ్యగా తొణకు
నా శిష్యుని భార్య యాపతివ్రతము!
పతిపాదముల దృష్టి బరగ నిల్చుచును!
నా యరుంధతి వచ్చె సరి వారలతో!

మహానీయ దశముల మారు రూపముగ
బ్రహ్మ డేవియై బరగుచు నుండె!

ఆ మహాదేవుండు నా పరమ శివుడు
ముచలను వీక్షించి మోదంబు నుండె!

ఆ మహా ఘనలను నా యరుంధతిని
సనుదృష్టి దోడత సరసత జూచె!

స్త్రీలు బురు లటంచు చిత్తబు నందు
భేద భావముతోడ వాడింప బోరు!

సాధు సత్పురుషుల సరసమగు దృష్టి
ఘనతరంబుగ నుండు గమనీయ గతుల!

ఆ యరుంధతి గాంచి యా త్రిలోచనుడు
భార్యయం దాపక్తి బహుతరం బాయె!

ధర్మ కార్యము ను తగ నాచరింప
బ్రతివతలగు సతుల్ బహు సహాయులు!

ఆ పరమేశ్వరుం డా జగదురుష!

ధర్మాచరణమున తనమచి యుండు

పార్వతీ దేవికి ప్రణయ భావమున

స్థాపము గల్పింప సంతసం బంది!

మఱి జీనింతునని మదనుండు దలచి

యూరబ నొందెను సుచ్చాసమునను!

పూర్వాపరాధముం బొందిన భీతి

గలిగిన గలతను గ్రమముగా విడిచె!

సాంగము వేదముల్ జదివిన యట్టి

యా మహామనులంత నవధులు లేని!

హర్ష మాండము! నాలోక గురుని
బూజి చి యిట్లు బొలుపుగా ననిరి!
ఓహో! మహా దేవి! ఓ పరంజ్యోతి!
నినుజూడ నొదివె మోక్షభర్త ధర్మములు!
వేదమల్ సయచాన జపవిన యిట్టి
లగ్నిహోత్రము విధి నాచరించుటను!
తపియించి జేసిన తపముల గలుగు
ఫలమున్నియు గూడ బ్రాప్తించె మాకు!

జగముల రక్షించు జాదీశ్వరుడవు!
అట్టి నీ చేతే ము సేరుచు చుచిని!
స్మరియింపబడినాము సుఖలుర మయ్య!
మావంటి ధన్యులు మహియందు గలరె?

ఎనరి యాత్మ నసితంబు వింపుగా నీవు
అట్టివాడే పూజ్యుడతిడె సత్కృతుడు!
వేదకారణుడవు! విజ్ఞాన కేంద్ర
మట్టి నీ ముసున మిసలెడివారి!
పూజ్యులను వేరె జెప్పగా నే?
పూజ్యుత్ములని వేరె దెలుపగా నే?

చంద్ర సూర్యుల కంటె జారు సుందరము
సన్నతి స్థామున నున్నాము స్వామి!
అది సత్త్వ! మది నిజ! మాత్మేశ విజయము!
నీవు బిల్బుటచేతి నిజముగా మేము!
చంద్ర సూర్యుల కంటె జరితార్థ మొంది
అత్యున్నతి స్థితి నందితిమి దేవి!

నీ గౌరవము చేత నిఖిల లోకేశ!
మా యాత్మలను మేము మర్యాదలొప్ప!
గౌరవంబున జూచి గర్విమవి కేశ
బొంగుచు నున్నాము భూతేశ విజయము!
ఉత్తముల్ గీర్తింప నొప్పు నాదరణ
తనా గుణముల యందు దీని విశ్వాస!
మదయమందును గదా యర్వి జీవులు!
నత్కృత్తులైతిమి! సౌభాగ్య గరిమ!

ఓ శివ! పరమేశ! ఓ విశ్వరూప!
స్మరియింపగా నీవు జరియించి నట్టి!
ప్రీతి సంతనములు క్రేమ పుల్కలను
నీకు దేవుము స్వామి! నిండారు మదిని!
అంతరాత్మవు నీవు! నిఖిల జీవులకు!
మా హృదభావముల్ మర్మముల్ దెలియు!
అందుకే దెలుపము! నాశ్మేష! నికు!
తెలిసిన విషయముల్ దెలుపంగ నే?

కనులకు నిబముగా గానబడుచున్న!
కాని నిన్నెఱుగము నిల్కాణరూప!
బుద్ధి యాలొచన బోధకున్ రావు!
అన్యరూపము దెల్ప మాదిరంబువను!

నీతత్త్వ రూపంబు నిఖిల మటుచు
కనబడుచున్న యీ కమనీయమూర్తి!
సృష్టి సంచారి స్థితి చిత్రిములందు
నే చిత్రమో మాకు సింపుగా జూపు!

హర హరి బ్రహ్మల యమల రూపముల
ఏ రూపమో మాకు నింపుగా దెలుపు!

ఓ సకల లోకేశ! ఓ మహా దేవ!
నిజరూప మిది యని రూఢిగా దెలుప!
అదిశేషునికైన యలవియే గాదు!
అడిగిన యాప్తశ్చ యటులుండనిమ్ము!
తలపగా వచ్చిన తపసుల మయ్య!
ఆజ్ఞ నేయుము వేగ నాచరింపగను!

అంతట నా భవుం డః రియా ఋషుల
మాళిగత జన్మదుని మంద్రకాంతులను!
దంతరుచి కాంతుల దగ స్థిబిబి
బ్రహ్మతరం బిచ్చే బ్రవిమల భావ!

మూలార! ఘోరార! వినుడు నా మాట!
నేజేయు బహున్ని నేర్పుతో జూడ!
స్వాగ్రముల్ గానంచు సంతత దెలియు!
వివర్తింప బనియోమి నిట్టి సంగతులు?
అప్తమూర్తు తోడ నైతి నీ మూర్తి
ననుచు సూచించితి యబ్బురం బే?

దాహాన దపియించి దైన్యంబుతోడ
వర్షధారలకునై వరుణుని కొఱకు
చాతికింబుల మాడ్కి సరసత నేను!
యాచింప బడితిని యా దేవతలను!
సంతాపమును నేను సరగున బొంద
రక్కసు బాధల రయమునం బాయ!

అందుచే నే నిపు డా సురల్ జేయు
ప్రార్థన మన్నించి బరగ రక్షింప!
సంతాన ప్రాప్తికై సత్పుత్రు బడయ
యజ్ఞము జేయంగ యత్నించు ద్విజాడు!
అగ్ని సుత్యాదించ యుణిని యరసి
సంగ్రహించెడి రీతి సరగున నేను!
వీరుని ధీరుని విక్రమోపేష!
బొందగా బార్యతి సంద గోరెదను!

అందుచే మీ రిపు డరిగి హిమవంతు
గన్య నిమ్మంచును గడగుడు యమగ!
ఎందుకు? నేలన? యట్టి మీనంటి
సజ్జనుల్ గూర్చిన సంగతులెపుడ!
విఘటనములు గావు వికృతి గాదు!
గావున నిష్కడు గడగు డా పనికి!

దివిజుల రక్షింప దేన కార్యమున
యుపకారమును జేయ నుద్వక్తు నైతి!
జ్ఞాతుండును స్థిరుం డుత్తముం డైన
భువన వాహకుడైన భూర బాహుడైన
యా హిమవంతుచే నెరు సరబంధ
మతి యత్త మెంబని యాత్మను దలచి!
ఈ శుభకార్యంబు :ంపుగా జేయ!
దగుదురు మీఁని దలచితి మిమ్ము!

ఆ పర్యతేశ్వరు నాహిమవంతు
గన్యను నడుగంగ గాంక్షతో నిలుల!

బలుకగా జెప్పంగ బయ్యును లేదు!
సాధు సజ్జనులగు దావసులు మీరు!
మీ చేతనే గదా మేడిని మీది
యాచార శ్లోతుల్ నేరి బెహించె!

అతి పూజ్యురాలైన సతి యరుంధతియు
ఇట్టి కార్యములందు నెంతయో నేర్పు!
చతురత జూపును సాయంబు గొనుడు!
సాధారణమునైన సరసమా నిట్టి
గృహకార్యములయందు గృహిణులే కాద!
ప్రభాధికు దక్షత బరగ జూపుదురు!

కావున ఋషులార గదలుడు వేగ!
హిమవత్సురంబుఁ హిమవంతు కడకు!
ఏగి తద్విషయంబు నింపుగా దెలిపి
కార్యసిద్ధిని బొంది కడు వేగ రండు!
ఎదురు జూచుచునుందు నీ మహా కోశి
నదియొడ్డు గలియుడు నయముగా నన్ను!

అని యిటు బలుకంగ నా మహాశివుడు!
యోగులలో నాద్య యోగివర్ణుండు!
ఐన యా పరమేశు డటు వివాహంబు
నొందగా జూపెడి చందముఁ జూచి!

భార్య లున్నందుకు బహు లజ్జ నొదిలి
సప్తరి గణము దా సంతోష మొందె!

‘అటులే!’ ‘చుంచీ’దం చా మహాఋషులు
శివునాజ్ఞ నైకొని శీఘ్రంబు జనిరి!

ఆ మహాశివుడును నటానుండి కదిలి
తాను జెప్పిన బూర్వ తగు స్థంబునకు
మునులను గలియంగ ముదమున దాను
కోశీ సదీయొడ్డు కూరిమి నుండె!

ఆ బ్రహ్మ పుత్రులు నాయోగి వరులు
బరను హర్ష ముతోడ బటు మనోగమన!
మాకాశమున జేరి యా హిమశగరి
యోషధీ కన్దమున నొప్పుగా దిగిరి!

వసు సంపదలకును వాలాయమై
యలకాపురిని దెచ్చి యట నిల్పినట్లు!
స్వర్గాతిరి క్రమా జనముల నిల్పు
నుపని కేశితి మట్లు నుండెనో యన!
ఆ యోషధీపురం బతి మనోహరము!
ఆ పురంబున కేగి రా మహామునులు!

ప్రపహించు గంగ యట బరుగులం దీయ
బ్రాహ్మణముల మధ్య బరగ యోషధులు!
రత్నాల గోడలు రాజిల్లు చుండు!
బ్రాహ్మణముల జూడ బహు జక్కదనము!
ఆ యోషధీపురం బతి మనోహరము!
ఆ పురంబున కేగి రా మహామునులు!

అచటి యేనుంగులు సచటి సింహముల
భయములు లేకను ప్రబలుచు నుండు!
అచటి యశ్వంకులు సందాలు చిందు
వానికి యని సాటి వర్ణంబు దరమె?

యక్షులు కింవరు లచ టుండు జనులు
వనదేవతలు స్త్రీలు నొప్పగా నచట !
ఆ యోవధీపురం బతి మనోహరము !
ఆ పురంబున కేగి రా మహామునులు !

మేఘాలవతిగును మెఱయు మేకలును !
మేడల ధ్వనియించు మేలెన ధ్వజులు !
ఆ ధ్వనినిపించు నంబరవీధి
మబ్బల యుటుముని మద భ్రమ మునుగు
అరసి జూడగి వాని హస్తతాడనల
మురజ స్వనాని మద్దుగా దోచు !
ఆ యశోవధీ పుర మతి మనోహరము !
ఆ పురంబున కేగి రా మహామునులు !

అచటి కల్పద్రుమము లతి సుందరములు
కదిలెడి శౌఖిల కేశకంబు మణులు !
వీతాంబరంబుల బ్రమముగా దాల్చి !
యాచకులకు నివ్వ యారాట బడును !
అట్టి కొమ్మల నుండు నా సప్త్రాశులు !
ఎత్తిన జెండాల నింపులు జిందు !
అట్టి యోవధీపురం బతి మనోహరము !
ఆ పురంబున కేగి రా సప్తముఖులు !

స్ఫటిక హర్ష్యముండు పానభూమును
సక్షిప్త మాలల రమ్య రూపములు !
ముత్యాల హారాల మద్దు నొలుకు
పూదండల వలె బొలుపుల జిందు !

అట్టి యోషధిపురం బతి మనోహరము !
ఆ పురంబున కేగి రా మహామునులు !

నల్లరి మబ్బులా నలుదిశ లందు
గ్రమ్మివచ్చితికిని గమనీయమైన !
ఓషధుల్ జ్యోతులై యొప్పురుచుండ
పయనించుచుందురు పరవశ ముండ !
ఆభిసారికలు దను యుగాల బ్రయుల
యంకాల జేసుదు రానంద మొప్ప !
గావరు । కద ! దారి కటిక జీకలుల !
అట్టి పురమున కేగి రా మహామునులు !

వయసు వాడేదంచు వరుస బ్రశ్నింప
యావనమే వాద్దు ! అని జెప్పవచ్చు !
అంతకు దెవడన్న యరసి బ్రశ్నింప
ఆ పుచ్చ బాణుడే ! యని దెప్పవచ్చు !
దీర్ఘ నిద్దురలట దీర్ఘచూడవుగా !
రతఖేది ముత్పన్నంమ్య నిద్దురయే !
సుఖము ఆనందము, సుందరత్వములె
విశ్మయ లటలేవు కేదనల్ తేవు !
అట్టి యోషధిపురం బతి మనోహరము
ఆ పురంబున కేగి రా మహామునులు !

కోపించు వారట గోరినం లేరు !
యాచించు వారట నరయగా రారు !
కనిపింతు కాని యట గమనీయ గతుల
ప్రేయసీ ప్రయులట ప్రేమలీలలను !

కోపింతు యాదింతు గూడి ప్రేమాను
తాగాల భానాల రియ్య లీలను !
అట్టి యోషధిసారం బతి నునోహరము
ఆ పురంబున కేగి రా నప్తములు !

ఆ పురి వెలుపల నతి రమ్యమైన
గంధమాదనమును గల దొక్క కొండ !
ఉద్వాసమును గల దూహింకరాని
గల్పితరు ఛాయల గంధర్వ లచలు !
నిదురించు చుండురు నిర్మల సుఖము
నకల సుగంధముల్ సరసపుచ్చములు !
విలసిల్లు దరు లయ వేసకు వేలు !
ఆ పురంబున కేగి రా నప్తములు !

ఆ దివ్యమును లంత నా హైమపురము
అంద చందమున నలరు సౌఖ్యములు !
చూడ స్వర్గముకంటె జోడ్యముం చలరి
యందుండి మునులకు నభిమతం బొదవె !

చిత్తర్వులో నున్న చిత్రంబు బగిది
అగ్నిహోత్రములుగా నెలరు నా మునులు !
జటలతో గూడుక జ్వజ్వల్యమాన
ద్వారపాలకు లంత లీల బైకెత్తి !
చూడగా జోడ్యము సురమును లంత
హిమవంతు సదృశమున నింపుగా దిగిరి !

ఆకాశ మందున యా మహామునులు
వృద్ధాను రూపము నొప్పగా జనుట !

నీటిలో దొలుకాడు నీరజమిత్ర
 గమి వోలె నుండిరి కవనీయ శోధ !
 ఆ ముని సంఘంబు నరసి గిరిమాళి
 పూజాప సర్పింప బొలపుగా మురుల !
 అర్ఘ్య పాద్యములను విరియు బూర్ణును !
 గైకొని యెసురేగె కాంతతో గూడ !
 బరువైన పాదాల బరువుతో తొణికి
 భూమాత పుల్కల బొల్పులం జిడ !
 గైరింబు లనెటి గడు యెట్టి బెరవు
 లన్నతమై యిట్టి యరు శరీరమున !
 దేవదాసువులను దిశలను సాగు
 బాహువుల్ తోడుత బరగ శిలవంటి !
 వక్షస్థము తోడ వాలాయముగను
 హిమవంతు డని దోచు నెవ్వారి కై న
 అంత నా గిరిరాజు నామహామనుల
 అర్ఘ్యపాద్యములచే నెరి బూజించి !
 పంప పూత సవిత్ర బ్రహ్మపుత్రులను
 చారి జూపుచు ముందు దరిగొని నడిచి !
 శుద్ధాంత పురమున శోభిల్ల మునుల
 దోకొని పోయెగా దుఃకింప భక్తి !
 భూధరేశ్వరుడంత బొలుపుగా ముఖుల
 శ్రేతాసనము లందు వినుల దర్శన !
 ఆసీయను జేసి యతడును గూడ !
 నుచి తాసనము నందు నొప్పుగా నుండి !

అంజలి తోడత నభివందనముల

నిటుల దా పలికెను నింపుగా నతడు!

మేఘోదయములేని మేల్మీ నర్మముగ

బూవులు లేకుండ బొడమిం ఫలము!

రీతిగా నున్నది యతి చిత్రగతిని

యూహింప బడని మీ యొసరు దర్శనము!

అతులిత లాభమై యలరార గలదు!

నే ధన్యు నైతిని నిండు భాగ్యముల

మీ యనగ్రహమున మీ నిండు దయను

అజ్ఞాని నైన నే నధికు నైనట్ల!

ఇనుమున నైన నే హేమ మైపట్లు!

భువినుండి బైకెగసి దివినుండి నట్లు!

మీ దర్శనమునంది మిగుల హర్షమున

భావించు చున్నాను బరగ నాయాత్మ!

ఈనాటి నుండి నే నింక నీ భువిని

బరచు బవ్వితుగా బరగి నిర్మిలుదు!

అఖిల జీవులను నాత్మోపాధి

బొందగా ఫలితముల నందించు వాడ!

తమనంటి వారెబ దగ వసించుదురా!

అదె పవిత్రక్షేత్ర మందురు గాద!

ఓ మహా ద్విజులార యొప్పుగా వినుడు!

తలమీద గంగవడి తగ ప్రవహింప!

పాననంబైన మీ పాదోదకముల

నీ రెంటిచే నేను నిల పవ్వితుడను!

పరిశుద్ధు పని మది భావన జేసి
ఆనందమును బొంది యలరారు చుంటి!

ఓ తపోధనులార! ఓ ఋషులార!
స్థానర జంగమ సరస జేహంబు!
ద్వీవిధ రూపంబైన నేపల నలన
ధన్యంక నైతిని! దగ మీను గృహను!
పాదవిశ్వాసమున, బసిగొను చేతి!
రెండు విధముల దయను మెండు బొందితిని!

భవ్య తేజస్కులౌ బరగ మీ గృహను
దయను లన్నియు మాసె విలులుండ నైతి!
రాజన మొక్కటి రాజుల్ల కేమి?
కటిక జీకటి మది కమనీ నుచుయ్యె!
కూర్య దర్శనమున సురుచిరం బైన
కాంతులు వెల్లిపలు గలిగె సంతసము!

చిక్కుల తుది చాక దీర్ఘమై యున్న
లవయవంబుల తోడ నలరారుచున్న!
మీ యుగ్రహమున మీ రాక వలన
గలుగు సంతసమును నిలువరింపగను!
ఈ నా శరీరము నీయంగములును
జాలపు ననిపించె సరసత మీర!

నిస్సృహులరు మీరు నిర్జీతేంద్రియులు!
నే జేయు పని మీకు నిజముగా లేదు!
ననియున్నచో నది బ్రభవించు వేగ
విన్నవింపుడు దయను వేగ జేయుదును!

మీరాక వలనను మీ దర్శనమున!
నను బవిత్రుని జేయ నని మది దత్తు!

కోర్కె లేకున్నచు గూఢిని మదిని
ఒకపని జేయంగ నొప్పుగా మీరు!
అజ్ఞాపనము జేసి యాదరించెయ్యుచు
నను ధన్యు జేయుడు నాదు బ్రాహ్మణను!
నేనకు లెనేవించు వారిపుడును
యాజ్ఞల దయనుగా యలరి భావింతు!

ఓ మహాఘోషలార! ఓ మహా మునులు!
ఈ నేవగుం డిదె! యిదిగో! నా భార్య!
కుల జీవితం బై న కొమరిత యిదిగో!
యెవరిచే నేపని వివరింపు డయ్య!
మణులు బంగారము మాణిక్యములును
బాహ్య వస్తువులను బనిలేదు జెప్ప!

ఇటుల నా మునులకు నా గిరిరాజు
బలికిన బలుకులు బరగ గుహలందు!
ప్రతిశబ్దములజేత బ్రతిధ్వని జేసె!
మఱి బల్కిన యల్ల మాత్రోక్తె ధ్వనుల!

అంతట యా ఋషులు సోరి సంతనము
కావన పురాణముల కమ్మని కథలు!
విప్పి జెప్పటయందు విఖ్యాతుడైన
యా యాగిసు బ్బా నాదేశ మొసగ!
అతడును హిమచాతు నాదరం బొంగ
నిటుల బల్క దొడంగె జలుల్తో తోడ!

నీవు జెప్పిన దంత నిజముగా సత్య
మింతికంటెను గూత నీగల నధిక!
శిఖరంబులకు వోలె జివ్వల సంబు
నన్నతంబే కా దుదారంబు గూడ!

స్థానరాత్మకు నిన్న సర్వవ్యాపకుడు!
ఋణుతో బోలురు విమల భావమున!
అటుల బెద్దలు జెప్ప నర్హమే యగును!
నకల చరాచర సర్వ జీవులకు
స్థావర జంగమ నకల భూతముల
కునికీబట్టవు గదా! యదరంబు నీడు!

ఆ రసాతల మూల మందున నుండి
యవనిని మోసెడి యతిఃకు వీవె!
అటుల నీ వా భూమి యటు మోయకున్న
తామర తూడ్లతో తెగ వృద్ధువైన!
పడగల శేషుండు భరియించు నెట్లు?
భూభారకడ వీవు భూరి బల తేజ!

అలలతో తెరలతో సందాలు జిండు
నదులెన్నో నీనుండి కదులు సంబుధికి!
పరిశుద్ధుల నైన బావసం బైన
కీర్తి పతాకముల్ వర్తిల్లి జగము!
పుణ్యసంతులు జేయు భూక్రడనెల్ల!
సారవంతములగు నకల భూములును!

ఆ మహా విష్ణువు నలరు బాదము!
బ్రభవ మొదగ గంగ బ్రజలచే జగతి!

శ్లాఘింప బడినదో సరసమా రీతి!
మఱి రెండవసారి దొంగి నీ శిష్యులు!
మహనీయ పుణ్యత మాన్యత నొందె
దివిగంగ దిగివచ్చె భువికి నీ చేతి!

అడ్డముండికిం సరయ మీదికిని
వ్యాకత్యము నొంది నర్థింగ విష్ణు!
హరి క్రివిక్రమునిగా యరె యా నాడు
బలిని పంచించుటకు బరగ గైకొనెను!
నీ కన్న నో నిది సత్య శాశ్వతము
స్వాభావికంబును సర్వ సిద్ధమును!

యజ్ఞ యాగములందు యజ్ఞ బోక్తృగ
స్థానముం గైకొన్న సత్కీర్తి వీవు!
ఇట్టి గౌరవమిది యింపుగా మేరు
బంగారు శిఖరంబు బహు మాన్యతలను!
వ్యర్థంబుగా జేసి వాని కెక్కితివి!
బర్హత రాజుగా బ్రఖ్యాతి నలిచె!

కాశిన్య మంతయు కఠినమా శిలల
దాచిపెట్టిన యట్టి ధర్మవీరుడవు!
సాధు సత్పురుషుల సదయని నొందు
భక్తి నమ్ముడ వీవు! రక్తి శీలుడవు!

ఆగమసంబును నడిగితి విభుడు
విషము! నా కార్యంబు విశవీకరితు!
కార్మ విర్వహణంబు కథ యంత నీది
ఉపదేశముల వల్ల యన్నతనందైన

కల్యాణ బోధల కాగల కుని
నొక యుగ మగుదుము నొప్పగా మేము!

అణిమాది గుణముల పరిస వాడు
నితర దేవతలను నితర పూరుషు!
పొంద శక్యముగాని బొలువారు పట్టి
యాశ్వర శబ్దము నిలదాల్చు వాడు!
బాలచంద్రుని దల భరించువాడు
అట్టి వాడెవరన యా మహా శివుడు!

ఈ మహా విశ్వమునీ మహాశృద్ధి!
జగతి రథంబున, జైతన్య రీతి!
ఆప్త మూర్తులను యస్తాశ్వములను
నడిపించువాడెందో! నవిశక్తి తోడు!
బాలచంద్రుని దల భరించువాడు!
అట్టి వాడెవరన నా మహాశివుడు!

ఆధ్యాత్మ వేత్తలు యెలరి దేహమున
యున్నట్టి వాని యూహను వెదకి
విద్వాంసు లెవ్వని విముల కదనంద
జన్మరహితంబని జాటి జెక్కడరొ!
బాలచంద్రుని దల భరించువాడు
అట్టి వాడెవరన నా మహాశివుడు!

నకల లోకంబులకు నాక్షి భూతుండు
అడిగిన నరముల నందించువాడు!
మా నోట తన గోర్కె మాధురిం బలుక
యంపినా డిదె మమ్ము నా మహేశ్వరుడు

నీకూతు బావ్సతిని నిజ సతిం గాగ
యాచించుచున్నాడు యెళు భూతపతి!

ఉత్తమ పలుకునకు సుత్తమార్థముగ
నీకూతు శివునకు నీటు పెద్దింప!
అర్హమా గావున సతినికి సెమ్ము!
జగతిలో దండ్రులు సామాన్యముగను!
సద్భర్త కీబడు సత్పుత్రి గూర్చి
శోకింబు గూర్చును శోభలం గూర్చు!

సానర జంగమ సకల భూతములు!
తల్లిగా నీ కూతు దగ భక్తిభావ!
ముత్యోడ నంజలుల బూజుపగలరు!
అతండు దండ్రుడ! యెళు జీవులకు
శివరాణి యైసచో నృప్తి సర్వమను
తల్లిగా భవింతు దంగని భక్తి!

ఇంద్రుడాది దేవతల్ నింపుగా మనులు
అచంద్ర మాళికి సతిభక్తి, మొక్కి!
పార్వతి చరణముల్ బ్రహ్మిల్లి రక్తి!
గౌరవించును గాత! కలకాలములును!

ఉచ పెద్ది కూతుగా! నొప్పగా నీవు!
దాతవు! యాచించు బాత్రులు మేము!
ఆ యహా శివునకు నందమా నరుడు!
నిది చాల! నీ కుల మింపు బెంపొంద!
అతిశయించును కీర్తి యెళు లోకములు!
ఏమి నీ భాగ్యంబు! నెట్టి సత్కీర్తి!

సకల లోకములచే నంస్తుతు లందు
సర్వలోకములకు సాక్షి భూతుండ!
ఆ మహాదేవున కా లోక గురున
కగుము గురుండవు సకలశయంబుగను!
కూతు నిచ్చుటచేత గూర్చి దాతవునై
శాశ్వత సత్కీర్తి సమకూరు గాత!

ఆ దేవ ముని యల్లు నలరి బంకుగను!
తండ్రి బ్రక్కన నిల్చి తరుణి యాగిరిజ!
సిగ్గుచే దఃపంచి సింగార మొలుక!
కమలపత్రములను గణుతింప సాగె!

ఆ యాగిరిను బల్కు నాగిరి రాజు
మదిలోని దనగోర్కె మమత సిద్ధింప!
సంతోష మొదెరు సఖియ మోమరసె!
సచిత్రమా సుతర్వు నొంకగా గోరి!
కన్యల విషయమై కాంతల సడిగి
యొనరింతు గద పనల్ నొప్పగా జగతి!

ఆ మహాపత్నినత యా మేనకయును
భర్త యభీష్టంబు బరగ దా నెఱిగి!
అట్టి కార్యంబును నలరి జేయగను!
తన యభీష్టము దెల్పె! త్వయా మేన!
పత్నినతలగు స్త్రీలు భర్తృ కాంక్షను
సనుసరింతురు గాని యడ్డు నివ్వరుగా!

అంతట హిమనంతు డా మహర్షుకు
బ్రత్యుత్తరంబీయ బరగంగ దలచి!

మంగళాలంకృత మహిత తనపుత్రి!
కరముల గ్రహియించె గమనీయ శోభ!

అంతట గిరిరాజు పలరె బ్రతినను
'రమ్మ బిడ్డా! రమ్మ! రాగాల కూన!
నీ మది గోరిక నెఱచేరెనమ్మ!
బిడ్డగా నర్పింతు. బ్రీతిగా భవున!
అరించు వారిదె! యీ మహా మునులు!
నిచ్చువాడను నేను నింపుగా శివుకు!
నిన్ను గన్నందుకు నీ నల్ల నేల
గృహపేధి ఫలమును కీర్తి బొందితిని!

అని బల్కి తన గూతు పెరిగో మునుల
నందలి ఘటియించి యగ్ని నిల్లయె!
ఇదె ! ఇదె! శివరాణి! సంపుగా మీకు
నందనంబులు జేయు నధువును గనెడు!

అంతట నా మునులు నా మహీధరుని
మాటల మగ్గులె మది సంతపించి!
ఆనంద వాహిని యాల దేలుచును
ఆశీస్సు లొసగి యాయుమ కవుడు!

ఆ లోక కల్యాణి యా ఋషుల కవుడు
ఆదర ప్రణామముల్ పలరెచు నుండ!
బంగారు కమ్మల శృంగార మొప్పు
సిగ్గుచే తడబడు జిన్నారి కవుడు!
ఆ వశిష్ఠుని భార్య యా యరుంధతియు
అంకిముం గైకొని యందాలు జొందె!

కూతునందలి బ్రేమ కోటి వెలునలై
 యశు ముఖయై నట్టి యా మేన పుకు!
 ఆ యరుంధతి దేవి య రి యోదార్చ
 నవతులు లేనట్టి సౌఖ్య జీవితము!
 నీకూతు కబ్బులు నీ యల్లు డగురు
 మృత్యుంజయుడును నత్తులై ముండు
 లోకములు బాలించు లోకేశు డితడు
 యని జెప్పి యోదార్చ నా గిరి పతిని!
 అంతట హినువంతు డా జటాధరుల
 బెడ్డి మువ్వూర్తముం బ్రీతితో నడుగ
 నాలవ దినమున నయముగా బెడ్డి!
 యనుచు బలుకుచు వెలి రా నక్షయులు!
 ఆ హినువంతుని యాజ్ఞ గైకొంచు!
 యబనుండి వెడలిరి యా శివుని కడను!
 కార్యసిద్ధి యుంచు గల్గొన మనుచు
 బలికిరి శివునితో భారవ తోడ!
 అటుమీద బరకేశు నాజ్ఞ గైకొనుచు
 నాకాశమునకు వే నరిగిరి ఋషులు!
 అంతట బగుపతి యా మూడు దినము
 లతి గవ్వమాన గడిపె యాశైల పుత్రి!
 ప్రేమచే మనసంత కమిలిన రీతి!
 ఏ కారణముజేత నిట్టి వారలునా
 శృంగార భావములు బొంగి యిట్లును!
 సామాన్య మానవుల నంగ తెట్లుండ?

వష్టాశ్వాసము సమాప్తము

శ్రీ గిరిజా కళ్యాణము

సప్తమాశ్వాసము

పార్వతీదేవి కరిణయము

అంతట గిరిరాజు నా మహీశరుడు
శుక్ల కక్షమునందు సుందరంబైన!
జామిత్ర శుద్ధిగల సరసలగ్నమున
సుత బెడ్ల జేయగ శుభమహూర్తమున!
బంధుమిత్రులతోడ బరిఁచు లలర
పాణిగివాణ దీక్ష బరగ గైకొనెయె!

ఆ గిరి రాజునం దభిమాన వశత
యాగిరి పుత్రీయు దమరాగమునను!
ఆపురి యందు న నఖిల స్త్రీ జనము
పెండ్లి కార్యము లందు ప్రీతి బాల్గొనిరి!
అంతఃపుర బును నఖిల పురంబు
నొక్కటై పోయెగా జక్కటి బనుల!

మందార కుసుమాలు నందాలు చింద!
జల్లిన మార్గాలు సౌందర్య గరిమ!
కట్టిన జెండాలు బట్ట నస్త్రముల
రంగురంగుల తోడ రమణీయ రుచుల!
కనకతోరణముల కాంతులు వెలయు
నాపురి యవ్వాడొప్పె సదె స్వర్గమనగ!

ఆ హిమవంతుని కా మేనకకును
నెందతో బుత్తులు నెఱిమి యుండియును

పాణిగ్రహణవేళ బరిణయ వేళ
 యాసన్నమగు నెంత నా దంపతులకు
 పార్వతిపై ప్రేమ పండిల్లు వేసె
 ఉచ్చాస నిశ్వాస లొవ్వగా నయ్యె!
 చిరకాలమున గన్న స్నేహితు నట్లు
 మఱల జీవించిన మమత నుప్పొంగు
 ఒక క్షణ మైనను ఎదిలి యుండురుగా!
 ఒక నిమిషమైన యోర్వజాలరుగా!

ఆ హిమ వంతుని యాత్మబంధువులు
 వేలుగా నున్నను వేడుకం గిది!
 నెత్తుక దిండురు హత్తుకొని హృదయ
 ముద్దులు నేతురు మురిపెంబు మీర!
 సగమిద సగదొడ్డి నయగారమునను
 ఆశీస్సు లిత్తురు నమృత వాక్కులను!

ఉదయ ముహూర్తంబు నొవ్వగా మిత్రు
 డధిదేవతగనండు యా శుభవేళ!
 శశిలాంఘనుని గూడి చంద్రికల్ వెలుగు
 ఉత్తరా నక్షత్ర మొప్పు దినమందు!
 పక్షిపుత్ర వతులంత బంధుస్త్రిలెంత
 పేరటాండండలు బేరిమి గూడి!
 పరమ కల్నాణిని బార్వతి నపుడ!
 బెండ్లి గూతుర జేయ బ్రీతి బూనుకొని!
 తెల్లనగింజలు దీరు పాపలను
 దూర్వా ప్రవాళింబు దోబూచులాడ!

అతిశయ శోభలు సందాలు జింద
వెలిబట్టు జీను వేది ధరించి!
క్షత్రయాచారమా శరము జే బట్టి
అభ్యంగస్నానాని కఠిన వే వేడలె!
స్నానగృహంబునకు సాందర్య మొప్పె!
చంద్రకాంతుల వెల్లు సాంద్ర రాత్రి వలె!

అట్టి దీక్షావిధి యా శైల బా! !
యూరి బాణంబును హస్తముం బట్ట!
బహుళాసనాన భాను కాంతులను
సంపర్కమును బొంది సరసత్వమునను!
ఉదయించు చంద్రుని యుద్ధిష్ఠలేఖ
చారునందరతను సాందర్య మొప్పె!

లోద్ర షష్ఠాడులచే లోలత జింద
నలుగుల నిడి రంత నాతి నెమ్మేస!
గంధ ద్రవ్యములచే గమనీయ ముగను
బై పూత దీప్తిరి బరిమళ మెనగ!
స్నాన యోగ్యంబగు సర్వకౌత వలువ!
ధరియింప జేసిరి తరుణి బావ్యతి!
స్నాన గృహంబునకు సరసతి జింద
గొనిపోయి రంతట కోమలాంబులను!

మత్స్యలు దాపిన ముద్దుల నొలుకు
వై ధూర్య శిలయండు వై భవ మొప్ప!
గూర్చుండ జేసిరి కూర్మి నా గిరిజ
మంగళ ధూర్యముల్ మూర్ఛోగు చుండ!

బంగారు కలశాల రంగారు చున్న
పూలనలిలముల బుణ్ణ తీర్థముల
పెద్దకూతును జేయ బేర్పిత్రో నపుడు
జలకి మాడించిరి జలజాతు లవుడు!

మంగళ స్నానముల మాధుర్య మొలుక
నిర్మలినాంగియై శిశిరపుష్ప!
ధౌత వస్త్రంబును దనవున నాలె
బర్జన స్పృష్టిచే బరగ భూమాతి!
రెల్లబూవులతోడ జల్లుగా విరియు
పసుధలా నొప్పారె వంద యందాల!

అంతట ముత్యదు లిరి పావ్వాతిని
హృదయాని కిత్తుకొని పాదవి నే తెరల!
స్నానగృహము నుండి నెలనత నపుడు
మణులచే దావిన మహనీయమైన
నాలుగు స్తంభాల ననసొంపు లొలుకు
కాతుక వేదకి కడుకు గొనిపోయి
గూర్చుండ జేసిరి గూర్మి నా గిరిజ
బొట్ట కాలుక ఓద్ద బూకొని రవుడు!

ఆ ప్రదేశము నందు నట్టి పావ్వాతిని
తూర్పు దిక్కునగాగ గూర్చుండ జేసి!
ఆ యును యందాలు నా శోధజావి
నివ్వెన బోయిరి నెలత లందఱును!
కాలుక కుంకుమల కిస్తూరి నగలు
బ్రక్కనే యున్నను నక్కజంబుగను!

గిరిజపై దృష్టి గేంద్రీకరించి
ఒక క్షణం శాగిరి యొయ్యారముగను!

సాంబ్రాణి గుగ్గిల సగన ద్రవ్యముల
తడి కురు లార్చిరి తరుణులు సంత!
కేశపాశము గూర్చి యీశున కింపు
గూర్చు విధంబున గూర్చి పుష్పములు!
దూర్వా చిగుళ్ళ మధూక బుష్పముల
మాలను దురిమిరి మహిత గురులందు!

తెల్లనగు నగురుల దీర్చి మైపూత
సైరంద్రు లపుడు వేసిన రీతిగను!
గోరొచనా శత్రు కూర్మి శిల్పముల
ఉమ మేఃపై వ్రాసె నయ్యార మొప్ప!
చక్రవాకంబుల పై కితంబుగను!
నాకాశ గంగవలె నాయుమ మేను!
చిత్రశాలకు వోలె శిల్పాలయముగ
కాంతుల శోభిల్లె గలిక దేహంబు!

భ్రమరములతో నున్న బద్మకాంతులను
మిబ్బుల రేఖలను మాధుర్య మొలుకు!
శశిబింబ సౌందర్య చారు సుందరత!
భూషితాలకలతో బురికించు మన్న
గిరిజ ముఖ తేజస్సు క్రిందుగా జేసె
ఉపమాన సాదృశ్య మూహింప లేము!

ఆ దేవి పార్యతి యల కపోలములు
లోద్ర పుష్పాదులతో లోలత్వ మొలుకు

తెలనై యున్న యా తమ్మిపూరేకు
పసుపు కాంతులతోడ బంగారు శోభ!
గోలోచనముతోడ గూర్చిన వన్నె
కర్ణముల నుంచిన కాంతులు జిందు!
యవప్రరోహంబట యందాలు వెలయ!
సంధ్య కాంతుల వలె సరసత నొప్పి!
చూపరుల్ దృష్టిని జూటలు గొనగ
నా కట్టుకొనుచుండె నా యుచు మోము!

ఆ యుమ యధరోష్ఠ మా సమయమందు
మైసపు బూతల మాధుర్య మొలికె!
మెఱుగుల జిందుచు మేల్మి బంగారు
కాంతుల నవుడొప్పె కమనీయుముగను!
సౌందర్య ఫలముల సరసతం బొంద
ఆసన్న సమయంబు నాయె నెటంచు!
విడివడు రేఖగా వేయి దీపాలు
వెలిగిన రీతిగా వేడుకం గొలిపె!

రమణీయ శోభల రమ్య కాంతులను
నల్వగల్వల బోలు నాతి కన్నులను!
అందాలు గూర్వగ నతిశయ మొప్ప
యతివలు కాటుక నలరింప లేదు!
కల్యాణ ప్రదమని కాంతలా యుమకు!
కాటుక దిద్దిరి కమనీయ గతుల!

ఆ మహా దేవికి యా గౌరి కవుడు
 బారాణి దీర్చిరి బడతు లందఱును!
 లోక కల్యాణమున లోక రక్షణకు
 శివునితో బాటుగ శివరాణి గూడ!
 ప్రతిన బూనిన యట్లు పాదముల్ జెలగె!
 మంగళ మధురిమల్ మాధుర్య మొప్ప!

అంతట నా గౌరి కాభరణముల
 సొంపులు గూర్చిరి సుదతు లందఱును!
 లలిత మంజుల సుమ లతవోలె నొప్పె!
 రమణీయ సుడుగణ రాత్రిలా దోచె!
 రాజహంసలు గూడు రమ్యమా నదిగ
 లలితభూషణ తోడ లలితాంగి యొప్పె!

సుందరంబై బహు శోభలం జిందు
 దర్శణం బందున దన రూపు గాంచి!
 ఆనంద తాండవ మందె లో లోన
 హరుని రాకకు యుమ యారాట మందె!
 నెలతల కందాలు నిండు శోభలును!
 ప్రేయదర్శనమునెగా బొలుపుల జిందు!

అటుల ప్రసాధన మా యుమ కలర!
 తల్లి మేనక వచ్చి దస్మయ మంది!
 మాంగల్య మంగళ మహిమల నొప్పె
 హరితాలకద్రవ మంగుళు లమర!
 మనశిల బట్టుక మధురిమల్ జిందు
 బిడ్డ నెమ్మొమును బ్రేమతో నెత్తి!

నారదు వచనంబు నాటి నుండియును
తనబిడ్డ గోరిక తనదు గోరికయు!
చిగురుగా ఆకుగా జెన్నోద బూవై
ఫలమౌట గనుగొని బరగ యా మేన!
తన కూతు మోమున దసరిన దీక్ష
పెండ్లి బొట్టును దిద్దె బ్రేమతో నవుడు!

పారిబారి యశ్రువుల్ బొంగారు చుండ
ముద్దుల పట్టికి ముదముగా మేన
పెండ్లి తోరంబును బ్రేమతో నవుడు
నొక చోటునకు గాను నొకచో నమర్చు
దాది తా ప్రేమతో దగ సరిజేయ!
గారాబు పట్టికి గరమందు గట్టె!

సర్వకౌత తెలిపట్టు జీరను గట్టి
చేత దర్పణమును సింగార మొప్ప!
ధరియించినట్టి యా గిరిజ సుందరత
సంధ్య వెల్లుల వోలె నరసత నొప్పె!
జాలుతో దొలుకాడు పాల సొండంబు
తీరము వలె యుమ విరిసె సొంపులను!
పూర్ణచంద్రుని తోడి బుల్కలం జిందు
శారద రాత్రిగా నఖి యుమ్మ యొప్పె!

కర్మోపదేశముం గార్య నిర్వహణ
దక్షుకాలెనట్టి తన్వీ యా మేన!
కులప్రతిష్ఠాభూత కూతు బార్యతిని
గుల దేవతల కెల్ల గూర్చి మ్రొక్కించె!

వరుసగా సతులకు వన్నెల జింద
బాదాభివందన బరగ జేయించె!

పాదాభి వందన బార్వతీ నేయ
యలరి యా సతులంత నాశీర్వదింప!
సంపూర్ణమైన యా సర్వేశు బ్రేమ
పొందగా నందగా బొలతులు వలుక!
సంపూర్ణమైన యా సర్వేశు బ్రేమ
పొందుటే కాదునూ! పొలతి యా హరుని!
అర్థ శరీరంబు నాకమించుటను!
దరుణుల దీవెనం దల్లకిందు వఱచె!

ఆ హిమనంతుడు నా యద్రాజు!
తనదు నుత్సాహంబు దనదు నైశ్వర్య
సంపదన్ దగునట్లు నకలంబు జేసి!
బెండ్లి గూతును జేసి బేర్చి తనవుత్రి!
బంధుజనంబుల బరిజనంబులను!
ఆ వృషభధ్వజుని యా కరమ శివుని
ఆగమనమునకై యలరుచు నుండె!
వీక్షించు చుండెను వేడుక మీర!

ఆ సమయంబున యవురూపముగను
కాంతులు జిందేటి కైలాస మందు!
సందడివడుచున్న సప్త మాతృకలు
ఆ పురశాసను కనురూప మైన!
పెండ్లి ముస్తాబుల బియముగా దెచ్చి
ముందుంచి రప్పడు ముదము తోడుతను!

ఆ బ్రహ్మ మున్నగు నా మాతృశలపై
 గారవముల చేత గౌరీశు డవుడు!
 మంగళప్రదమైన మండనంబులను!
 గరమాచే స్పృశియించె గమనీయముగను!
 ఆ శివు వేషమే యవురూపముగను!
 వరుని వేషంబుగా వన్నెలం జిందె!

అంగరాగం బయ్యె నోరు భస్మంబు
 సిత చంద్రకాంతుల తేజస్సు తొడికె!
 ఆ కపాలంబయ్యె నతిశయింబుగను
 అమల శేఖర మాయె నా మహాశివుకు!
 ఆ గజ చర్మంబె హంసాది చిహ్న
 పసువు పచ్చనిరంగు బంగారు వన్నె
 పెండ్లి దుక్కుమై ప్రీతి నొప్పారె!
 ఆ శివు వేషమే యవురూపముగను
 వరుని వేషంబుగ వన్నెలం జిందె!

ఆ చంద్రమాళికె యా త్రిలోచనుకు
 పసువు కాంతులు జిందు బంగారు వన్నె!
 లలి లలాటమునందు లావణ్యముగను
 నగ్నులు నిండిన యా విలోచనము!
 హస్తాల తిలకమై యుదాలు చిందు
 పెండ్లి బొట్టుగ మారె ప్రియమార నవుడు
 ఆ శివు వేషమే యవురూపముగను!
 వరుని వేషంబుగా వన్నెలు జిందె!

అంగాంగముల యందు నలరి యున్నట్టి
 భుజగేశ్వరుల యొక్క పూత దేహములు!
 రూపాంతరము నొంది రూఢిగా నవుడు!
 హరున కాభాణాలు నాయె నంతటను!
 వికృతి నొందెను గాని విమల దేహములు
 ఫణరత్న శోభలు బరిగ నట్లుండె!
 ఆభవు వేషమే యఫరూపముగన!
 వరుని వేషంబుగా వన్నెలం జిందె!

పట్టపవలున గూడ బల్ల వించుచును
 కిరణ కాంతులు జిదు కీర్తిదాయకుడు!
 బాణ భావము జేతి బంగారు కిశల
 మచ్చ లేనటువంటి మాధుర్య మూర్తి!
 మాళిపై నటియించి మధురిమల్ జిదు
 బాణచంద్రుడె యున్న ప్రభుని కింకే ?
 మఱియొక మణి దేల మాధుర్య మొలుక?
 రత్న మొకటేల యక రంజిల్ల జేయ!
 ఆ శివు వేషమే యఫరూపముగన!
 వరుని వేషంబుగా వన్నెలం జిందె!

అట్టి విధంబున నా యీశ్వరుండు
 తన ప్రభావముచేత దగ బ్రసిద్ధముగ
 తన వేషధారణ నొనరించుకొనుచు
 ఆ స్థితి సంహార యాలయకిర
 ప్రముఖులు దెచ్చిన బలు తేజమైన
 శిష్టంబు నందున గనెను నెమ్మొము!

ఆ మహేశ్వరు డంత నా మహాశివుడు
 నందికేశ్వరు భుజ మందాన బట్టి !
 ఆలంబనంబుగ నటనండి కడలి
 పెద్దపులి చర్మంబు పేర్చి వేయబడి !
 భక్తి విస్మయమై ప్రణమిల్లి యున్న
 కైలాసగిరి వోలె గడునన్నతంబు
 వృషభంబు పై నెక్కి వృషభధ్వజుండు
 గదిలెను బెడ్డికి గడువేడ్క తోడ !

ఆమహాదేవుండు నా కదలగను
 నానప్ర మాతృకల్ యనునరింపగను !
 తను వాహనంబుల దబ్బిబ్బువలన
 యవతంసములు కడి ల్లనాడ !
 అరుణారుణమాలై న యారు మోములను
 శతక్షత కాంతి చాగు సుగరతి !
 అంతరిక్షం బంత సచ్చెర్వు గొలువ
 పద్మాకరము వోలె భాసితై నంత !
 వృషభం పై నెక్కి వృషభధ్వజుండు
 గదిలెను బెడ్డికి గడువేడ్క తోడ !

బంగారు నెల బాలారుణిమలు
 ఆనప్ర మాతృకలను కడల !
 కానస్వరూపమై గడభీతి గొలువు
 గాళి మహాదేవ కడలె వె
 మెలుపుతేగ తోడ మెలి దూకడు
 నీలమేఘము వోలె నిలిచె వారితో !

వృషభవాహనమెక్కి వృషభధ్వజుండు
గదిలెను బెడ్లికి గడువేడ్క తోడ !

అంతట నాశూలి యగ్రభాగమున
బయనించుచున్న యా బ్రహ్మధులు జెగి !
మంగళ తూర్యముల్ మధుర ఘోషముల
దేన విమానముల దీర్ఘమౌ ధ్వజుల !
సురలకు వినిపించె సుస్వరంబుగను
సేవావనకవి య్యె జేరి రండిసుచు !

ఆ మహాదేవుండు సటు వెడలింగ
నకల దేవతలను జూచెంగ వేగ !
స్వప్తచే జేయబడి సకల సందరము
బంగారు గొడుగును బట్టె భానుండు !
అయ్యోత్రతంబు సందాటు తొలుక
మాలి సమీకుంబు మాధుర్య మెనగ
ఉత్తమాంగు నుండి యుత్తేజ మొచ్చ
గంగ బడుచున్నట్లు గుహట్టు చుండె !

గంగయు యమునయు గలకల మాని
సాకార రూపావ సర్వేశు సపుడు !
వింజామరల దాల్చి వేసుక మీర
వీవసాగిరి యంత వేద వేద్యులకు !
జురూపములు మారి జుజాక్షులైన
హంస్రక్షచా సయు టులె యుండినవి !
అట్టి విధంబునన్ యా మహాశివుని
నేవించు చుండిరి చిర నేవికలుగ !

అద్యుక్తౌ ధాతయా యా శరమేషి
 శ్రీవత్సలాంఘరీడు శ్రీమహావిష్ణు!
 జయజయ మంచును జది గీతమలను!
 అగ్నిని హవిస్సుగా నాశివ సహిమ!
 దీపింప జేయగా దేవ మొనర్చు!
 నెదురుగా వచ్చిరి ముదము తో నవుడు!

ఒక మూర్తియే గదా నొక్కగా నెట్టి
 మూడు మూర్తులు నయ్యె మోదంబు జెలగ!
 ప్రభుమానరత్నమిల్ వారి కౌచుంటు
 సామాన్యమే గదా నన్ను తిమిర!
 ఒకసారి బ్రహ్మయా నొకసారి విష్ణు
 నొకసారి రుద్రుడు నొక్క నాద్యుండు!
 జ్యేష్ఠ కనిష్ఠాన్ జన్మై వారు
 దీపించు చుంటురు దేవ బుమిర!

ఇంద్రుని దేవత లింపుగా నవుడు
 శ్రీ లక్షణాంబు శ్రీ వైభవము!
 అధికార చిహ్నము లాచల నంది
 యానందికేశ్వరు నలునన్న జేసి
 ప్రభు దర్శనమొనకై బరిగ యాచింప
 అనందికేశ్వరుం డిటు నీశ్వరుని
 దర్శింప జేయగా దిన్వతిన బొంది
 ప్రాండాలు తోడిను బ్రణమిల్లి రవుడు!
 అటల నా లోకకు నా మహాభక్తుకు
 సఖిల దేవతలను నంజలి ఘటించు!

శిరమును నూగి చి శ్రీ చతుర్ముఖుని!
 పలుకుతో శ్రీహరిం బరగ చిటునవు!
 నా సురనాథు యా శచీ పతిని!
 యాలోక మాత్రము నఖిలదేవతల!
 ఆ పరిమేశరూం డలులు నందఱిని
 బ్రీతి సంభావించె బ్రేమ మీరగును!
 అగ్రభాగమున నా సప్త ఋషులు
 జయ జయ స్వనము జ గీత బాడ!
 చిటునవ్వు శోడత శిశుము న చ
 యీ వివాహ బా వీర యజ్ఞులు!
 ఆయజ్ఞులందు మీ రగున ఋశిజులు
 ముందె జెప్పితి గదా మాదన నీ మాట!
 అని పలుక యా మును లాండ మెంద!
 వెంటనే జనదే చి రతి నేడ్క మీర!

నారద దుంబరులు నందకేశ్వరులు
 విశ్వావసాది కవీణులు నంద!
 త్రిపుర గాధన బాడ దే గీతులతో
 నెక్కరలాడిగా నందాల జిగ!
 తమను వికారమతో నాగన బడవి
 యాశివుడు నిరించె నాకాశంధము!

బంగారు మున్నె బంగ శబ్దమును
 ఘల్లుఘల్లు మ్రో న నందాల!
 కొమ్మొ ప్పొమ్మొ టి నే ఘా
 నెగజిమ్మొ కొ మును వే బా మును!

ఒయ్యార నడకల యోర జూపులను!
నా పరమేశ్వరు నటు మోయుచుండె!

ఆ వృషభేంద్రున కా శివ గృప్తి
ముందుకు నడువగా మోదంబు మీర!
ముకుదారమో యన ముందుకు సడిపె!
ఆ హిమవంతుండు నోరి చాలించు!
ఓషధీశ్వరంబు నొక ముహూర్తమున
జేరెను సంతటం విరిసె పూవాన!

ఆ నీలకంఠుని యందాలు గనగ
నగరోపకంఠాన నయము జనలు!
అలరిగూడిరి గుమి యతిశయం బొప్ప
వరుని యందాలును వరుని నొసె!
ఉత్సాహ సంకులై యన్ముఖులై న
జనులు గన్గొనుచుండె శంకర శంతి!
ఆకాశ మార్గము నంతల నొడలి
భూతంబును జేరె భువి నొకసింప!

బంధుజనంబుల గరిజనంబును
గజబృందముల తోడ గంకిల ధ్వను!
ఆ చంద్ర మాళికి నలు నెరయిన
గిరిచక్రవర్తిని కీర్తి వైభవము!
పూచిన మ్రాను బొయ్య చరియెను
సచ్చుచున్నట్లు లుండె చాలయ గను!

పురద్వారమును దేరగ బూక తోడ
కలకల మనియెడి గంభీ ధ్వన!

ఆ మహాదేవుని యా మహీధరుని
ఉభయ వర్గంబులు ను త్రేడ మెనగ!
మెండుగా బొరలిన రెండు వాహినలు
కాగిలిని యేకమై గదిలిట్లుండె!

విశ్వకల్పాణండు విమల భాసకుండు
ఆ మహాదేవుండు నా త్రిలోచనుడు
తనకు బ్రణమిల్లె నని తస్మయ ముండె!
హినువంతు డెప్పుడు హీనుండు డాయె!
అతడెఱుగడు పాప మంతకు ముందె
తన తల నంచుట తగు నమస్కృతుఁ!

ఆనందమున దేలు నా గిరిరాజు
అల్లుడై నటువంటి యా మహాశివుని!
అఖిల లోకేశ్వరు నానందరాయుఁ
అగ్రభాగము నడిచి యతిశయం బొప్పె!
అఖిల సంకడలతో నెరిసె యట్టి
రమణీయ మైట్టి రాజమార్గముల
చలువ పందిళ్ళతో జక్కనె నెట్టి
మూత్యాల మగ్గులు ముచ్చటై యున్న
రత్నాల రాళ్ళతో రమ్యమైట్టి.
చీమంటలు మన్న పూ మార్గముల
అల్లుని గొనిపోయె నెలుల డాగ్నిహము!

ఆ శుభ సమయంబు నా మహారమువ
పురసుందరీ మణుల్ బురకాంత లంత!

హరుని దర్శించుట కభిలంబు మఱచి
ప్రాసాద మాలల భవ్య ద్వారముల!
వీక్షించు కాంతల వింతలిట్లుండె!
గనుచున్న లేమల గాథ లిట్లుండె!

ఈశు సందర్శింప నిటలాక్షు జూడ!
సుందరి యొక్కర్తు చురుచిరంబుగను
చేరిగి గవాక్షముం జేర వచ్చుటను
బూలతో జారిన బొలుపు గ్రొమ్ముడిని!
చేతబూనెను గాని జేష్టితము దక్కి!
ముడువంగ దలపదు ముద్దుల గుమ్మ!
అఖిలేశు పరమేశు నా సదాశివుని
వీక్షించు కాంతల వింతలిట్లుండె!

చరణాగ్రముల యందు విరిము లతుకన
తడియార కుండగనె దరుణి యొక్కర్తు!
దాసి చేతులనుండి త్వరితంబు లాగి
పూని గవాక్షమున్ బొలతి జేరగను!
త్రోవ పొడ్డున నాయె తొయ్యలి పాద
లతుక గుర్తుల లావణ్య మొప్పె!
కెందామరలు సట కెంపులు విరిసె!
మందార పూవుల మాన్యత యొప్పె!
అఖిలేశు బరమేశు నా సదాశివుని
వీక్షించు కాంతల వింతలిట్లుండె!

కల్వగన్నులు గల కాంత యొక్కర్తు
అదము గన్గొంచు సతి సుందరముగ

కుడికన్ను గాటక గూర్చె నింపుగను
 హఠ్ఠొచ్చె వరుడొచ్చె! ననువార్త వినుచు!
 వరుని వీక్షింపంగ వాల్గంటి యవుడు
 వాతాయనంబుని కొడివిడి వచ్చె!
 వామనేత్రం బపుడు వంచితం బాయె!
 కాటుక భరిణయు కరమునందుండె!

అఖిలేశు బరమేశు నా నదా శివుని
 వీక్షించు గాంతల వింత లిటులుండె!

లేడి కన్నులు గల్లు లేమ యొక్కరు
 మణిమేఖలు గూర్చ మధురిమల్ జింద!
 హఠ్ఠొచ్చె! వరుడొచ్చె! ననుచు విసరాగ
 తడబడి బరువున దరుణి వే రాగ!

నగము గ్రుచ్చిన మాల నరస రత్నములు
 నొక్కటొక్కటి రాలె చక్కనీ నే!

వాతాయనమునకున్ వాల్గంటి వోవ
 సూత్రమొక్కటి నుండె జోద్యముగ జేత!
 అఖిలేశు బరమేశు నా నదాశివుని
 వీక్షించు గాంతల వింతలిటు లుండె!

అద్దాలమేడ నొక యందాల భరిణ
 శివుని వేషము దాల్చ జెన్నుగా నవుడు!
 నుదుట భూతిని దాల్చి నొనట కుంకుమను!
 మూడన నేత్రంబు ముద్దుగా దిద్దె!
 కరులపై కెగగట్టి గూర్చి జూటముగ
 బంగారు చంద్రుని భామ భరించె!

వరుడన! శివుడన! వాతాయనమున
 దొంగి జూడగ నంత దోరంపు జెలులు!
 వీధిజను లందఱు వింతగా జూడ!
 వాతాయనపు దెర నగలాడి దింపె!
 అభిలేశు బరమేశు నా సదా శివుని
 వీక్షించు గాంతల వింత లిటులుండె!

ఈరీతి పురమున యింతి పూబంతు
 లతి ఖతూహలమున యా శివు జూడ!
 వాతాయనంబుల వన్నెలం జిలుక
 కమనీయ దృశ్యంబు గానిపించెనుగ!
 ఆనవగంధముల్ నలరెడి నట్టి
 చంచల నేత్రముల్ చలిత భ్రమరములు
 నైన యా వదనముల్ నతి సుందరముగ
 పద్మ సౌందర్యంబు భాసించె నంత!
 ఆ గవాక్షములన్ని యలరె జిత్రముగ
 బద్మ మాలకు వోలె బహు సౌంపు లొలికె!

ఆవిధ మా శివుండట్టి పగలందె
 ప్రాసాద శృంగముల భవ్యంబు లందు!
 పురజనంబుల మది బున్నమి నాటి
 వేన్నెలల్ నింపుచు వేడ్కతో నవుడు!
 ఎత్తిన జెండాలు ఉత్తోరణములు
 అరటి స్తంభాలతో నందాలు జిందు!
 పన్నీరు జల్లిన బహు సువాసనల
 రాజమార్గము జేరె రనుణీయముగను!

ప్రాసాద శృంగాల ప్రమదల కప్పుడు
హరుని వీక్షించుచు నానందముగను!
విషయాంతర ధ్యాస వీసము లేక!
కనుల గ్రోలెడు సటు కాంతల కుండె
సకలావయవముల సర్వవృత్తులును
జత్కురింద్రియమున జేరె గాబోలు!

చూడవే చూడవే సుందరీ శివుని!
గిరిరాజు సల్లు డదె! గిరిపుత్రి మగడు!
ఈ పరిమేశ్వరు నీ త్రిలోచనుని
బరిణయ మాడగా బతిగ నందగను!
అతి సుకుమారియా నా శైలతనయ!
యా తపస్సును జేయ నర్హ మే యగును!
ఈ చంద్రమాళికి నీనుహళ పురుషు
దాసియా నే సతి ధన్యయా నామె!
అంకశయ్యను జేరు పతివ భాగ్యంబు!
అంతింత యనిజెప్ప నలవి యెవ్వరికి?

ఇట్టి సౌందర్యముల్ నిట్టి శోభలును
నిట్టి యందాలు గల నీ మిథునమును
జతిగూర్చ జాలెగా సరసతన్ బ్రహ్మ
సతిపతులను జేసె సంతోష మలర
అటు జత గూర్చుక నెటా జూచియున్న
విధి సృష్టిచతురత విన్నాణములును
వ్యర్థమై యుండెడి వర్ధంబు లేక
వెక్కిరించుందురు వెట్టి వాడనుచు!

ఇట్టి యందాలతో నీ చంద్రమాలి
కోపించి శాపించి గుఱిజూచి న్నగుచి
భస్మంబు జేసెనా? విష్ణుయం బగునె!
నా మన నన్నుదే నళినాయ తాక్షి!
కాముడే యీశివు కనునీయ కాంతి
గాంచి దా సిగుతో గుణదేరె నమొ!

ఓ చెలీ ఒకమాట యొక్కగా బిచ్చు
మనరాజు మామయై చున్నాల్ సందే!
ఇట్టి నంబధాన యొక మన రాజు!
మాన్యుని బొందునే! మహిమ ఘటించు!
క్షీతిధారణోన్నత శిరమున జైకి
మఱికొంత నెత్తుకే మహిమ జె గి!

ఈ రీతి బలుమల నిట్టి వాక్యము
యా యోవధీపురి యతివల గూడి
మాచాడు మాబల మానము వినుచు
జెప్పుకు పంపును జిత్తంబు సొంపు
రంజిల్ల నాతడు రమ్మ మార్గముల
హిమవంతు సదనముం వేడుకం జేరె!

శారద మేఘాల సరస భానుండు
వెలుగున ట్టిశుంఘ వృషభంబు డిగి!
అచ్చులు గైచిండ న రి గైకొనచి
నా ధాత సడవగా నెట్లు చున్నావ!

పెండ్లికుమారుగా బేర్ని హిమవంతు
భవన కక్ష్యను దాటి భవుడు వే జేరె!

ఆ స్వామి వెనువెంట నఖిల దేవతలు
న ప్రి గణమును సకలమా మునులు!
ప్రమథులు మాతృకల్ విమల భాస్కరులు
ఒక ప్రశస్తారంభ ను త్తమార్థమున
ఒక బృహత్కార్యంబు నొక ప్రయోజనము
సాధింప గిరి యిల్లు విధి బ్రవేశింప!

అంతట నా శివుం డాసనస్థితుడై
యలరు నవరత్నాల యర్ఘ్య పాద్యముల!
మంత పూరితముగా మధుఘర్కములను
దగ దుకూలములను సగరాజు చేత!
అర్చింపగా సంత నా సదాశివుడు
స్వీకరించెను లీల జిఱునవ్వు తోలుక!

సిత దుకూలములతో సింగార మొప్పు
యాచంద్ర మాళిని యా సదాశివుని!
అంతఃపురములోని యల వృద్ధు లవుడు
చంద్రకిరణములు చారు సుందరత
స్ఫుట ఫేన భాసుర సుందరంబైన
క్షీరసాగరమును జితగతి తోడ
వేలా సమీపంబు వేడెచ్చి నటుల!
వధు సమీపంబునకు వడిదెచ్చి రవుడు!

శుక్లపక్షపు చంద్ర శుభ్ర కాంతులను
బొంగారు చున్న యా పొలతి బార్వతిని!

సామీప్యమును బొంది శరదాగమమున
యానంద లోకంబు నలరె యా శివుడు!
వికసించు కన్నుల కలువ పూవులతో
నిర్మలంబను మది నీరంబు తోడ
ఆనంద వాహిని నటు మున్ని చేరె!
నిర్వృతి నొందెను నిమగ్నంబు బాటు!

ఆ పార్వతీ శివుల్ యటు లొక రొకరు!
యాకస్మికంబైన నా సమాగమము!
ఒకరి నొక్కరు జూతు రొయ్యారముగను
సిగ్గుచే దలవంతు జిలువవ్వు లొలుక!
ఆ జూపు లా సిగ్గు లా జిలువగవు
దోబూదు లాడగి దొంగి జూడగను
విసువు జనింపదు వేగంబు విడదు!
తనవి సెందరుగదా దగ ఝణమైన!

తన ముందు కొచ్చుట దగ న్నది బహుచు!
యును శరీరము దాగి యొప్పగా నున్న!
మదనుని యా ప్రథమాంకురంబుగను
గిరిజ రక్తాంగుళిల్ గిరిరాజు శివుకు!
మంత్రపూతంబుగా మహిమాన్వితముగ
నందీయ నైకొనె నానందముగను!
పూలు వర్షించినవి పుష్పమి బులకించె
యచ్చర లొడిరి యానందముగను!
కిన్నెరల్ బాడిరి కిన్నెరల్ వట్టి
పుష్పాడుల్ చేగను బుడిమి సంతటను!

చల్లని గాలులు మెల్లగా వీచె!
నిర్మలాకాశమున నీలిమల్ తొణికె!
నుండర దృశ్యముల్ సురచిర ధ్వనులు
దిక్కులు పొడిసూపె నీశాన్ని మోగె!
అనంద వాహిని యటు వెల్లివిరిసె
సంతోష సంద్రంబు సరసతీ బొంగె!

గిరిజ కెంగేలను గిరిరాజ శివుని
హస్తమం సంకగా నలరి రిద్వరును
అపాణి వృక్షచే నాది దంపతులు!
మదన వస్త్రితులు మార్కొనె సంత!
సమ విభక్తం బయ్యె సరిఃసూపముగ
నలనెట్లు నర్థిలై నాక్షణ మందు
స్వేదము గనుర్పాటు జెన్నొందె సంత!
సాత్విక భావముల్ సరసతీ విరిసె!

ఏ వివాహమునందు నే ధూపరుల
యెవరి సాన్నిధ్యంబు నెవరి కృపవలన!
దాంపత్య ధర్మంబు ధన్యమై వేయు!
పరిణయ శ్రీలతో బండి మొలకెత్తు!
ఆ యాదిదంపతు లా పెండ్లి విభవ!
మెట్లు ఎర్లింపగా నెటు దోడగును!

ఆ యదర్శి కృశాను నగ్ని జేవునకు
బ్రాహ్మణంబును బరగ జేయుచును!
ఆయాది దంపతు లట్టి మిథునంబు!
మేలు పర్వతమును మేలుగా జాట్టి

తిరుగుచు నన్యోన్య దీర్ఘబు లాడు
తాత్రిం బవళ్ళుగా రంజిల్లి రంత!
ఆ యాది దంపతు లా పెండ్లి విభవ!
మెటుల వర్ణింప దగు? నెటు దెప్పదగును?

అన్యోన్య సంస్కర్మ నలరు బుల్కులచే
యానంద వాహిని యటు దేలుచున్న!

ఆనవ దంపతు లగ్ని హోత్రునికి
బ్రాహ్మణులు బరగ ముమ్మారు!
ఆచరింపగ జేసి యా పురోహితుడు!

వధువుచే జేయించె నొప్పుగా నవుడు!

ఆ సమిధార్చియం దగ్ని కుండమున
లాజ హోమంబున లక్షణంబుగను!

ఆయాది దంపతు లా పెండ్లి విభవ!
మెటుల వర్ణింపదగు నెటు దెప్పదగును?

ఆ పురోహితు నాజ్ఞ యగురు వాసనల
యాలాజ ధూపంబు నెరి దోయిలిని!

నెమ్మాము కడుకొనె నెలత యా గిరిజ!

ఒక ముహూర్తముబాటు యొసరె శోభలను!

చెక్కిళ్ళ కెగత్రాకు చిక్కనీ ధూమ

శిఖలు కర్ణములకు జిందె గల్వలుగ!

లాజ ధూపము జేత లావణ్య గింజ!

చారు కపోలముల్ విరిసె జెచ్చులను!

ఎఱ్ఱగల్వల బోలె యెఱువులు గ్రమ్మె!

కన్నుల గాటుకల్ కటిగి వే చెదరి!

కర్ణావతంసముల్ కనలి పోయెనుగ!
 వింతికాంతులు జూపె కాంత మోమునను!
 ఆయాచి దంపతు లా పెండ్లి విభవ
 మెటులు వర్ణించదగు నెలు దెల్పదగును?

అంతట నిధువుతో నా ద్విజుం డీటుల
 ప్రేమ నాశీస్సు బియముతో బలికె!
 తల్లి ఓ కల్యాణి! తనయ! ఓ గిరిజ!
 నీ వినాహుబయ్యో కల్పిలించుగను
 ఈ వహ్నియే నాక్షి యింతటి నుండి
 భర్తయగు శివునితో బాంధవ్య మొప్ప!
 సహధర్మచర్యుల నాధిపు మమ్మ!
 అఖిల లోకములకు నమ్మవై జెలగి!

అతితాప సంతప్త మగు భూమిశల్లి
 తొలిచిన్కు పడినంత దొడ్కు యానంద
 మా యుమ బొందెను నా పునోహితుని
 యతిశుభిరములౌ నా వాక్యములను!
 ఆలోచనాంతము నాకన్యముగను
 గురు వాక్యముల గ్రోలె గూర్చి సమ్రతను!

అంతట శాశ్వతుం డా మహాశివుడు
 అప్రియదర్శను డా యుమ నపుడు!
 ధ్రువదర్శనమునకై తొందర వెట్ట
 ఉత్తర దిక్కున కొయ్యారముగను!
 మొగమెత్తి యా యుమ ముద మలరంగ!
 తెరసిగ్గులను మున్చి దేరుచు గొంత!

‘చూచితి’ నని వల్కె నుదతి నన్నముగ!
ముత్యాలు రాలెను ముదిత బల్యమును!

విధి బ్రకారంబుగ వేదయు క్రముగ
శివపార్వతుల బెండ్లి జేసి చిత్రముగ!
ఆ పురోహితు డంత నా దంపతులను
బూజ్యుల పెద్దల బుజ్యకాంతలకు
అభివందనము జేయ నాజ్ఞను జేసె
అటుల యాదంపతు లాది విధుసంబు
పద్మాసనముడగు బరమేష్ఠి కవుడు!
వందనంబులు జేసి యొసగె గౌరవము!

అంతట నా ధాత యలరి సంతసము
వీరప్రసవపు గన్ము! వీరమాతవుగ!
నధువును దీవించి నరు శివు జూచి
వాచస్పతియు నెయ్యు వాలాయముగను!
ఎటుల దీవింపగా నేమని పలుక
మాటలు దోషక మానముం దాలె!

అటు సమస్కృతులతో యానధూవరులు
పువ్వులం గూర్చిన బూతమైనట్టి!
చతుర్దశ వేదిని చారుసుందరము
కనకాసనములను గడు వేడ్క గూడి!
తాకికాచారముల్ లాలిత్య మెసగ
ఆర్ద్రాక్షతారోపణముల ముగ్ధిరిగ!
అట్టి సమయమునందు నావిష్ణు పత్ని
ప్రతాంత లగ్నమా బహుకాంతు లొలుకు!

జలబిందువుల తోడ చారు శోభలను
ముత్యాల మురిసిన ముద్దులం గొలుపు !
కమలాత పత్రముగ నరమునం బట్టి
అందాలు సమగూర్చె యా దంపతులకు !

ఆ సమయము నందు నా సరస్వతీయు
సంస్కృత బ్రాహ్మత సరస భాషలను !
రెండు విధముల మెండుగా జదివి
ఆ యాద మిథునంబు నలరి కీర్తించె !
సంస్కార పూతమా సాధు మార్గమున
వరుని కీర్తించెను వన్నెలం జింద !
లలిత వాక్యములతో లాలిత్యముగను
వధువును బాడినది వయ్యార మెనగ !

పంచ సంధుల తోడ బరగ కైశిక్య
వృత్తి భేదములతో వివిధ శృంగార !
రసముల వాసంత రాగంబు లలరు
అప్పుర లాడిన యా నాటకమును !
ఆ శివ పార్వతుల లాభదూపరులు
ఒక ముహూర్తము గాంచి రొప్పకగా నవుడు !

ఆనాట కాంతమున యలరి దేవతలు
బరిణయ మాడిన బరజేను నవుడు !
మదనుని దప్పను మన్నింపు మనుచు
అంజలి ఘటించి నలరి వేశిరిగ !
శాపావసానము సరగున నిచ్చి
పంచబాణుని నేవ బరగ గొను మంచు !

అటు సుర లా శివు నలరి బ్రాహ్మింప
విగత క్రోధనుడయి విమల భావమున !
మదనుడు జీవింప మఱల బ్రతుకుటకు
తన పూల బాణాల తనపైని గూడ !
అలరి గుర్వెట్టుట కంగీకరించె
కార్య దత్తులు దగు కాలంబు నందు !
జేసిన విసేతులు జెరిగిపో వెపుడు
ప్రభువులు మన్నిత్రు ప్రార్థనల్ గృహను !

అంతట నా శివు డా దేవతలకు
విడ్కోలు నిచ్చెను విమల భావమున !
తరువాత నా శివుడు తరుణి బాహ్యుని
గరమును జేపట్టి గమనీయ గతిని !
కాంచన కలశముల్ గడరమ్మమైన
బూలతో గూర్చిన బొలుపులం జిందు !
భూమిపై బఱచిన బున్నాగ పూలు
తల్పంబు గూర్చిన దగు ముదిరింబు !
ఆయాది దంపతుల్ నలరి జేరిరిగా
శంఖముల్ మ్రోగినవి జారుచుండరత !

నవ పరిణయమున నాట్యంబు లాడు
సిగ్గులం జేందెను శ్రీమహాగారి !
శివుడంత తనపైపు నతి మోము దీర్చ
ఓంకార రూపిణి యొరగా ద్రిప్పె !
మాటాడ కున్న యా మాణిక్యరాశి
బ్రమధుల విక్రతుల్ బలు జేష్ట లొలికి !

బాఝతిం నవ్వించె బరమేశు డపుడు
 మంగళ దీపముల్ మాధుర్య మొలికె !
 పుడమిని బఱచిన పూలు నవ్వినవి!
 కోకిల బాడెను కుహుకుహు ధ్వనుల !

ఫ ల త్ర తి

ఈ నుందరంబైన యీశు బాఝతుల
 బరిణయ గాథను బరగ నెవరైన !
 వినినను జదివిన విమల భావమున
 ఆనంద ఫలములు నందు వారలను !
 శుభములు దరిజేరు శోభలు జిందు
 సకల సంపదలును సర్వార్థములును !
 కరతలామలకమై కాంక్షలు దీరు
 ఫలవృక్షముల వోలె బరగ జీవింతు !
 ఉదయసంధ్యల వోలె నొప్ప జీవితము
 బంగారు పూవుల బాటలు వెలయు !

స ప్రమాశ్వాసము సమాప్తం
 స ం పూ ర్ణం

ఇ త ర గ్రంథములు

ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రంథాలయ సంస్థ వారి యనుమతి పొందబడినవి.

గ్రంథము లన్నింటికీ సై తుపను సంబర్లు గలవు.

1. విజయ మండళమ్ (గీతములు)	4	00
2. ఆనంద మండళమ్ (గీతములు)	4	00
3. నాలో వెలిగే దీపాలు (బాలసాహిత్యం)	0	50
4. అందరికీ నచ్చిన కొండలు (నాటిక)	2	00
5. ఉత్తరగోగ్రహణము (నాటిక)	2	00
6. నాట్యశాల (నాటిక)	4	00
7. సరోజినీదేవి - శ్రీకందుకూరి (బుర్రకథలు)	2	00
8. భూమితల్లి బిడ్డలు (నాటిక)	2	50
9. గోపభాలక శతకము	1	50
10. వినయాంజలి (భక్తి వచనములు)	4	00
11. వీధి దీపం (వచన గేయ కవితలు)	4	00
12. పాతేటి తరగల్లో మల్లి (పాటలు)	5	00
13. శ్రీరామచంద్ర సుధ (కీర్తనలు)	4	00
14. వీరనారి ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయి (బుర్రకథ)	2	50
15. కృష్ణదాసి (గేయములు)	4	00
16. పూల రథం (గేయములు)	4	00
17. శోణ పద్మం (నాటిక)	3	00
18. హరిదాసి (శ్రీగోదాదేవి పాటలు)	2	00
19. చిగురులు-పువ్వులు (గేయములు)	4	00
20. శ్రీఅల్లూరి సీతారామరాజు (బుర్రకథ)	3	00
21. ప్రతిధ్వనులు (వచన గేయ కవితలు)	4	00

శ్రీ గిరిజా వేంకటేశము

[పంపిణీ కృతక సేవకులు]